

*«Տ. Վարդան Ս. Արք. Տէմիրճեան Հրատարակչական Հիմնադրամ»
Մատենաշար Հատոր 1*

*«H.E. Archbishop Vartan Demirdjian Publication Fund»
Book Series Volume 1*

ԿՂԵՐԱԿԱՆԸ

THE CLERGYMAN

**S. ՎԱՐԴԱՆ Ս. ԱՐԹԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՏԷՄԻՐՃԵԱՆ
H.E. ARCHBISHOP VARTAN DEMIRDJIAN
1939-2004**

**Պատրաստեց՝ Սեպուհ Դադտոյեան
Prepared by Sebouh Baghdoyan**

*«Տ. Վարդան Ս. Սրբ. Տէմիրճեան Հրատարակչական Հիմնադրամ»
Մատենաշար Հատոր 1
«H.E. Archbishop Vartan Demirdjian Publication Fund»
Book Series Volume 1*

ԿՂԵՐԱԿԱՆԸ

THE CLERGYMAN

**Տ. ՎԱՐԴԱՆ Ս. ՍՐԲԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՏԷՄԻՐՃԵԱՆ
H.E. ARCHBISHOP VARTAN DEMIRDJIAN
1939-2004**

**Պատրաստեց՝ Սեպուհ Դադոնյան
Prepared by Sebouh Baghdoyan**

*Մենք մահին ենք մահը մեր
Միայն գործն է միշտ անմահ
Յովհաննէս Թումանեան*

*We are for death and death is ours
Deeds are only lastingly immortal
Hovhannes Toumanian*

*Հրատարակութիւն Հայրրինթ, Պէյրութ, Լիբանան, Մարտ 2006
Published by Hyeprint, Beirut, Lebanon, March 2006*

*Սոյն յուշագիրքը կը հրատարակուի մեկնաստեփանմբ
Տէր և Տիկին Սեպուհ և Շողիկ Պաղտոյեաններու
This commemoration book is published with the donation of
Mr. & Mrs. Sebouh & Shoghig Baghdoyan*

Բովանդակութիւն/Contents

<i>Յառաջաբան</i>	<i>5</i>
<i>Preface.....</i>	<i>6</i>
<i>Հայրապետական Ողջոյնի Գիր</i>	<i>7</i>
<i>Patriarchal Message of Tribute</i>	<i>7</i>
<i>Մանկութիւն և Դպրեմանք</i>	<i>9</i>
<i>Childhood & Seminary.....</i>	<i>11</i>
<i>Վարդապետական Կոչում</i>	<i>16</i>
<i>Clerical call</i>	<i>20</i>
<i>Առաջնորդ Ատրպատականի Հայոց Թեմի, Թաւրիզ</i>	<i>49</i>
<i>Prelate of the Armenian Prelacy of Azerbaijan, Tabriz.....</i>	<i>55</i>
<i>Առաջնորդական Փոխանորդ Յունաստանի Հայոց Թեմի, Աթէնք .</i>	<i>67</i>
<i>Vice-Prelate of the Armenian Prelacy of Greece, Athens</i>	<i>70</i>
<i>Եպիսկոպոսական գործունէութիւն</i>	<i>73</i>
<i>Episcopal activities</i>	<i>75</i>
<i>Վախճանում</i>	<i>110</i>
<i>The demise</i>	<i>115</i>
<i>Գրական վաստակ</i>	<i>148</i>
<i>Literary activities</i>	<i>159</i>

ՅԱՌԱՋԱԲԱՆ

Սոյն յուշագիրքի պատրաստութիւնն ու հրատարակումը նախաձեռնեցինք՝ որպէս սիրոյ և յարգանքի տուրք մեր շատ սիրելի վախճանեալ հարազատին՝ հոգելոյս Տ. Վարդան Ս. Արք. Տէմիրճեանին:

Շատ դժուար է անհնարին է հարեւանցի ակնարկներով ժողովել եւ համատեղել հանգուցեալ Սրբազան Հօր կենսագրութեան և վիթխարի գործունէութեանց վերաբերեալ նիւթերն ու փաստաթուղթերը: Նաեւ չէ կարելի լուռ անցնիլ անոնց վրայէն:

Չուարթերես, գործունեայ, հոգեսէր, ծառայասէր եւ համակրելի անհատականութեամբ օժտուած այս կղերականը շուրջ 50 տարիներ անդուլ գործեց որպէս աստուածաբան, հայագէտ, պատմագէտ, եկեղեցագէտ, ծիսագէտ, ձեռագրագէտ, Առաջնորդ, ուսուցիչ, խմբագիր, ատենագիր, բանախօս, տպարանապետ, մատենադարանապետ եւ Կաթողիկոսարանի Հիւրընկալ:

Իր զանազան պաշտօններուն մէջ ան ցոյց տուաւ սքանչելի կորով, ձկունութիւն, յատուկ համբերատարութիւն եւ բարեխիղճ առաքինութիւն, միանգամայն խիստ նախանձախնդիր իր կոչումին պարտականութեանց եւ իր եկեղեցւոյն հմայքին՝ լեզուով, գրչով եւ գործով:

Իր հրատարակած զանազան կրօնապատմագիտական հատորներու կողքին, Սրբազան Հօր գրական եւ բանասիրական ուսումնասիրութիւնները գրաւեցին էջերը ՀԱՍԿ, ԷՋՄԻՍՄԻՆ եւ ՍԻՈՆ եկեղեցական ամսագիրներու եւ այլեւայլ հանդէսներու՝ որոնց մէջ էր նաեւ Վիեննայի Միփթարեան Վանքի ՀԱՆԴԷՍ ԱՄՍՕՐԵԱՆ, ինչպէս նաեւ այլ բանասիրական բովանդակութեամբ հայ եւ օտար ամսաթերթեր եւ հրատարակութիւններ:

Պարտք կր համարենք մեր շնորհակալիքը յայտնել բոլոր այն ազգականներուն և բարեկամներուն՝ որոնք սիրայօժար իրենց անսակարկ մասնակցութիւնը բերին հանգուցեալ հոգելոյս Տ. Վարդան Ս. Արք. Տէմիրճեանին նուիրուած այս յուշագիրքի պատրաստութեան ու հրատարակութեան աշխատանքներուն:

Սեպուհ Պաղտոյեան

9 Սեպտեմբեր 2005

Վիեննա, Աւստրիա

PREFACE

This commemoration book was initiated and prepared as a token of love and respect towards our very beloved bereaved relative, His Eminence Archbishop Vartan Demirdjian.

It is rather difficult and impossible to collect and compile all the information and documentation related to the biography and the colossal spectrum of activities of the late Srpazan. It is equally irresponsible not to reflect on them.

This cheerful, vigorous, caring, helpful and admirably gifted clergyman was continuously active over 50 years as a theologian, an armenolog, a historian, a specialist in ecclesiastics and rites, an expert of manuscripts, a Prelate, a teacher, an editor, a rapporteur, a lecturer, a publisher, a librarian and as the Host of the Catholicosate.

In carrying out these functions, he demonstrated superb capability, flexibility, unique endurance and compassionate honesty, combined with a profound eagerness in fulfilling the duties of his call, as well as contributing to the splendor of his church through his speech, writings and deeds.

Beside his various theological and historical publications, the results of Srpazan's literary and philological research filled the pages of the ecclesiastical journals HASK, ETCHMIADZIN and SION, and other reviews, among which were HANTES AMSORIA of the Mekhitarist Congregation of Vienna, as well as different Armenian and foreign literary periodicals and publications.

We feel indebted to express our thanks to all those relatives and friends, who contributed to the preparation of this commemoration book, devoted to His Eminence the late Archbishop Vartan Srpazan Demirdjian.

Sebouh Baghdoyan

*9 September 2005
Vienna, Austria*

ՀԱՅՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ՈՂՋՈՅՆԻ ԳԻՐ
PATRIARCHAL MESSAGE OF TRIBUTE

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱՐԱՆ
ՄԵԾԻ ՏԱՆՆ ԿԻԼԻԿԻՈՅ
ԱՆԹԻՈՒՆՍ – ԼԻԲԱՆԱՆ

թիվ _____

Ամսթիվիս, _____

ՀԱՅՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ՈՂՋՈՅՆԻ ԳԻՐ

Հայրապետական օրհնությամբ կ'ողջունենք Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան վախճանեալ երէց միաբաններէն Տ. Վարդան Արք. Տէմիրճեանի կեանքին ու ծառայութեան նուիրումն այս Յուշագրքին հրատարակութիւնը: Հանգուցեալ Արքագանը շուրջ կէս դար մեր Սուրբ Աթոռին հաւաքական կեանքին ու առաքելութեան բերաւ իր գործօն ու ամբողջական մասնակցութիւնը:

Իր ունեցած հոգեմտաւոր կարելիութիւնները ի սպաս դրաւ մեր Սուրբ Աթոռի ծառայութեան առաւել կենսագործման՝ որպէս թեմակալ Առաջնորդ. Տպարանի Տեսուչ, Մատենադարանապետ եւ Կիրակնօրեայ Վարժարաններու Տեսուչ: Իր ստանձնած բոլոր պարտականութիւններուն մէջ Արքագանը ցուցաբերեց նուիրում, աշխատունակութիւն ու նախանձախնդրութիւն:

Վարդան Արքագանի հոգեւոր ծառայութեան մէջ յատուկ տեղ գրաւեց մտաւորական աշխատանքը: Արդարեւ, իր հեղինակած գրքերով, յօդուածներով ու կատարած պրպտումներով ան կարելի էր նպաստ մը բերաւ հայագիտական մարզին:

Ներկայ Յուշագրքը իր ընդգրկած վկայութիւններով, կենսագրական լայն ծանօթութիւններով, թղթակցութիւններով ու նկարներով վստահաբար լայն ծանօթութիւն պիտի տայ հանգուցեալ Արքագանի կեանքին ու ծառայութեան մասին:

Այս առիթով կը գնահատենք հանգուցեալ Արքագանին քննադատ եւ քննադատ, Տէր եւ Տիկին Սեպուհ եւ Շողիկ Պաղտոյեանը, որոնք ոչ միայն նախածնունցին "Տ. Վարդան Ա. Արք. Տէմիրճեան Հրատարակչական Հիմնադրամ" մատենաշարի այս առաջին հատորի հրատարակութեան, այլ նաեւ սիրայօժար կերպով հոգացին անոր ծախսերը:

Կ'աղօթենք առ Բարձրեալն Աստուած, որ վաստակաշատ Արքագանի հոգին ընդունի իր երկնային թագաւորութեան մէջ:

Քրիստոնէական սիրոյ ջերմ ողջունիւ,

Արքատոմարտ

ԱՐԱՄ Ա. ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ
ՄԵԾԻ ՏԱՆՆ ԿԻԼԻԿԻՈՅ

14 Մարտ 2006
Ամսթիվիս, Լիբանան

ՄԱՆԿՈՒԹՅՈՒՆ ԵՒ ԴՊՐԵՎԱՆՔ

Աւագանի անունով՝ Յովսէփ, ծնած է Այնթապցի Յակոբ եւ Կեսարացի Վարդուհի (ծնեալ Եղիազարեան) Տէմիրձեաններու ընտանեկան բոյնին մէջ, 20 Ապրիլ 1939-ին, Պէյրութի Էշրէֆիէ քաղաքամասի ձերմակ Տուներ թաղամասին մէջ: Իր նախակրթութիւնը կը ստանայ ծննդավայրի Ս. Յակոբայ Եփրեմեան (այժմ Գէորգ Չաթալյաշեան) Ազգային Վարժարանի մանկապարտէզին ու նախակրթարանին մէջ, տնօրէն Ղազար Չարըքի պաշտօնավարութեան տարիներուն: Այս դպրոցին մէջ իրեն ուսուցիչ կ'ունենայ բացի տնօրէնէն՝ նաեւ Պրնք. Կարապետ Թաթուլեան, Միհրան Խրիմեան, Յովհաննէս Քեհիայեան, Արժ. Տ. Յուսիկ Այանեան, Տ. Խորէն Աճէմեան եւ Տ. Գէորգ Յարութիւնեան Ա. Քահանայ հայրերը, Տիկին Ալիս Խրիմեան (այժմ Մինասեան), Տիկին Բերկրուհի Առաքելեան, Օր. Օլիվիա Պալեան, Օր. Ազատուհի Քէվրանյաշեան եւ այլք:

1952-ի Յուլիսին յատուկ քննութենէ մը ետք՝ կ'ընդունուի Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան Դպրեմանքը, ուր մուտք կը գործէ նոյն տարւոյ Հոկտեմբերին, եկեղեցական դաստիարակութիւն ստանալու եւ հետագային հոգեւորական ասպարէզ ընդգրկուելու ջանք փափաքով: Դպրեմանքի ժառանգաւորաց բաժինը կ'աւարտէ 1956-ի Յունիսին եւ քանի մը ընկերներով կը վկայուի, ընդ Տեսչութեամբ Տ. Գերենիկ Եպս. Փռլատեանի:

Ապա Գերայ. Տ. Գարեգին Վրդ. Սարգիսեանի (ապա Կաթողիկոս) Տեսչութեան ներքեւ, երկու դասընկերներով (Աբրահամ Հանէշեան եւ Յակոբ Եղիայեան) կը շարունակէ Դպրեմանքի Ընծայարանի բաժնի դասընթացքներուն հետեւիլ՝ 1956-1957 ուսումնական տարեշրջանին: Գնահատուելով իր ձեռք բերած յաջողութիւններուն եւ եկեղեցասէր զգացումներուն համար, Երան. Տ. Ջարեհ Ա. Կաթողիկոսի կարգադրութեամբ, Դպրեմանքի Ե. եւ Ջ. դասարաններու սաներով Աւագ Սարկաւագ կը ձեռնադրուի 4 Նոյեմբեր 1956-ին, Անթիլիասի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ Մայր Տաճարին մէջ, ձեռամբ Լիբանանի Հայոց Առաջնորդ եւ ապա Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Երան. Տ. Խորէն Ա. Կաթողիկոսի:

Ընծայարանի Ա. տարուան դասընթացքի աւարտին, Կիլիկեան Ս. Աթոռին միաբաններու թիւը ամբողջացնելու եւ հրաժարող միաբաններու պաշտօնները ստանձնելու մտաճումով, Երան. Տ.

Ջարեհ Ա. Կաթողիկոսի կարգադրութեամբ, Յովսէփ Սարկաւազ եւ իր դասընկերները, ինչպէս նաեւ Ընծայարանի Բ. դասարանի սաները իրենց հետ ունենալով Պրն. Սարգիս Բախտիկեանը, կուսակրօն քահանայ ձեռնադրուելու գրաւոր ուխտը կատարելէ ետք, 2 Յունիս 1957-ին, Անթիլիասի Մայր Տաճարին մէջ, ձեռամբ նոյն-ինքն Երան. Տ. Ջարեհ Ա. Կաթողիկոսին, կուսակրօն Քահանայ կը ձեռնադրուին: Յովսէփը կը վերակոչուի՝ Տ. ՎԱՐԴԱՆ ԱԲԵՂԱՅ, որուն ձեռնադրութեան կնքահայրութիւնը կը ստանձնէ Լիբանանահայ Ազգային Բարերար Տիար Պօղոս Նաճարեանը:

Հոգ2. Տ. Վարդան Արեղայիի օծակիցներն են՝ Տ.Տ. Արսէն Արդ. Աւետիքեան, Երուանդ Արդ. Արէլեան, Գրիգոր Արդ. Փիտէճեան, Թորգոմ Արդ. Հանէշեան, Վահրամ Արդ. Եղիայեան (վերջին այս հինգը կարգաթող եղած են) եւ Ներսէս Արդ. Բախտիկեան (ապա Արքեպիսկոպոս):

Գպրեվանքի մէջ ան իրեն ուսուցիչ կ'ունենայ, բացի Տեսուչ Տ. Գերենիկ Եպս. Փոլատեանէն եւ Տ. Գարեգին Վրդ. Սարգիսեանէն, նաեւ Գերշ. Տ. Արտաւազ Արքեպիսկոպոս Թրթռեանը, Հոգ2. Տ. Մեսրոպ Ծ. Վրդ. Գրիգորեանը (ապա Արքեպիսկոպոս), Գերշ. Տ. Սահակ Այվազեան, Տ. Գնէլ Ճէրէճեան եւ Տ. Արտակ Մանուկեան Արքեպիսկոպոսները, Պրնք. Բիւզանդ Եղիայեանը, Սիմոն Սիմոնեանը, Խորէն Գաբիկեանը, Համբարձում եւ Հրաշ Պէրպէրեանները, Շահան Պէրպէրեանը, Յակոբ Պուճիգանեանը, Մուշեղ Իշխանը, Սարգիս Խայեանը, Դոկտ. Յարութիւն Էսէկիւլեանը եւ այլք:

Գպրեվանքի Ընծայարանի բաժնի իր թերի ուսումը լրացրնելու համար, Հայր Վարդան ինքաշխատութեամբ կը սերտէ Բ. եւ Գ. կարգերու դասանիւթերու բազմազրեալ դասագիրքերը, միաժամանակ բարձրագոյն ուսման հետեւելու իր փափաքին ընդառաջելով՝ Երան. Տ. Ջարեհ Ա. Կաթողիկոս կ'արտօնէ որ ան հետեւի Պէյրութի Յիսուսեան Հայրերու Սէն Ժոզէֆ Համալսարանի Աստուածաբանութեան, Հայրաբանութեան եւ Ընդհանուր Եկեղեցւոյ Պատմութեան դասընթացքներուն, ինչ որ կ'իրագործուի 1958-1961 թուականներուն: Հակառակ իր ազատ ունկնդիր մը ըլլալուն, ան մեծապէս կ'օգտուի այս դասընթացքներէն, շնորհիւ ներհուն ուսուցիչներ՝ Հայր Տը Լանվէրսէնի, Հայր Սապոյի, Հայր Խալիֆէի եւ այլոց նման պատկառազոր անձնաւորութիւններու ցուցմունքներուն:

CHILDHOOD & SEMINARY

His Eminence Archbishop Vartan Demirdjian was born in the Eshrefieh district of Beirut on 20 April 1939 as the son of Hagop and Vartouhi (born Yeghiazarian) Demirdjian. His baptismal name was Hovsep (Joseph). After attending the Kevork Tchatalbashian (formerly Yepremian) national school of the Saint Hagop Church, and upon his ardent desire to pursue a clerical vocation, the late Srpazan was accepted in October of 1952 into the Theological Seminary of the Catholicosate of the Great House of Cilicia in Antelias.

On 4 November 1956, Father Vartan was ordained a deacon and a celibate priest on 2 June 1957 by the late Catholicos Zareh I, sponsored by the Lebanese-Armenian philanthropist Mr. Boghos Nadjarian.

To further his education, from 1958-1961, he attended courses on theology, general church history and armenology at the St. Joseph University of the Jesuit Fathers.

*Նորածին Յովսէփը իր հօր Յակոբի եւ մօր Վարդուհիի
ձեռքերուն մէջ
The newly born Hovsep (Joseph) held by his father Hagop and
mother Vartouhie*

*Փոքրիկն Յովսէփ, Էշրէֆիէ, 1944
Little Hovsep, Eshrefieh, 1944*

Եպիսկոպոսական դպրոցական դասարանի և ուսուցիչների խումբ, Յուլիս 1952
Elementary graduation class of the Yepremian National School, June 1952

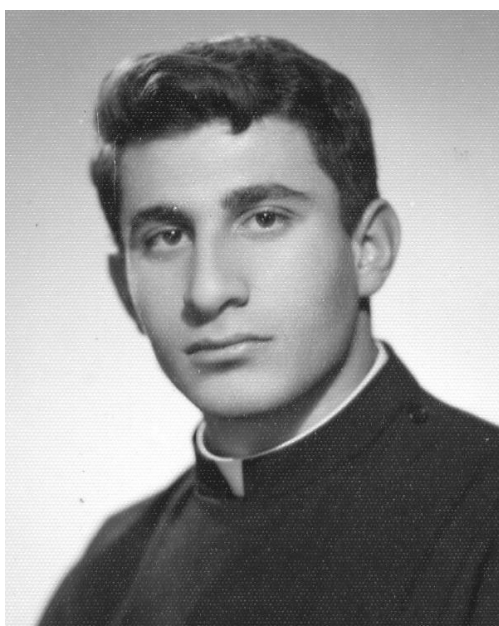
Ժառանգաւորաց Ա. Կարգի աշակերտ, 1953
Seminary 1st Class student, 1953

*Ժառանգաւորաց Բ. Կարգի աշակերտ՝ Պաալպէքի
աւերակներուն մէջ, 1954*
Seminary 2nd Class student, at the ruins of Baalbeck, 1954

*Ժառանգաւորաց Գ. Կարգի աշակերտ՝ Յովսէփ Սարկաւազ
Անթիլիասի ծովափին վրայ, 1955*
*Seminary 3rd Class student, Deacon Hovsep at the seashore of
Antilias, 1955*

Ժառանգաւորաց Գ. Կարգի աշակերտ, 1956
Seminary 4th Class student, 1956

ՎԱՐԴԱՊԵՏԱԿԱՆ ԿՈՉՈՒՄ

Ձեռնադրութեան թուականէն սկսեալ Հայր Վարդան կը կոչուի վանական պաշտօններու, առաջին հերթին ստանձնելով 1957 Յուլիսին ՀԱՍԿ ամսաթերթի խմբագիրի պաշտօնը, զոր կը վարէ մինչեւ 1958-ի Սեպտեմբեր ամիսը: Ապա՝ Գաւազանակիրի պաշտօնը կը վարէ 1957-1963 եւ 1974-1977 թուականներուն:

Այնուհետեւ, Երան. Տ. Ջարեհ Ա. Կաթողիկոսի կարգադրութեամբ, Հայր Վարդան կը ստանձնէ Վանքի Գրատան (1957-1959), Յովսէփեան Թանգարանի եւ Փոյի-Մատենադարանապետի պաշտօնները (1958-1961), որոնք կը վարէ մինչեւ 1961-ի Յուլիս ամիսը: Ապա կը վարէ Մատակարարապետի պաշտօնը 1976-1978, ինչպէս նաեւ Կաթողիկոսարանի Հիւրընկալի պաշտօնը 1974-էն մինչեւ 1997:

1961-ի Յուլիսի 3-ին ան կը կոչուի Հայց. Եկեղեցւոյ Կիրակնօրեայ Դպրոցներու Տեսուչի պաշտօնին, զոր անձնուիրաբար կը կատարէ մինչեւ 1963-ի Սեպտեմբեր 9-ը: Իր պաշտօնավարութեան ընթացքին, Հայր Վարդան կը ձեռնարկէ նոր Կիրակնօրեայ Դպրոցներ բանալու աշխատանքին՝ Լիբանանի, Սուրիոյ եւ Պարսկաստանի մէջ: Ապա նոյն շարժումը իր արձագանգը կը գտնէ Յունաստանի մէջ: Յատուկ թոյլտուութեամբ՝ ան Կիրակնօրեայ Դպրոցները կ'այցելէ Սուրիոյ՝ Հալէպ եւ Գամիշլի, Կիպրոսի՝ Նիկոսիա քաղաքներու եւ Քուէյթի:

Իբրեւ Վարիչ Տնօրէն, ան ձեռնարկեց նաեւ նախկին խմորատիպ ՄԵՐ ԿԵԱՆՔԸ ամսաթերթին փոխարէն (որ արդէն իսկ դադրած էր հրատարակուելէ) նորի մը հրատարակութեան: Երան. Տ. Ջարեհ Ա. Կաթողիկոսին արտօնութեամբ՝ Հայր Վարդան Լիբանանի Կրթական Նախարարութեանէն յաջողեցաւ ԴՐԱԶԱՐԿ նոր ամսաթերթին արտօնագիրը ձեռք բերել՝ Կաթողիկոսարանի անունով: Սոյն ամսաթերթը շուրջ տարի մը լոյս ընծայուելէ ետք, յաջորդ Վարիչ-Տնօրէններ զայն շարունակեցին՝ ի վերջոյ որպէս Տարեգիրք լոյս ընծայելու համար զայն:

Երան. Տ. Խորէն Ա. Կաթողիկոս, Իրանի Ատրպատականի թեմի թեմական Պագամաւորական Ժողովին ուղղեալ իր 20 Օգոստոսի 1963 թուակիր սրբատառ կոնդակին մէջ, այս գործունէութեան մասին հետեւեալը կ'արձանագրէ.-

«Նորընտիր Առաջնորդ Տէր Վարդան Վարդապետ, Կաթողիկոսարանէն ներս պանապան պաշտօններ վարած, եօթը տարիներու եկեղեցական փորձառութեամբ օժտուած, Հայց. Եկեղեցւոյ Կիրակնօրեայ Դպրոցներու որպէս Վարիշ-Տնօրէն բեղուն գործունէութիւն ունեցած, հաւատաւոր եւ անձնդիր, գիտակից եւ նուիրուած երիտասարդ հոգեւորական մըն է»:

Իսկ Իրանահայ մտաւորական եւ ԱԼԻԲ օրաթերթի խմբագրապետ Պրն. Տաճատ Պօղոսեան, կը գրէ հետեւեալը.-

«Գեր. Հայր Սուրբը Անթիլիասի վանական պաշտօնավարութեան տարիներին առանձնապէս արդիւնաւոր գործունէութիւն է ունեցել Կիրակնօրեայ Դպրոցների տեսչութեան շնորհիւ: Նա այդ պաշտօնը վարում է մեծ եռանդով ու նուիրումով, բաւականաւալով սոսկ միաբանական ռոճիկով: Նրա տեսչութեան տարիներին Կիրակնօրեայ Դպրոցների թիւը 23-ից բարձրանում է 46-ի՝ Լիբանանում, Սուրիայում, Կիպրոսում եւ Քովէյթում: Իր պաշտօնի բերումով նա այցելում է այդ շրջանները եւ անհրաժեշտ աջակցութիւնն քննարկում այդ դպրոցների բարգաւաճման գործին: Իր պաշտօնավարութեան ընթացքում նա ստանձնում է նաեւ Կիրակնօրեայ Դպրոցների «ԴՐԱԶԱՐԿ» պաշտօնաթերթի խմբագրի պարտականութիւնը»: (Տե՛ս՝ Դիւան Ատրպատականի Հայոց Պատմութեան, Ա. հատոր, 1966, Թեհրան, էջ 248):

Երջանկալիշատակ Տ. Զարեհ Ա. Կաթողիկոս, գնահատելով Հայր Վարդանի բոլորանուէր ծառայութիւններն ու տքնաջան աշխատանքը, 2 Սեպտեմբեր 1960 թուականի պաշտօնագրով՝ անոր շնորհեց Վարդապետական ականակուն լանջախաչ կրելու իրաւունք: Իսկ Երան. Տ. Խորէն Ա. Կաթողիկոս Հայր Սուրբին շնորհեց Մանիշակագոյն ծաղկեայ Փիլոն կրելու իրաւունք՝ գնահատելու համար զինք, «որպէս ժիր մշակ եւ մշտաբարուն հովիւ Հայց. Ս. Եկեղեցւոյ»:

1957-1958 տարիներու Վարիշի պաշտօնի կողքին՝ ան 25 տարիներ շարունակ կ'աշխատակցի ՀԱՄԿ ամսաթերթին որպէս խմբագրական կազմի անդամ (1971-1977, 1979, 1981 եւ 1995-1996), Խմբագրապետ (1977) եւ Վարիշ եւ Խմբագիր (1980): Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Արամ Ա. Կաթողիկոսին որոշումով կազմուած ՀԱՄԿ-ի Խմբագրական կազմին անդամ կը նշանակուի նաեւ հոգեւոյս Վարդան Սրբապանը (1995 Մայիսէն սկսեալ), թէ խմբագրելով կարգ մը յօդուածներ եւ տեղեկատուութիւններ, եւ թէ՛ ալ սրբագրելով շարուած բոլոր յօդուածները:

16 տարիներ վարած ըլլալով Տպարանի Տեսչութիւնը (1981-1997), Ս. Աթոռի Միաբանութեան միակ Միաբանն էր, որ այսքան երկարատեւ պաշտօնավարութիւն մը ունեցած էր Ս. Աթոռի Տպարանին մէջ: 1985-ին Տպարանը օժտուեցաւ Օֆսէթ բաժինով եւ Համակարգիչ մեքենաներով:

Իր վանական պաշտօններուն գուգընթաց՝ Հայր Վարդան 1958-էն ի վէր ստանձնած է ուսուցչական պաշտօնները:-

ա. ԳՊՐԵՎԱՆՔ

1960-1962 - Դասաւանդած է Հայաստանի Աշխարհագրութիւն (Ժառանգաւորած Բ. դասարան) եւ Հայց. Եկեղեցւոյ Պատմութիւն, Հայ Մատենագրութիւն եւ Գրաբար (Քահանայից դասարան):

1971-1972 - Հայ Մատենագրութիւն, Հայոց Պատմութիւն, Հայաստանի Աշխարհագրութիւն, Ս. Գիրք եւ Ընդհանուր Ազգաց Պատմութիւն (Նախապատրաստական, Ա. եւ Բ. դասարաններ եւ Քահանայից դասարան):

1974-1975 - Ս. Գիրք (Նախապատրաստական եւ Ա. դասարան) եւ Հայ Մատենագրութիւն եւ Հայոց Պատմութիւն (Քահանայից դասարան):

1995-1996 - Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան Պատմութիւն (Ընծայարան Գ. դասարան):

1996-1997 - Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան Պատմութիւն (Քահանայից դասարան):

բ. ՄԱՐՏԻԿԵԱՆ ԱԶԳ. ՎԱՐԺԱՐԱՆ (այժմ Եղիշէ Մանուկեան Ազգային Գոլէճ)

1958-1963 եւ 1972-1975 - Կրօն, Հայոց Պատմութիւն, Աշխարհագրութիւն եւ Հայերէն լեզու, նախակրդարանի դասարաններուն:

գ. ՉԱԹԱԼ ՊԱՇԵԱՆ ԱԶԳ. ԵՐԿՐՈՐԴԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ (Նախապէս Եփրեմեան Վարժարան, Էշրէֆիէ)

1957-1963, 1971-1972 եւ 1974-1977 թուականներուն - Հայ Մատենագրութիւն, Հայոց Պատմութիւն, Կրօնագիտութիւն, Հայ Գրականութեան Պատմութիւն, Հայոց լեզու եւ Աշխարհագրութիւն՝ Միջնակարգի եւ Երկրորդականի դասարաններուն:

դ. Ս. ԳԵՈՐԳ ԳՈԼԷՃ ՄԱՐՈՆԻԹ ՀԱՄԱՅՆՔԻ - ԸՐՆԸԹ ՇԱՀՈՒԷՆ

Մասնաւոր դասեր Հայերէն լեզուի, Գոլէճի հայ աշակերտութեան (200-ի մէջէն 45 աշակերտներուն), ծնողներուն ցանկութեամբ եւ Գոլէճի Տնօրէն Գերպ. Տ. Ռոլան Ապու ժառուէ Վարդապետին արտօնութեամբ (ապա Արքեպիսկոպոս):

Հայր Վարդանի եւ քանի մը նուիրեալ ազգայիններու ջանասիրութեամբ, Ս. Յակոբայ Եփրեմեան Ազգային Վարժարանի Շրջանաւարտից Միութիւնը կը կազմուի 1960-ին, որուն նախագահ կ'ընտրուի ինքը: Սոյն Միութիւնը մշակութային ձեռնարկներով ու դասախօսութիւններով, մինչեւ 1963 թուականը բազմաթիւ ձեռնարկներ կու տայ Էշրէֆիէի ԱԶՍԱՄԱՐՏ ակումբին մէջ, շրջան մը՝ դպրոցին շուրջ հետաքրքրութիւն արթնցնելով թաղեցիներուն մօտ:

Հոգ2. Տ. Վարդան Արեղան՝ Վանական Իշխանութեան ներկայացնելով իր աւարտաճառը՝ «ՅՈՒՑԱԿ ՁԵՌԱԳՐԱՅ ՄԵԾԻ ՏԱՆՆ ԿԻԼԻԿԻՈՅ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՈՒԹԵԱՆ», կ'արժանանայ յատուկ գնահատանքին բանասէրներ՝ Յարութիւն Քիրտեանի, Հայր Յովհաննէս Մըսրըլեանի, Գարեգին Վրդ. Սարգիսեանի, Բիւզանդ Եղիայեանի, Սիմոն Սիմոնեանի եւ Հայր Համազասպ Վրդ. Ոսկեանի, որուն ի վարձատրութիւն, ան վարդապետական աստիճան կը ստանայ 18 Հոկտ. 1959-ին, ձեռամբ Տ. Զարեհ Ա. Կաթողիկոսին, Անթիլիասի Մայր Տաճարին մէջ, վեց օծակից միաբան եղբայրներով:

Այս առթիւ Տ. Զարեհ Ա. Կաթողիկոս, հետեւեալը կը հրատարակէ ՀԱՄԿ-ի մէջ.- «Ի մօտոյ տպագրութեան պիտի յանձնուի Ս. Աթոռոյս միաբան Հոգ2. Տ. Վարդան Վրդ. Տէմիրճեանի ՄԱՅՐ ՅՈՒՑԱԿ ՁԵՌԱԳՐԱՅ ՄԵԾԻ ՏԱՆՆ ԿԻԼԻԿԻՈՅ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՈՒԹԵԱՆ երկասիրութիւնը»: (ՀԱՄԿ, 1960, Յունուար, կողքի ներքին երեսի վրայ):

21 Յունիս 1972-ին, Լիբանանի Հազմիէ շրջանի մայր պողոտային վրայ իր կնքահօր՝ Պրն. Պօղոս Նաճարեանին տալիք այցելութեան նախօրեակին, ինքնաշարժ մը զինք կը զգետնէ, եւ շուրջ տարի մը ան կը դատապարտուի անգործութեան (հիւանդանոցի եւ տան խնամքին առարկայ դառնալով):

CLERICAL CALL

After his ordaining, Father Vartan was entrusted with a number of monastic functions:

- *Respectively Managing Director, Member of the Editorial Board and Editor-in-Chief of the editorial offices of HASK, the Cilician See's official publication (1957-1996);*
- *The staf-bearer of the Catholicos (1957-1963 and 1974-1977);*
- *Responsible for the bookstore of the monastery (1957-1959);*
- *Administrator of the Hovsepien Museum (1958-1961);*
- *Deputy-Librarian (1958-1961);*
- *In-charge of the catering services (1976-1978);*
- *Host of the Catholicosate (1974-1997);*
- *Director of the Sunday Schools of the Armenian Church (1961-1963). During his tenure, the number of the schools in Lebanon, Syria, Cyprus and Kuwait increased from 23 to 46;*
- *Initiator of the TRAZARK monthly newsletter; and*
- *Director of the publishing house of the Catholicosate (1981-1997).*

Parallel to these duties, Father Vartan has taught for many years in the Cilician Seminary; the Yeghiche Manougian (formerly Mardigian) national school in Beirut; the Kevork Tchatalbashian (formerly Yepremian) national school of the Saint Hagop Church; and the St. George Maronite College in Kernet Shehwan.

After successfully presenting his thesis entitled "Catalogue of the Manuscripts of the Catholicosate of the Great House of Cilicia", the late Zareh I Catholicos conferred upon him, on 18 October 1959, the title of Vartabed (i.e. Doctor of the Armenian Church).

On 21 June 1972, while crossing the main highway of Hazmiyeh in Lebanon, Father Vartan was hit by a car and severely injured, leading to a one-year period of extended treatments.

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱՐԱՆ ՄԵԾԻՏԱՆՆ ԿԻԼԻԿԻՈՅ

ԱՆՐԱԽԱՆՈՒՄ - ԼԻԲԱՆԱՆ

Թիվ 126/74

Ամբիվիտա, 22 Մարտ 1974

Գերապատիւ
Տ. Վարդան Ժ. Վրդ. Տէմիրճեան

Ա Ս Տ

Գեր. Հայր Սուրբ,

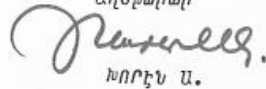
Հայրապետական այսու պաշտօնազրույժ զՁեզ կը նշանակենք Գաւազանակիր եւ Հիւրընկալ Կաթողիկոսարանիս:

Լիայոյս ենք որ զիտակից պարտաճանաչութեամբ պիտի կատարէք Ձեր զոյգ պաշտօնները եւ մեծապէս օգտակար պիտի հանդիսանաք Մեզի:

Մաղթելով Ձեզի քաջաոգոյժ եւ երջանկալից կեանք,

Մնամ օրհնածայն սիրոյ չեմք ողջունիլ

Աղօթարար

ԽՈՐԷՆ Ա.

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ՄԵԾԻՏԱՆՆ ԿԻԼԻԿԻՈՅ

Letter of appointment by Khoren I as Staf-bearer and Host of the Catholicosate

4 Յունուար 1977

Համաձայնագիր 1976-1977 տարեշրջանի համար միայն

Հայր Վարդան Երզ. վարդապետ Տէմիրճեանի եւ Ազգ. Գէորգ Զաթալպաշեան
Երկրորդական Վարժարանի Տնօրէնութեան միջեւ կը կայանայ հետեւեալ
համաձայնութիւնը. - Հայր Վարդան Տէմիրճեան յանձն կ'առնէ
պաշտօնավարել Վարժարանիս մէջ որպէս այցելու ուսուցիչ: Եր
դասուանդէ շաբաթական 20 պահ, Հայերէն Գրականութիւն եւ Հայոց
Պատմութիւն, Երկրորդական քաժնի դասարաններուն համար:

Ազգ. Գէորգ Զաթալպաշեան Երկրորդական Վարժարանի խնամակալութիւնը
եւ Տնօրէնութիւնը յանձն կ'առնէ վճարել տարեկան 3600 լիբ. ոսկի:
Վերոյիշեալ վճարումին վերջին մասնավճարը կը դառնայ 1976-1977
տարեշրջանի, պաշտօնավարութեան հատուցումը:

Հայր Վարդան Տէմիրճեան

Ծանօթ: Կը հասկնանք թէ յաջորդ տարեշրջանին վճարումը կը կատարուի
10 մասնավճարներու հիման վրայ, եւ տարեկան վճարումը կը
վերածուի 4500 լիբ. ոսկիի:

الهاتف : ٣٣٣٩١٥ - الأثرقية - الجميتاوي - بيروت - لبنان

*Letter of agreement between the Principal of the Kevork Tchatalbashian School
and Father Vartan for the latter to teach Armenian literature and Armenian*

Ernst

University Security

25

Պատանդեա Առաքել Լազար

Առաքել Լազար,

Քո անբարեկամ ինքնաշարժը և քո անբարեկամ
անբարեկամ - Առաքել Լազար Լազար Լազար =
Քո անբարեկամ անբարեկամ, և անբարեկամ անբարեկամ
Լազար =

Քո անբարեկամ անբարեկամ անբարեկամ անբարեկամ
անբարեկամ անբարեկամ անբարեկամ անբարեկամ = Լազար Լազար Լազար Լազար =

Լազար Լազար անբարեկամ անբարեկամ անբարեկամ անբարեկամ - անբարեկամ անբարեկամ անբարեկամ անբարեկամ
և անբարեկամ անբարեկամ =

Լազար Լազար անբարեկամ անբարեկամ անբարեկամ անբարեկամ անբարեկամ անբարեկամ անբարեկամ անբարեկամ
անբարեկամ անբարեկամ անբարեկամ անբարեկամ անբարեկամ անբարեկամ անբարեկամ անբարեկամ =

Քո անբարեկամ անբարեկամ անբարեկամ անբարեկամ անբարեկամ անբարեկամ անբարեկամ անբարեկամ
անբարեկամ անբարեկամ անբարեկամ անբարեկամ անբարեկամ անբարեկամ անբարեկամ անբարեկամ =
անբարեկամ անբարեկամ անբարեկամ անբարեկամ անբարեկամ անբարեկամ անբարեկամ անբարեկամ =

Լազար Լազար անբարեկամ անբարեկամ անբարեկամ անբարեկամ անբարեկամ անբարեկամ անբարեկամ անբարեկամ
անբարեկամ անբարեկամ անբարեկամ անբարեկամ անբարեկամ անբարեկամ անբարեկամ անբարեկամ =
անբարեկամ անբարեկամ անբարեկամ անբարեկամ անբարեկամ անբարեկամ անբարեկամ անբարեկամ =

Լազար Լազար անբարեկամ անբարեկամ անբարեկամ անբարեկամ անբարեկամ անբարեկամ անբարեկամ անբարեկամ

Առաքել Լազար Լազար Լազար Լազար Լազար Լազար Լազար Լազար

Citation by Father Grigoris Manian, General Abbot of the Mekhitarist Congregation
of Vienna

Wanted to write something - but
nothing came - just the old same old
in my life.

— 245 —
— 245 —

- Ringa 48 Spruiffe. Duce blyfde:

- Soudar 9^e jhri/5 epistola pravitry kharpr:

1890. 1891. 1892. 1893. 1894. 1895. 1896. 1897. 1898. 1899. 1900. 1901. 1902. 1903. 1904. 1905. 1906. 1907. 1908. 1909. 1910. 1911. 1912. 1913. 1914. 1915. 1916. 1917. 1918. 1919. 1920. 1921. 1922. 1923. 1924. 1925. 1926. 1927. 1928. 1929. 1930. 1931. 1932. 1933. 1934. 1935. 1936. 1937. 1938. 1939. 1940. 1941. 1942. 1943. 1944. 1945. 1946. 1947. 1948. 1949. 1950. 1951. 1952. 1953. 1954. 1955. 1956. 1957. 1958. 1959. 1960. 1961. 1962. 1963. 1964. 1965. 1966. 1967. 1968. 1969. 1970. 1971. 1972. 1973. 1974. 1975. 1976. 1977. 1978. 1979. 1980. 1981. 1982. 1983. 1984. 1985. 1986. 1987. 1988. 1989. 1990. 1991. 1992. 1993. 1994. 1995. 1996. 1997. 1998. 1999. 2000. 2001. 2002. 2003. 2004. 2005. 2006. 2007. 2008. 2009. 2010. 2011. 2012. 2013. 2014. 2015. 2016. 2017. 2018. 2019. 2020. 2021. 2022. 2023. 2024. 2025. 2026. 2027. 2028. 2029. 2030. 2031. 2032. 2033. 2034. 2035. 2036. 2037. 2038. 2039. 2040. 2041. 2042. 2043. 2044. 2045. 2046. 2047. 2048. 2049. 2050. 2051. 2052. 2053. 2054. 2055. 2056. 2057. 2058. 2059. 2060. 2061. 2062. 2063. 2064. 2065. 2066. 2067. 2068. 2069. 2070. 2071. 2072. 2073. 2074. 2075. 2076. 2077. 2078. 2079. 2080. 2081. 2082. 2083. 2084. 2085. 2086. 2087. 2088. 2089. 2090. 2091. 2092. 2093. 2094. 2095. 2096. 2097. 2098. 2099. 2100. 2101. 2102. 2103. 2104. 2105. 2106. 2107. 2108. 2109. 2110. 2111. 2112. 2113. 2114. 2115. 2116. 2117. 2118. 2119. 2120. 2121. 2122. 2123. 2124. 2125. 2126. 2127. 2128. 2129. 2130. 2131. 2132. 2133. 2134. 2135. 2136. 2137. 2138. 2139. 2140. 2141. 2142. 2143. 2144. 2145. 2146. 2147. 2148. 2149. 2150. 2151. 2152. 2153. 2154. 2155. 2156. 2157. 2158. 2159. 2160. 2161. 2162. 2163. 2164. 2165. 2166. 2167. 2168. 2169. 2170. 2171. 2172. 2173. 2174. 2175. 2176. 2177. 2178. 2179. 2180. 2181. 2182. 2183. 2184. 2185. 2186. 2187. 2188. 2189. 2190. 2191. 2192. 2193. 2194. 2195. 2196. 2197. 2198. 2199. 2200. 2201. 2202. 2203. 2204. 2205. 2206. 2207. 2208. 2209. 2210. 2211. 2212. 2213. 2214. 2215. 2216. 2217. 2218. 2219. 2220. 2221. 2222. 2223. 2224. 2225. 2226. 2227. 2228. 2229. 2230. 2231. 2232. 2233. 2234. 2235. 2236. 2237. 2238. 2239. 2240. 2241. 2242. 2243. 2244. 2245. 2246. 2247. 2248. 2249. 2250. 2251. 2252. 2253. 2254. 2255. 2256. 2257. 2258. 2259. 2260. 2261. 2262. 2263. 2264. 2265. 2266. 2267. 2268. 2269. 2270. 2271. 2272. 2273. 2274. 2275. 2276. 2277. 2278. 2279. 2280. 2281. 2282. 2283. 2284. 2285. 2286. 2287. 2288. 2289. 2290. 2291. 2292. 2293. 2294. 2295. 2296. 2297. 2298. 2299. 2300. 2301. 2302. 2303. 2304. 2305. 2306. 2307. 2308. 2309. 2310. 2311. 2312. 2313. 2314. 2315. 2316. 2317. 2318. 2319. 2320. 2321. 2322. 2323. 2324. 2325. 2326. 2327. 2328. 2329. 2330. 2331. 2332. 2333. 2334. 2335. 2336. 2337. 2338. 2339. 2340. 2341. 2342. 2343. 2344. 2345. 2346. 2347. 2348. 2349. 2350. 2351. 2352. 2353. 2354. 2355. 2356. 2357. 2358. 2359. 2360. 2361. 2362. 2363. 2364. 2365. 2366. 2367. 2368. 2369. 2370. 2371. 2372. 2373. 2374. 2375. 2376. 2377. 2378. 2379. 2380. 2381. 2382. 2383. 2384. 2385. 2386. 2387. 2388. 2389. 2390. 2391. 2392. 2393. 2394. 2395. 2396. 2397. 2398. 2399. 2400. 2401. 2402. 2403. 2404. 2405. 2406. 2407. 2408. 2409. 2410. 2411. 2412. 2413. 2414. 2415. 2416. 2417. 2418. 2419. 2420. 2421. 2422. 2423. 2424. 2425. 2426. 2427. 2428. 2429. 2430. 2431. 2432. 2433. 2434. 2435. 2436. 2437. 2438. 2439. 2440. 2441. 2442. 2443. 2444. 2445. 2446. 2447. 2448. 2449. 2450. 2451. 2452. 2453. 2454. 2455. 2456. 2457. 2458. 2459. 2460. 2461. 2462. 2463. 2464. 2465. 2466. 2467. 2468. 2469. 2470. 2471. 2472. 2473. 2474. 2475. 2476. 2477. 2478. 2479. 2480. 2481. 2482. 2483. 2484. 2485. 2486. 2487. 2488. 2489. 2490. 2491. 2492. 2493. 2494. 2495. 2496. 2497. 2498. 2499. 2500. 2501. 2502. 2503. 2504. 2505. 2506. 2507. 2508. 2509. 2510. 2511. 2512. 2513. 2514. 2515. 2516. 2517. 2518. 2519. 2520. 2521. 2522. 2523. 2524. 2525. 2526. 2527. 2528. 2529. 2530. 2531. 2532. 2533. 2534. 2535. 2536. 2537. 2538. 2539. 2540. 2541. 2542. 2543. 2544. 2545. 2546. 2547. 2548. 2549. 2550. 2551. 2552. 2553. 2554. 2555. 2556. 2557. 2558. 2559. 2560. 2561. 2562. 2563. 2564. 2565. 2566. 2567. 2568. 2569. 2570. 2571.

74. 19/73

James Bayley

[illegible]

2500 ft. 1/2 m. Ch. 1/2 m. 1/2 m.

2 Long Dphs 197%

Chrysomelidae

*Citations by the Armenian intellectual Aram Haigaz and Archbishop
Zareh Aznavorian*

გვინახავს და აქვეა დასაწყისი. აქვეა დასაწყისი.
დასაწყისი დასაწყისი დასაწყისი:

2-й вариант изложения - в 4. Изменил
 в 2-й раз изложил содержание. Изменил
 3-й раз изложил содержание. Изменил
 4-й раз изложил содержание. Изменил
 5-й раз изложил содержание. Изменил

[illegible]

London U.K. January 24 1981

I feel privileged and honoured to be able to pen a few words to wish Bishop Vartan Demirdjian good health and God's Speed in his valiant efforts of keeping the ARMENIAN Christian Faith alive amongst all the Armenian Communities wherever he goes, as Paul the Apostle. As a born Welshman I was blessed to have an Armenian wife and in heart, spirit and feeling became an Armenian.

The Bishop is a godly man and I pray that in his time God will bless him and he will see an unified ARMENIA

It has been wonderful to have
such a man as a friend.

May God give him health + strength
to carry on his work for many
years to come.

David H. Saunders
5 Gordon Road
Ealing, London W5
W5 2AD

Tels 01-997-0201
01-998-9452

Citation by Bishop

ԿԵՍԱՐԻՈՅ ԲԱՐԵՍԻՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
SOCIETE DE BIENFAISANCE DE CESAREE

Bayreuth, le 19
1988 - p. 13 Dec. 1996

Autorisée par
Le Gouvern. Libanais
suivant recepisé
No. 3096 du 15 Dec. 1937
du Minist. de l'Intérieur

بموجب ترخيص
من وزارة الداخلية
تاريخ ١٥ كانون اول ١٩٣٧
نمرة ٣٠٩٦

[illegible]

3440F SHTZT43TAY 44771U 6543TAY

ZALKA - AMARAT CHALHOUN - IMM. GROUND TEL.:

Note of appreciation by Messrs. Garbis Yessayan (Chairman) and Hagop Duniayan (Secretary) of the Benevolent Society of Caesarea

Բաժնապատկան ձեռնադրութեան արարողութենէն տեսարան մը, ձեռամբ Երան. Տ. Զարեհ Ա.
 Կաթողիկոս Փայասլեանի (Աջէն երրորդ ծնկաչոր), Անթիլիաս, 2 Յունիս 1957
Priesthood ordination ceremony by Catholicos Zareh I (3rd from right kneeling), Antilias, 2 June 1957

*Քահանայական ձեռնադրութեան ընթացքին՝ Յովսէփ Սրկ. կը վերապաշտօնի Տ. Վարդան
Արեղայ Տմիրճեան*

During the priesthood ordination ceremony, Deacon Hovsep is renamed Friar Vartan Demirdjian

Չեռնադրեալ Արեղաները իրենց կնքահայրերուն հետ - Վարդան Արեղան իր կնքափոր՝
 Ալգայիյն Բարերար լուսահոգի Պօղոս Նաճարեանի հետ
*The ordained Friars with their sponsors - Friar Vartan with his Sponsor, National
 Philanthropist the late Boghos Nadiarian*

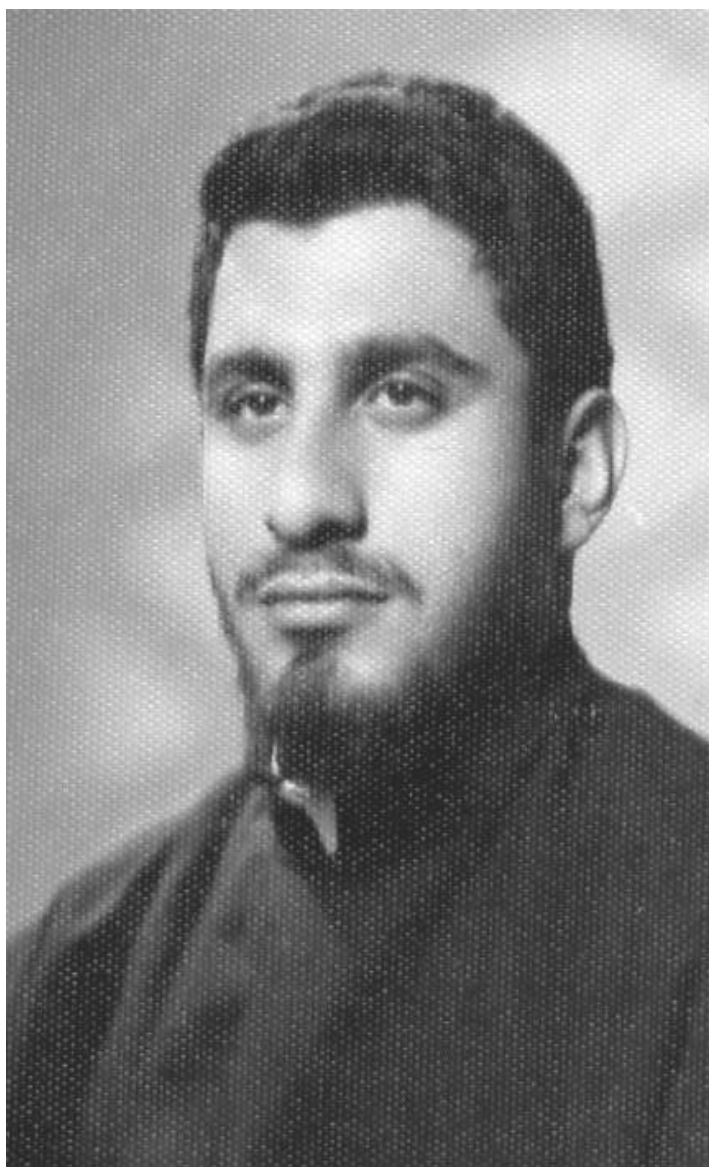

*Լիբանանահայ Ազգային Բարերար հանգ. Երուանդ Տէմիրճեանի
բնակարանին մէջ, ընկերակցութեամբ Տ. Պսակ Քին. Եթարեանի,
Տ. Գէորգ Վրդ. Կարալիսեանի, Տ. Մեսրոպ Վրդ. Գրիգորեանի
և Տ. Գիւտ Վրդ. Նազգաշեանի, 1958*

*In the residence of the Lebanese-Armenian National
Philanthropist the late Yervant Demirdjian, accompanied by
Fathers Besag Yetarian, Kevork Garbisian, Mesrob Krikorian
and Kued Nakkashian, 1958*

*Վանքի բակին մէջ, 1959
In the monastery yard, 1959*

Նորաօծ Տ. Վարդան Արեղայ Տէմիրճեան, Փետրուար 1959
The newly ordained Friar Vartan Demirdjian, February 1959

Նահատակաց Սրբ. Մարտիրոս առջեւ՝ Հ. Սմբատ Վրդ.

Լափաճեանի հետ, Յուլիս 1960

*With Father Sempad Lapadjian in front of the Holy Martyrs Chapel
in Antilias, 1960*

Հայր Սուրբը շրջապատուած իր ընտանեկան պարագաներով եւ ազգականներով, Լիբանանի Մթէշն գիւղին մէջ, 1960

Father Vartan surrounded by members of his family and relatives in the village of Metevn (Lebanon). 1960

Երեքհարիւրամեակի հանդիսութիւն Պէյրութի Էշրէֆիէ
 թաղի Լազարիսթներու Սէն Վէնսան տը Փօլ
 Միաբանութեան հաստատման, Ապրիլ 1960
*300th anniversary celebrations of the founding of the Lazarist
 St. Vincent de Paul Congregation, Eshrefieh, April 1960*

Էշրէֆիէ.ի Ազգային Եփրեմեան վարժարանի Մանկապարտէզի Ամաղերջի Հանդէսէն ետք,
 աւարտականներուն հետ (իր կողքին կրտսեր քոյրը Տիկ. Շողիկ Դաղսովեան), Յունիս 1961
 With the graduates of the Yepranian National School after their year-end ceremony (standing next to him is
 his sister Mrs. Shoghig Baghdovan). June 1961

Ազգային եփրհանդեսի շրջանավարտների Միությունը Երևանի ազգային դպրոցում, 1962
With the Alumni of the Yerevan National School, 1962

*Արկաժահար անկողնոյ կը ծառայէ՝ յետ ոտքի գործողութեան,
Օգոստոս 1972*

*After being hit by a car, operated on his foot and subjected to bed
rest, August 1972*

*Մարտիկեան Ազգային վարժարանի շրջանաւարտներուն
հետ, Յունիս 1974*

With the graduates of the Mardigian National School, June 1974

ԱՌԱՋՆՈՐԴՈՒԹՅՈՒՆ ԱՏՐՊԱՏԱԿԱՆԻ ՀԱՅՈՑ ԹԵՄԻ, ԹԱԻՐԻԶ

Ատրպատականի պատմական թեմի Առաջնորդ Տ. Արսէն Վրդ. Աւետիքեանի հրաժարումէն ետք, Թեմի Պատգամաւորական Ժողովը իր 13 Օգոստոս 1963-ի ԻԹ. նիստին մէջ, միաձայնութեամբ Առաջնորդ ընտրեց Հայր Վարդանը: Վեհափառ Խորէն Ա. Կաթողիկոս այս ընտրութիւնը կը վաւերացնէ իր 20 Օգոստոսի 1963 թուակիր սրբատառ կոնդակով, յայտնելով այս առթիւ թէ.

«Լիայոյս ենք որ, Գերապատիւ Հայր Սուրբը, իր առաջնորդութեան ընթացքին եւս նոյն խանդով եւ եռանդով, իմաստութեամբ ու խոհեմութեամբ պիտի գործէ, եւ օգտակար հանդիսանայ տիրախնամ Թեմիդ եկեղեցական, դպրոցական, շինարարական եւ ազգային ու հասարակական բոլոր մարպերուն մէջ եւ լիովին պիտի արդարացնէ Մեր յոյսերը եւ Ձեր ակնկալութիւնները»:

Հայր Վարդան Թաւրիկ ժամանեց 12 Սեպտ. 1963-ին եւ 14 Սեպտ.ին Գերշ. Տ. Արտակ Արքեպիսկոպոսին հետ եւ Թաւրիկահայ Ժողովականներով այցելեց Արեւելեան Ատրպատականի նահանգապետ՝ Պրն. Գեհկանին, Գաւառապետին եւ Զօրաց հրամանատարին: Իր անդրանիկ պատարագը մատոյց՝ 15 Սեպտ.ին, Խաչվերացի տօնին օրը: Հովուական իր առաջին այցելութիւնը տուաւ Սալմաստի (նախկին Շահփուր կամ Դիլման) Հայութեան, 31 Հոկտ.-3 Նոյ.ին, 1963:

Ատրպատականի Հայոց Պատգամաւորական Ժողովին որոշումով, Ծայրագոյն Վարդապետութեան աստիճան կը ստանայ 13 Յունիսի 1965-ին, ձեռամբ Երան. Տ. Խորէն Ա. Կաթողիկոսին, Անթիլիասի Սայր Տաճարին մէջ, օծակից ունենալով Հոգշ. Տ. Վահրամ Վարդապետը (այժմ կարգաթող) եւ Սմբատ Վրդ. Լափաճեանը (ապա Առաջնորդ Հիւս. Ամերիկայի Արեւմտեան Շրջանի Կիլիկեան Թեմին եւ Արքեպիսկոպոս):

Պրն. Տաճատ Պօղոսեան, գնահատելով Հայր Վարդանի Ատրպատականի Հայոց Թեմին մէջ, 12 Սեպտեմբեր 1963-էն սկսեալ գործունէութիւնը, հետեւեալը կ'արձանագրէր 1966-ին.

«Անդրադառնալով Հայր Սուրբի՝ Ատրպատականի թեմում ունեցած եռամեայ շրջանի գործունէութեան, գոհունակութեամբ պիտի յիշատակենք, որ պաշտօնավարութեան առաջին օրերից իսկ, իր ուշադրութիւնը կենտրոնացրել է Ատրպատականի թեմի եկեղե-

ցիներին բարեկարգությունն վրայ, կատարելով անհրաժեշտ լրացումներն ու նորոգությունները:

«Ստորեւ մի շարք թուումները վերջին երեք տարիների ընթացքին այս ուղղությամբ կատարուած աշխատանքների մասին.

«Վերանորոգուել են Թաւրիզի Լիւաւա թաղի Ս. Սարգիս Եկեղեցին ու նախագաւիթը եւ ընդարձակուել խորանը: Այս նորոգութեանց ծախսերը հոգացել են ճարտ. Պրն. Կարօ Էրզնանը եւ Պրն. Արգար Ենովքեանը (ի յիշատակ երկրորդի կնոջ՝ Տիկ. Ռոպա Ենովքեանի):

«Յարդարուել են Թաւրիզի Ղալա թաղի Ս. Աստուածածին Մայր Եկեղեցու աստիճանները:

«Ղալայի ազգապատկան խանութների շարքին կառուցուել են երկու նոր խանութներ:

«Նորոգուել են Ղալայի նախկին Ս. Աննայեան դպրոցի երկու սենեակները եւ ընդհանուր վերանորոգումով հնարաւոր է եղել այդ շէնքը վերածել յարմարաւոր բնակարանի՝ ծխատէր քահանայի եւ Առաջնորդարանի երեք պաշտօնեաների բնակութեան համար:

«1963 թ. Դեկտեմբերին կատարուել է Թաւրիզի ՄԻԲԱՅԷԼ ՍԱՀԱԿԵԱՆ Օրիորդաց Միջնակարգ Դպրոցի պաշտօնական բացումը, որին ներկայ են եղել Թեհրանի Հայոց Թեմի Առաջնորդ Գերշ. Տ. Արտակ Արքեպս. Մանուկեանը եւ Սահակեան ու Սարգսեան բարերարներն ընտանեօր:

«Նոյն թուին, Կիւլպէնկեան Հիմնարկութեան աջակցութեամբ, հիմնական նորոգութեան է ենթարկուել Թաւրիզի Թամարեան դպրոցի առաջին յարկի առաստաղը, որ ենթակայ էր փլուզման:

«Թաւրիզի Ս. Աստուածածին մատուռ ուխտավայրին (Մառալանի այգիում) պարտէզը, Պրն. Հրաչ Հայրապետեանի բարերարութեամբ, օժտուել է ջրհորով եւ ելեքտրական ջրհան մեքենայով, ի յիշատակ իր հանգուցեալ ծնողների եւ եղբայրների:

«1965-ին, Նիւ Եորքաքնակ Պրն. Մեսրոպ Աւագեանի նիւթական աջակցութեամբ, հիմնական նորոգութեան է ենթարկուել Ատրպատականի Առաջնորդարանի շէնքի (նախապէս Թեմական Կենտրոնական դպրոց) ճակատը:

«Անցնող երկու տարիների ընթացքին, ճարտ. Պրն. Կարօ Էրզնանի նիւթական աջակցութեամբ նոր պարիսպ է քաշուել Առաջ-

նորդարանի հիւսիսային կողմում եւ նորոգուել է արեւմտեան պարիսպը:

«Նորոգուել են նաեւ Առաջնորդարանի երկրորդ յարկի երկու անգործածելի սենեակները: Առաջին սենեակը նորոգուել է Պրնք. Խաչիկ Ղազարեանի եւ Անդրանիկ Միմոնեանի ծախսով եւ յատկացուել թանգարանի՝ Երջանկայիշատակ Մելիք Թանգեան Սրբազանի անուամբ, իսկ երկրորդը նորոգուել է Պրն. Պարոյր Յարութիւնեանի ծախսով եւ ծառայում է իբրեւ մատենադարան:

«Հայր Սուրբն առանձին ուշադրութիւն է դարձրել գաւառական շրջանների վրայ եւ քանիցս այցելել Շահփուր (Սալմաստ), Ռըզայիէ (Ուրմիա), Ղարադաղ (Արասպարան), Մարաղա եւ այլն, պատարագել է, քարոզել եւ հոգեւոր մխիթարութիւն բաշխել այդ շրջանների հայ համայնքներին, միաժամանակ հաւաքելով վիճակագրական ստոյգ եւ մանրամասն տեղեկութիւններ այդ գաւառների մասին:

«Նոյն տարիների ընթացքին, ազգային բարերարներ Պրնք. Գուրգէն եւ Վազգէն Սարգսեանների նիւթական աջակցութեամբ, պարսպապատուել է Շահփուրի Հաֆթվան գիւղի գերեզմանատունը, իսկ Պրն. Արշաւիր Մանասէրեանի նուիրատուութեամբ նորոգուել է նոյն գաւառի Փրիշատ ուխտավայրը:

«Այսպիսով, նախկին մի շարք ազգային շէնքերի վրայ կատարուել են խիստ անհրաժեշտ նորոգութիւններ եւ յաւելուածական մասնակի կառուցումներ, որով ապահով եւ ներկայանալի վիճակի մէջ են դրուած ազգապատկան այդ կալուածները:

«1965 թ. ամրանը, Թեհրանում, մի քանի հայրենակիցներից կազմուած յանձնախմբի միջոցով, Հայր Սուրբը կարողացաւ գոյացրնել 250.000 ռիալի նուիրատուութիւն, Ատրպատականի Առաջնորդարանի պարտքերը վճարելու եւ նորոգութեանց աշխատանքները կատարելու համար:

«Նրա նախաձեռնութեամբ եւ Թեմական Խորհրդի հաւանութեամբ, Թաւրիզում կազմուեց Եկեղեցասէր Կանանց Խնամակալ Մարմին, որ նուիրուած էր Եկեղեցիների բարեկարգութեան եւ կարգապահական աշխատանքներին: Իբրեւ այդ Մարմնի պաշտօնաթերթ, Հայր Սուրբի խմբագրութեամբ որոշ ժամանակ լոյս էր տեսնում ԳՐԱԶԱՐԿ ամսագիրը:

«Հայր Սուրբի Առաջնորդութեան շրջանին (1964 թ. Մայիսին) զուգադիպեցին Ատրպատականի Թեմի Պատգամաւորական

Ժողովի (ԺԳ. նստաշրջան) եւ ազգային նոր մարմինների ընտրություններ, հաշտ ու համերաշխ մթնոլորտում:

«Քահանայապետի պակասը լրացնելու նպատակով, 1964 թուին, Բէյրութից հրաւիրուել են երկու քահանաներ՝ Արժ. Տ. Բագրատ Քինյ. Մելքոնեանը, որ պաշտօնավարում էր Թաւրիզում (ուր եւ վախճանուեց) եւ Արժ. Տ. Վարդան Քինյ. Պոյաճեանը, որ շուրջ մէկ ու կէս տարի պաշտօնավարեց Մարաղայում եւ ապա վերադարձաւ Բէյրութ (ապա Թորոնթօ, ուր եւ վախճանուեց): 1965 թուին, հրաւիրուեց Արժ. Տ. Գալուստ Քինյ. Էքմէքճեանը (այժմ վախճանած), որ կարճ ժամանակից վերադարձաւ Հալէպ, իսկ 1964 թուին Բէյրութից հրաւիրուեց Պրն. Հրանդ Աճէմեանը՝ իբրեւ Թաւրիզի եկեղեցիների դպրապետ եւ մինչեւ 1968 շարունակել է իր պաշտօնավարությունը (ապա փոխադրուած Նոր Զուղա եւ Փարիզ):

«1965 թ. Մայիսին հիմնուել է Թաւրիզի Ս. Սարգիս Եկեղեցու Կիրակնօրեայ Դպրոցը, որի դասընթացքներին հետեւում են 260 աշակերտ-աշակերտուհիներ: Պաշտօնավարում են Արժ. Տ. Բագրատ Քինյ. Մելքոնեանը, տիրուհի Սեդա Մելքոնեանը եւ Պրն. Յարութիւն Յովսէփեանը (մահացած 1973 Օգոստոսին):

«Հայր Սուրբը իր մշտական ներկայութեամբ եւ աջակցութեամբ, բանիւ եւ գործով, քաջալերում է թեմի եկեղեցական, կրթական ու մշակութային ձեռնարկները, կապ է պահում Իրանի տարբեր շրջաններում եւ արտասահմանում գտնուող ատրպատական-ցիների, Իրանահայ Հայրենակցական միությունների (Նիւ Եորք եւ Լոս Անճելոս, ԱՄՆ), բարեսիրական եւ կրթական հիմարկությունների հետ, ճիգ թափելով ապահովելու նրանց բարոյական եւ նիւթական աջակցությունը՝ ի նպաստ Ատրպատականի Թեմի:

«Տալով այս խրախուսական տեղեկությունները փառաւոր անցեալի տէր Ատրպատականի Թեմում ազգային-եկեղեցական եւ կրթական կեանքը բարոյ պայմանների մէջ դնելու համար կատարուած գնահատելի աշխատանքների մասին, յոյս ունենք, որ մասամբ գոհացրած կը լինենք Ատրպատականից հեռու գտնուող մեր հայրենակիցների հետաքրքրությունը:

«Մեր սիրելի ծննդավայրից հեռու գտնուող ատրպատական-ցիներիս սեպուհ պարտականութիւնը թող լինի նեցուկ հանդիսանալ Գեր. Առաջնորդ Հայր Սուրբին եւ տեղի ազգային մարմիններին, որոնք նուիրուած են մեր լուսոյ տաճարների, հոյակապ վանքերի ու եկեղեցիների եւ մեր սրտին ու հոգու այնքան քաղցրօրէն խօսող թանկագին յիշատակարանների պահպանման գործին...:»

(Տե՛ս՝ «Գիւան Ատրպատականի Հայոց Պատմութեան», Ա. հատոր, 1966, էջ 252-259):

1966-էն ետք շարունակուեցան շինարարական աշխատանքները: Թեմական Խորհուրդի որոշումով քանդուեցաւ 1915-ին կառուցուած Ղալալի Արամեան Թատերասրահը՝ Տ. Բագրատ քահանայի եւ Պրն. Համօ Վարդանեանի միջոցաւ:

1967 Հոկտ. 27-ին բացուեց կատարուեցաւ՝ Ղալալի Ա. Աստուածածին Մայր Եկեղեցւոյ կից կառուցուած շէնքի գետնայարկին մէջ՝ ՄԵԼԻԲ-ԹԱՆԳԵԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԹԱՆԳԱՐԱՆԻՆ, ուր հաւաքուեցան Հայր Վարդանի միջոցով Թաւրիպէն ու շրջաններէն հաւաքուած հայերէն ձեռագիրները, Գորոյեան Արշակ Խանի կրտակի թօղոնը (պարսկերէն ֆերմաններ, հրամանագիրներ, պարսկերէն ձեռագիրներ, շինական յախճապակեայ անօթներ եւ հին տեսակի զէնքեր), եկեղեցական սպասներ եւ այլ թանկարժէք առարկաներ: Սոյն թանգարանին բացուեց կատարեց Արեւելեան Ատրպատականի նահանգապետ ճարտ. Պրն. Թաղի Սարլաքը:

Սալմաստի Հաֆթվան գիւղի ազգային գրադարանը ամբողջութեամբ փոխադրուեցաւ Թաւրիպ եւ միացուեցաւ Հ.Յ.Գ. «Ռոստոմ Գաւաթ» Գրադարանին (այժմ՝ Մատենադարան): Սոյն գրադարանը գետեղուած է Ազգային Առաջնորդարանի Ա. եւ Բ. յարկի սրահներուն մէջ, արտօնութեամբ Թեմական Խորհուրդին: Դիմում կատարուած ըլլալով Իրանեան Քարիւղի Ազգային Ընկերութեան Ընդհանուր Տնօրէն Դոկտ. Մանուշէհրէ Էղբալին, Հայր Վարդանն ու պատգամաւոր Դոկտ. Գագիկ Յարութիւնեան, անձամբ այցելեցին Պրն. Ընդհ. Տնօրէնի Թեհրանի գրասենեակը եւ ապահովեցին 50.000 թումանի աջակցութիւն մը, որ Թեմական Խորհուրդին կարգադրութեամբ բաժնուեցաւ Ատրպատականի ազգային Մարմիններուն եւ դպրոցներու հոգաբարձութիւններուն, ինչպէս նաեւ կառօտեալ ընտանիքներուն:

Գալուստ Կիւլպէնկեան Հիմնարկութեան Հայկական բաժնի քարտուղարներէն Պրն. Վահրամ Մավեանի եւ քանի մը ժողովականներու հետ, Հայր Սուրբը 1967-ի Դեկտեմբերի ցուրտ օրերուն, այցելեց Ուրմիոյ հայաբնակ քանի մը գիւղերը եւ տեղւոյն ազգային վարժարաններուն անձուկ վիճակին իրազեկ պահելէ ետք Պրն. Մավեանը, ապահովեց Գ. Կիւլպէնկեան Հիմնարկութեան նիւթական մշտական աջակցութիւնները՝ Ատրպատականի գրեթէ բոլոր ազգային վարժարաններուն:

Իրանի նախկին Ֆարահ Փահլավի կայսրուհին իր շքախումբով 9 Օգոստոս 1968-ին այցելեց Արևմտեան Ատրպատականի կեդրոն Ուրմիայ քաղաքը, եւ ապա 11 Օգոստոսին ալ Շահփուր: Երկու առիթներուն ալ Հայր Վարդան Նորին Կայսերական Բարձրութեան ներկայացուց Ատրպատականի Հայոց ջերմ երախտագիտութիւնն ու հաւատարմութիւնը՝ Արքայական Ամոլին նկատմամբ եւ տեղեկութիւններ տուաւ Թեմի Արտապի Ս. Թադէի եւ Նախավկայ Ս. Ստեփաննոսի վանքերու մասին, ինչ որ խոր գոհունակութիւն պատճառեց Կայսրուհիին:

Հայր Սուրբը հարիւրաւոր յօդուածներով աշխատակցեցաւ Թեհրանի ԱԼԻԲ օրաթերթին եւ ներկայ գտնուեցաւ ազգային բոլոր հանդիսութիւններուն: Իր օրով է որ արաբագէտ Պրն. Ալի Ասդարիի միջոցով վերծանուեցան պարսիկ թագաւորներու կողմէ հայոց ի նպաստ տրուած ֆերմանները:

Ի վարձատրութիւն այս բոլոր աշխատանքներուն, Թեմի Պատգամաւորական Ժողովը, առանց Վեհափառ Հայրապետի գիտութեան եւ Առաջնորդ Հայր Սուրբի ներկայութեան, 1968-ի Նոյեմբեր 22-ի նիստին, դատապարտելի որոշում մը առաւ Հայր Սուրբի մասին: Սոյն որոշումը տրուած էր ի հետեւանս Թեմական Խորհուրդի քարտուղար Էմիլ Յակոբեանին հետ Հայր Սուրբին ունեցած մէկ վիճաբանութեան, որ հաճելի չթուեցաւ ազգային կալուածները ըստ կամս օգտագործող քանի մը Ժողովական անհատներուն համար:

Հակառակ Պատգամաւորական Ժողովի վճիռին, Վեհափառ Հայրապետին իսկ հրամանով, Հայր Վարդան Թաւրիպ մնաց ու պաշտօնավարեց մինչեւ 1969-ի Յունուար 10-ը, ապա փոխադրուեցաւ Թեհրան եւ Անթիլիաս Ժամանեց Փետրուար 14-ին: Ներկայանալով Ազգային Կեդրոնական Վարչութեան նիստին, Հայր Սուրբը մանրամասնօրէն զեկոյց տուաւ այն տարակարծութիւններու մասին որոնք բոյն էին դրած Թեմական Խորհուրդի անդամներուն եւ Ժողովուրդին միջեւ, (որ իր շուրջ 200-ի հասնող համախօսականի վրայ կատարուած ստորագրութիւններով, Վեհափառէն խնդրած էր Հայր Վարդանին պաշտօնավարութեան շարունակումը), ինչպէս նաեւ այն հակասահմանադրական որոշումները՝ որոնք կիրարկուած էին պատկան Մարմիններուն կողմէ՝ Արաջնորդական կնիքի գրաւումով եւ կարգ մը իրաւասութիւններու իւրացումով: Թեմը այնուհետեւ շուրջ չորս տարիներ պիտի մնար առանց Առաջնորդի:

ARMENIAN PRELACY OF AZERBAIJAN, TABRIZ

After the departure of the Prelate Reverend Father Arsen Avedikian from the historic Prelacy of Azerbaijan in Tabriz, on 13 August 1963 the local Church Council unanimously selected Father Vartan Demirdjian as his successor, which subsequently was approved by Vehapar Khoren I.

Arriving in Tabriz on 12 September 1963, Father Vartan paid formal introduction visits to the Iranian officials of Azerbaijan (Iran) and the various Armenian communities of the Prelacy, and performed his first Holy Mass on 15 September.

On 13 June 1965, upon the recommendation of the Prelacy Church Council, he was bestowed the rank of Very Reverend (Supreme) Vartabed by Khoren I.

Having completed his tenure, he departed from Tabriz on 10 January 1969.

During his term, a number of achievements were put in place:

- *All of the churches of the Prelacy refurbished and renovated;*
- *The premises of the St. Anna School revamped;*
- *The inauguration of the Michael Sahakian Secondary School;*
- *Renovation of the Tamarian School of Tabriz;*
- *Redecoration of the Prelacy Building and erection of fences;*
- *Inauguration of the Melik Tankian Museum (27 October 1967);*
- *Fortification of the Armenian cemetery of Shahpur Haftvan;*
- *Refurbishment of the Sanctuary of Prishad;*
- *Reconstructing the buildings of the Prelacy estate;*
- *Founding of the Women's Church Guild of Tabriz and its formal periodical TRAZARK;*
- *Census of the Armenian Communities of the Prelacy;*
- *Establishment, in May 1965, of the Sunday School of the St. Sarkis Armenian Church of Tabriz;*
- *Relocation of the Armenian Library of Haftvan village to the Prelacy building in Tabriz; and*
- *Obtaining for the Armenian schools of the Prelacy annual financial contributions from the Calouste Gulbenkian Foundation.*

56

ԽՈՐԷՆ ԾԱՌԱՅ ՅԻՍՈՒՍԻ ՔՐԻՍՏՈՍԻ ԵՒ ԱՆՀԱՍԱՆԵԼԻ ԿԱՍՕՔՆ ԱՍՏՈՒԾՈՑ ԵՒ ԸՆՏՐՈՒԹԵԱՄԲ ԱԶԳԻՍ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԱՊԵՏ ԵՒ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ՄԵԾԻ ՏԱՆՆ ԿԻԼԻԿԻՈՑ, ԵՆՈՐՀՔ, ՍԷՐ ԵՒ ԽԱՂԱՂՈՒԹԻՒՆ Ի ՏԵԱՌՆԷ ԵՒ ՈՂՋՈՑՆ ՀԱՅՐԱՊԵՏԱԿԱՆ Ի ՄԷՆՋ ԵՒ ՕՐՀՆՈՒԹԻՒՆ ՅԱԶՈՑ ՍՐԲՈՑ ՀՕՐՆ ՄԵՐՈՑ ԳՐԻԳՈՐԻ ԼՈՒՍԱՒՈՐԳԻՆ

ԱՌ ՈՐԴԻՍ ՀԱՐԱՋԱՏՍ ԵՒ ՍԻՐԵՅՅԱԼՍ ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՅՅԱՅ ԱՌԱՔԵԼԱԿԱՆ Ս.ԵԿԵՂԵՑԻՈՑ:

Այսու Հայրապետական Կոնդակա Մերով յայտ առնեմք ժամանակին, եթէ ի 18-ն Յունիսի 1965 թմի, յաւուր Կիւրակէի, շնորհեցաք զԻշխանութիւն ծայրագոյն Վարդապետութեան Տ.Վարդանայ Վարդապետի Տէմիրժեան, Միաբանի Ս.Աթոռոյս եւ Առաջնորդի Հայոց Առաքառականի Քեմի, ըստ խնդրանաց Ազգային Քեմական Պատգամաւորական ժողովոյ որ ի Քաւրիզ:

Ենորհեցաք նմա նոյնպէս զիրաւունս կրելոյ զխոյր ի ժամ Ս. Պատարագի:

Ի հաստատութիւն որոյ ստորագրեմք զզիրս վկայութեան եւ կնքեմք Հայ - րապետական կնքով Մերով:

Handwritten signature of Khoren I

ԽՈՐԷՆ Ա.

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ՄԵԾԻ ՏԱՆՆ ԿԻԼԻԿԻՈՑ

Տուաւ Կոնդակս ի Կաթողիկոսարանիս Մեծի Տանն Կիլիկիոյ որ յԱնթիլիաս Յամի Տեառն 1965, ի 14-ն Յունիսի Ընդ Համարաւ Ե/ԻՔ

Decree of Khoren I bestowing the rank of Very Reverend (Supreme) Vartabed

Գ Գ Բ Ե Վ Ա Ն Ք
ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՈՒԹԵԱՆ ԼԱՅՈՑ
ՄԻՆԻ ՑԱՆՆ ԿԵԼԻՈՑ
ԱՆԻՍԻՄԱՆ — ԼԻԲԱՆ

SEMINAIRE ARMENIEN
DU CATHOLICOSSAT DE CILICIE
ANTELIAS LIBAN

المدرسة اللاهوتية العليا
كاثوليكوسية سينا الزعفراني
انطلياس - لبنان

27 Յուլիս, 1967

Գերազատիւ
Տ.Վարդան Ժ. Վրդ. Տէմիրժեան
Առաջնորդ Հայոց Առաքառականի Քեմին
Քաւրիզ.

Սիրելի Հայր Սուրբ,

Աւրաիւթիւն էր ինծի համար աչքէ անցնել այն նիւթերը որոնք պատրաստուած էին Ձեր կողմէ կազմելու համար ընդհանրական թիւ - նը "ԴԻԻԱՆ ԱՏՐՊԱՏԱԿԱՆԻ ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ" երկրորդ հատորին:

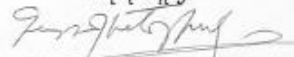
Թէ՛ աշխարհագրական-պատմական ծանօթութիւնները և թէ՛ ար- խիւային վաւերացիւնները կը նպաստեն քիչ մ'աւելի մօտէն մանջնալու այն ընշխարհն ու Հայկական կեանքը որ այնքան սերտօրէն, անբաժնե- լիօրէն առնչուած և շաղկապուած են Հայոց Պատմութեան ընդհանուր կա- ռոյցին հետ: Վստահ եմ որ ապագայ պատմաբանը "ԴԻԻԱՆ ԱՏՐՊԱՏԱԿԱՆԻ ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ" հատորներէն պիտի քաղէ կարեւոր մէկ մասը այն առաջին, որով պիտի գրուի Առաքառականի Հայոց պատմութիւնը ամբող- ջական, համապարփակ, սիստեմատիկ պատկերացումով, որպէս հարուստ էջե- րէն մին Հայ ժողովուրդի անցեալի և ներկայի կեանքի պատմագիրքին:

Խորապէս գնահատելի կը գտնեմ այն յարատեւ և անսպառ թիզը, որով, հակառակ Ձեր Առաջնորդական պաշտօնի յատուկ առօրեայ զբա- ղումներուն, կը յաջողիք պրպտումներ կատարել պատմա-բանասիրական կալուածին մէջ և Ձեր ըսածինը քերել Ձեր թեմի ծանօթացումի կարեւոր աշխատանքին: Թեմի մը անցեալը մանջնալ՝ առաջին պայմաններէն մէկն է թեմին ներկան ըմբռնելուն: Առանց նման պատմական մանշառման՝ դժուար է արդիւնաւոր գործունէութեան հասնիլ: Աւրաիւ եմ որ Առաքառականի Հա- յոց պատմականօրէն այնքան հարուստ թեմը շնորհիւ Ձեր ուսումնասիրա- կան թիզերուն առաւել եւս կը մանջուի Հայ կեանքին մէջ թեմի շրջա- նակէն դուրս, հայ Սփիւռքի այլ շրջաններու և կեդրոններու մէջ:

Նր մարթնմ որ միշտ կենդանի մնայ հետաքրքրութեան ոգին և հետազօտութեան թիզը Ձեր մէջ և նորանոր հատորներով մոխացնէք Ձեր նպատը Առաքառականի Հայոց պատմութեան ուսումնասիրութեան:

Թող Ամենակալն Աստուած զօրացնէ Ձեզ Ձեր նուիրումին և ծառայութեան մէջ ի սպաս Հայ ժողովուրդին և անոր մշակոյթին:

Եղբայրական սիրոյ որջունիւ
Ազօթակից

ԳԱՐԵԳԻՆ ԵԿԻՍԿՈՂՈՍ ՍԱՐԿԻՍՅԱՆ

Note of commendation by Bishop Karekin Sarkissian (later Catholicos)

*Պէյրուքի օդակայանին մէջ՝ ծնողաց եւ պարմիկ լուսահոգի Տիգրան
Սօլաքեանի հետ Թաւրիզ մեկնումի նախօրեակին, 10 Սեպտ. 1963
At the Beirut airport, before departing to Tabriz, with his parents and
cousin the late Dikran Solakian, 10 September 1963*

*Տ. Վարդան Ծրգ. Վրդ. Տէմիրճեան՝ Ատրպատականի Հայոց
Առաջնորդ, 1963-1969, Թաւրիզ, Իրան (Աւարայրի դաշտ)
Supreme Father Vartan Demirdjian, Prelate of the Armenians of
Azerbaijan, 1963-1969, Tabriz, Iran (Avarair meadow)*

Հայր Սարգիս արքեպիսկոպոս Ռարմիայի հայ գաղութին՝ 21 նոյեմբեր 1965
Visit to Armenian Community of Urmia, 21 November 1965

Նոր Զուղայի Ս. Ամենափրկչեան վանքի սէշ, Տ. Պօղոս Ա. Քհն. Պետրոսեան, Տ. Վարդան Մ. Վրդ. Տէմիրճեան, Տ. Ղեւոնդ Ս. Արք. Չէպէեան, Տ. Արտակ Ս. Արք. Մանուկեան, Տ. Եփրեմ՝ Վրդ.

Թապաքեան, եւ թեմական խորհուրդի անդամներ Իրանահնդկաստանի թեմի, 1966

At the All-Savior Monastery of Julfa, Fathers Boghos Bedrossian, Vartan Demirdjian, Archbishop Ghevont Tchebeyan, Yeprem Tabakian and members of the Diocese Council of Iran-India, 1966

*Առաջնորդ Հայր Սուրբը՝ Ատրպատականի Քահանայից Դասի
ներկայացուցիչներու հետ (Տ. Լևոն Քին. Գասրաբեան,
Տ. Բազրատ Քին. Մելքոնեան, Տ. Կարապետ Ա. Քին. Մանուկեան եւ
Տ. Մեսրոպ Ա. Քին. Մինասեան), Թաւրիզի ազգային Առաջնորդարանի
բակին մէջ, 4 Դեկտեմբեր 1966*

*The Prelate with the representatives of the priests of Azerbaijan
(Fathers Levon Kasparian, Pakrad Melkonian, Garabet Manoukian, Mesrob
Minasian), in the yard of the national Prelacy of Tabriz, 4 December 1966*

*Իրանի նախկին կայսրուհի Ֆարահ Փահլավիի այցելությունը
Ուրմիոյ բնակչության և տեսակցությունը Վարդան Մ.*

Վարդապետին և հայ ազգայիններու հետ, 1966

*Visit of the former Iranian empress Farah Pahlavi to the
population of Urmia and her meeting with Father Vartan and
Armenian representatives, 1966*

*Թաւրիկի նախակրթարանի-մանկապարտէզի 1967-ի արարականներու նկարը
With the 1967 graduates of the elementary school-kindergarten of Tabriz*

Թաւրիկի Մելիք-Թանգեան Երգչախումբի հետ, Մայիս 1967

1967

With the Melik-Tankian Choir of Tabriz, May 1967

ԱՌԱՋՆՈՐԴԱԿԱՆ ՓՈԽԱՆՈՐԴ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ՀԱՅՈՑ ԹԵՄԻ, ԱԹԷՆՔ

Անթիլիաս իր վերադարձէն 15 օրեր ետք, Հայր Վարդանը կը կոչուի Յունաստանի Հայոց Առաջնորդական Փոխանորդի պաշտօնին: Ան Աթէնք կը հասնի 1 Մարտ 1969-ին եւ Թեմի Առաջնորդ Սահակ Արքեպիսկոպոս Այվազեանին ինը ամիսներու բացակայութեան շրջանին (ուղեւորութիւն դէպի Հիւս. Ամերիկայի եւ Գանատայի հայկական գաղութներուն) եւ ապա յաջորդող ամիսներուն կը վարէ իր պաշտօնը ամենայն բժախնդրութեամբ ու հետեւողական ճիգերով: Տուրդութիի (կամ Նէոս Քոպմոսի - Աթէնքի թաղամասերէն մին) Ս. Յովհաննու Կարապետ Եկեղեցւոյ քանդումէն ետք, 1969 Յուլիսին, ան կը հաստատէ Երեկոյեան Ժամերգութիւններու դրութիւնը նոյն շրջանին մէջ գտնուող Լեւոն եւ Սօֆիա Յակոբեան Դպրոցի Աւետիքեան Սրահին ու Գարէայի Հ.Մ.Ը.Մ.ի սրահին մէջ, կարգադրութիւն մը՝ որ շարունակուեցաւ զոյգ շրջաններու Հոգեւոր Հովիւ Արժ. Տ. Գեղարդ Ա. Քինյ. Պապօղլեանին կողմէ մինչեւ կառուցումը Ս. Կարապետ Եկեղեցւոյն Նէոս Քոպմոսի շրջանին մէջ:

Յունաստանի հայահոծ բոլոր շրջաններն այցելելով (բացի Կրետէէն) ան Սուրբ, եւ անմահ պատարագներ մատոյց եւ քարոզեց յունահայ հաւատացեալներուն, նախագահեց ուխտագնացութիւններու եւ յունահայոց հին ու նոր օրերու պատմութեան հայող ուսումնասիրութիւններ, կրօնական յօդուածներ եւ ազգային նշմարներ ստորագրեց Աթէնքի ԱԶՍՏ ՕՐ օրաթերթին մէջ:

Յունահայ Թեմի Պատգամաւորական Ժողովը, իր 1970 թուականի 28-29 Մարտին գումարած նիստերուն, տեղեկացաւ Թեմի Ազգային Կեդրոնական Վարչութեան 10 Հոկտեմբեր 1967-28 Մարտ 1970 շրջանի տեղեկագրին, ուր ի միջի այլոց հետեւեալը կը հաղորդուի Հայր Վարդանի մասին.

«Թեմիս կրօնական եւ վարչական հրամայական կարիքներու աւելի՛ եւս գոհացում տալու բժախնդրութենէն մղուած ու Առաջնորդ Սրբապան Հօր գործակից մը ունենալու պահանջէն թելադրուած, Առաջնորդ Սրբապանն ու Կեդրոնական Վարչութիւնը խընդրամատոյց եղան Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Վեհափառ Հայրապետի՝ Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Խորէն Ա. Կաթողիկոսին մօտ, խնդրելով որ միաբան վարդապետ մը ուղարկէ մեզ: Վեհափառ Հայրապետի բարեհաճ կարգադրութեամբ, 1 Մարտ 1969-ին, Անթիլիասէն Աթէնք ժամա-

նեց Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան երիտասարդ եւ ժրաջան միաբաններէն Գեր. Տ. Վարդան Ծայր. Վարդապետ Տէմիրճեան: Առաջնորդ Սրբազան Հօր կարգադրութեամբ Հայր Վարդանը ստանձնեց Առաջնորդական Փոխանորդի եւ միաժամանակ Ազգային Առաջնորդարանիս Դիւանապետ Քարտուղարի պատասխանատու պոյզ պաշտօնները:

«Առաջնորդական Փոխանորդ Գեր. Տ. Վարդան Ծայր. Վարդապետ, Սրբազանին Թեմէն ներս գտնուած միջոցին եւ թէ՛ Հիւս. Ամերիկայի եւ Գանատայի հայկական գաղութներուն տուած իր այցելութեան ամիսներուն, ձեռնհասօրէն եւ գնահատելի կերպով կը վարէ իրեն յանձնուած պոյզ պաշտօնները, արժանանալով Սրբազան Հօր եւ Ազգային Կեդրոնական Վարչութեանս եւ այլ Ազգային Մարմիններու եւ ժողովրդեան ջերմ եւ անվերապահ գնահատանքին»: (Տեղեկագիր, բազմագրուած, էջ 9-10):

Իսկ Կրօնական Ժողովի Տեղեկագրին մէջ, կ'արձանագրուի հետեւեալը.

«Կիրակնօրեայ վարժարաններ կեանքի վերակոչուեցան Գեր. Տ. Վարդան Ծայր. Վարդապետի քաղաքս ժամանումէն ետք, Կիրակնօրեայ Վարժարանաց պատասխանատու պաշտօնին ստանձնումով: Իր ջանքերով վերակազմուեցան Գոքինիոյ, Տուրուքիի եւ Գարէայի Կիրակնօրեայ Վարժարանաց ուսումնական կազմերն ու Կիրակնօրեայ Վարժարանները հովանաւորող բարձրագոյն Մարմինը՝ Կրօնական Դաստիարակչական Խորհուրդը...»: (էջ 3, բազմագրեալ օրինակ):

Հայր Վարդանի խնդրանքին ընդառաջելով Աթենահայ ազգայիններ՝ Պարոնայք ձարտ. Արմենակ Երկանեան եւ Գրիգոր ու Թորոս Թագւորեան եղբայրներ, ազնուաբար յանձն առին, առաջինը՝ ընդարձակել դիւանատունը, անձամբ հսկել եւ հոգալ ամբողջական ծախսերը շինութեան համար տարուած աշխատանքներուն, տրամադրելով շուրջ 25.000 տրախմի: Իսկ Թագւորեան եղբայրները, յանձն առին փայտեայ եւ ապակեայ նոր պահարաններու եւ Դիւանապետին յատուկ սեղան-աթոռի պատրաստութիւնը, 24.000 տրախմի արժէքով:

Ընդարձակուած Դիւանատան մէջ՝ Հայր Վարդանը տեղաւորեց հին ու նոր արխիւները, ատենագրութեանց մատեանները եւ այլ վաւերաթուղթեր, որոնց մանրամասն ցուցակն ալ պատրաստելով, պարբերաբար ներկայացուց Տնտեսական Խորհուրդին եւ Ազգ. Կեդր. Վարչութեան: Քարտուղարի եւ Արխիւատան իր պարտակա-

նութիւններուն հետ, ան կատարեց Ատենադպիրի պաշտօնը Ազգ. բոլոր ժողովներուն, Հոգաբարձութեանց ու Եկեղեցասէր Տիկնանց Միութեան, մեքենագրեց նամակներ, Յունարէն լեզուի յատուկ դասեր առնելով Հելլէն Բրիստոնէական Կեդրոնին (ԴԲԼ) մէջ ու նաեւ մասնաւոր ուսուցիչներէ, կարենալ խօսելու եւ վկայագիրներ պատրաստելու համար:

Ինչպէս Ատրպատականի մէջ, նոյնպէս ալ Յունաստանի, ան գրի առաւ Թեմի հին ու նոր շրջաններու պատմութիւնը, ըստ կարելոյն օգտուելով արխիւներէն եւ ազգայիններու տեղեկութիւններէն:

Սոյն աշխատանքներն ան կատարեց ամենայն բարեխղճութեամբ եւ ապա Երան. Տ. Խորէն Ա. Կաթողիկոսի հրաւերին ընդառաջելով, 1971-ին Անթիլիաս վերադարձաւ, ստանձնելու համար՝ ա.՝ Տպարանի Տեսչութիւնը, բ.՝ Ուսուցչական պաշտօններ՝ Դպրեւանքի եւ Ազգ. վարժարաններու մէջ եւ գ.՝ ՀԱՄԿ ամսաթերթի խմբագրութեան անդամակցութիւնը, ինչպէս որ կը տեղեկագրէր նախապէս Վեհափառ Հայրապետին հրաւեր-նամակը: Բացի առաջին պաշտօնէն, որ չստանձնեց որոշ պատճառներով, մնացեալ զոյգ պարտականութիւններն ան կատարեց ամենայն բարեխղճութեամբ:

Յունաստանէն մեկնումը Հայր Վարդանին, անակնկալի բերաւ Յունահայ գաղութը: Արդարեւ, բազում աշխատանքներ այսպէս կը լքուէին նոր դիւանապետին, որ հանգստեան կոչուած ըլլալով Գորինիոյ Ազգ. Զաւարեան Վարժարանի տեսչական պաշտօնէն, կը փափաքէր գործ մը ունենալ Առաջնորդարանէն ներս: Միաժամանակ Առաջնորդ Սրբազան Հօր եւ կարգ մը ժողովականներու համաձայնութիւնն ու տնտեսական պատճառներ առիթ ընծայեցին Հայր Վարդանի հեռացումին:

Յունահայ Թեմի Ազգ. Կեդր. Վարչութիւնը, Հայր Վարդանին հրաժեշտի Ս. Պատարագին օրը, Բենտելիի մէջ մեծ ճաշկերոյթ մը կազմակերպեց, ուր ներկայ գտնուեցան Ազգ. բոլոր Մարմիններու ներկայացուցիչները, շուրջ 100 երկսեռ ազգայիններ եւ այս առթիւ խօսուեցան բաժակաճառեր եւ կատարուեցաւ դրուատիքը Առաջն. Փոխանորդին գործունէութեան: Բանաւոր պատճառով մը Սելանիկ մեկնած ըլլալով սոյն ճաշկերոյթէն կը բացակայէր Առաջնորդ Տ. Սահակ Սրբազանը:

VICE-PRELATE OF THE ARMENIAN PRELACY OF GREECE, ATHENS

Soonafter his return from Tabriz, Father Vartan was called to take up the duties of Vice-Prelate of the Armenian Prelacy of Greece in Athens.

His arrival on 1 March 1969 coincided with the absence of the Prelate Archbishop Sahag Aivazian, who was on an extended tour in the USA and Canada, and fulfilled his responsibilities in a most diligent and meticulous manner. In addition to his function, he also performed the duties of the Chancery and Secretary of the Prelacy.

Furthermore, he took over the administration of the Sunday Schools and revived those of the Armenian Churches of Kokinia, Durghuti and Kareya.

After initiating the refurbishment and the expansion of the premises of the Prelacy building, collected and catalogued all of the old and new archives, records and documents.

As in Tabriz-Azerbaijan, he recorded the old and new historic details of the Prelacy of Greece.

Following the ad hoc reorganization of the Prelacy, which also surprised the Armenian Community of Greece, Father Vartan had to conclude his term in 1971 and return to Antelias to take up, inter alia, the Directorship of the Printing House.

*Աթենքի Արքայական պալատին առջև, պաշտոնական ընդունելություններ
ընթացքին, 28 Հոկտեմբեր 1969*

At an official reception in front of the Royal Palace of Athens, 28 October 1969

Աթէնքի Տարրութիի Ազգային վարժարանի Գ. դասարանի աշակերտներուն հետ, 18
Յունուար 1970

With the students of the 4th grade of the Darghuti National School of Athens, 18 January

ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԷՈՒԹԻՒՆ

30 Հոկտեմբեր 1977-ին, Անթիլիասի Մայր Տաճարին մէջ, ձեռամբ. Տ. Գարեգին Բ. Աթոռակից Կաթողիկոսին, տեղի ունեցաւ Հայր Վարդանի եպիսկոպոսական օծումը՝ հանդիսապետութեամբ Երան. Տ. Խորէն Ա. Կաթողիկոսի: Օծակիցներն հանդիսացան Տ. Մեսրոպ Աշճեան եւ Տ. Սուրէն Գաթարոյեան ծայրագոյն վարդապետները:

Տ. Գարեգին Բ. Վեհափառ Հայրապետը, Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածին մեկնումէն (եւ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս ընտրուելէն) առաջ, 26 Մարտ 1995 թուակիր կոնդակով ԱՐՔՈՒԹԵԱՆ պատիւ եւ տիտղոս շնորհից հոգելոյս Տ. Վարդան Եպիսկոպոս Տէմիրճեանին եւ հոգելոյս Տ. Զարեհ Եպիսկոպոս Այնաւորեանին:

1981-ի Մարտ 1-էն 17 Փետրուար 1997 Վարդան Արքեպ. կատարած է Կաթողիկոսարանի Հիւրընկալի պարտականութիւնը: Այս հանգամանքով ան յանուն Վեհափառ Հայրապետներուն եւ Կաթողիկոսարանին մասնակցած է պաշտօնական բազմաթիւ ընդունելութիւններու, ըլլան անոնք կրօնական, դիւանագիտական, ընկերային եւ կամ ազգային:

Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Արամ Ա. Հայրապետի կարգադրութեամբ, ան 17 Փետրուար 1997-էն սկսեալ, եւ մինչեւ վախճանումը, ստանձնած է Ս. Աթոռի Մատենադարանապետի պաշտօնը:

34 տարիներու ընթացքին ան անընդմիջաբար նաեւ վարեց Տնօրէն Ժողովի եւ Կրօնական Ժողովի Ատենադպրութիւնը մինչեւ 1994 թուականը:

Սրբազան Հայրը միաժամանակ կ'անդամակցի (1957-էն սկսեալ) Լիբանանի Այնթապցիներու Հայրենակցական Միութեան, որոշ տարիներու նաեւ մաս կազմելով վարչութեանց եւ ստանձնելով շրջան մը ՆՈՐ ԱՅՆԹԱՊ Պարբերաթերթի Խմբագրապետի պաշտօնը (նախկին Խմբագիր Գրիգոր Պօղարեանի մահէն ետք):

Վանական եւ վարչական բազմաթիւ պարտականութիւններու եւ պաշտօններու կողքին, Սրբազան Հայրը պարապած է նաեւ բանասիրական, ձեռագրագիտական եւ գրական պանպաղն աշխատասիրութիւններով եւ հրատարակած շուրջ 25 հատորներ: Վերջին տարիներուն, ան աւելի եւս զբաղած է հայ գաղթօճախներու պատմութիւնը պատրաստելու աշխատանքով: Հայկական շուրջ 50 գաղութներու մասին հետեւողաբար եւ բծախնդրութեամբ

հաւաքած է տեղեկութիւններ եւ կատարած արձանագրութիւններ - Ալասքայէն մինչեւ Հոնգոնկ - Ամերիկայի, Եւրոպայի, Ասիոյ եւ Աւստրալիայի հայկական գաղութներու մասին: Նիւթերէն մէկ մասը լոյս տեսած են հայ մամուլի էջերուն մէջ:

Այցելած է զանազան հայկական գաղթօճախներ, ինչպէս Միացեալ Նահանգներ, Գանատա, Անգլիա, Իտալիա (նաեւ Վենետիկի Միսիթարեան Միաբանութեան Վանքը), Ֆրանսա, Հունգարիա, Գերմանեա, Յորդանան, Նիկերիա, Իրաք, Քուէյթ, Սուրիա, եւ այլ երկիրներ: Քանիցս եղած է Մայր Հայրենիք եւ Ս. Էջմիածին, գտնուած է Երուսաղէմի Հայոց Առաքելական Աթոռի Ս. Յակոբայ Վանքը, ինչպէս նաեւ Վիեննայի Միսիթարեան Միաբանութեան Մատենադարանը, որոնց մէջ կատարած է բանասիրական ուսումնասիրութիւններ եւ աշխատանքներ:

EPISCOPAL ACTIVITIES

Under the patronage of Khoren I, on 30 October 1977, Karekin II consecrated Father Vartan to the Episcopate. In March 1985, he received the rank of Archbishop.

From 1 March 1981 to 17 February 1997, Archbishop Vartan carried out the duties of the Host of the Catholicosate, thereby participating in numerous official religious, diplomatic, social and national events.

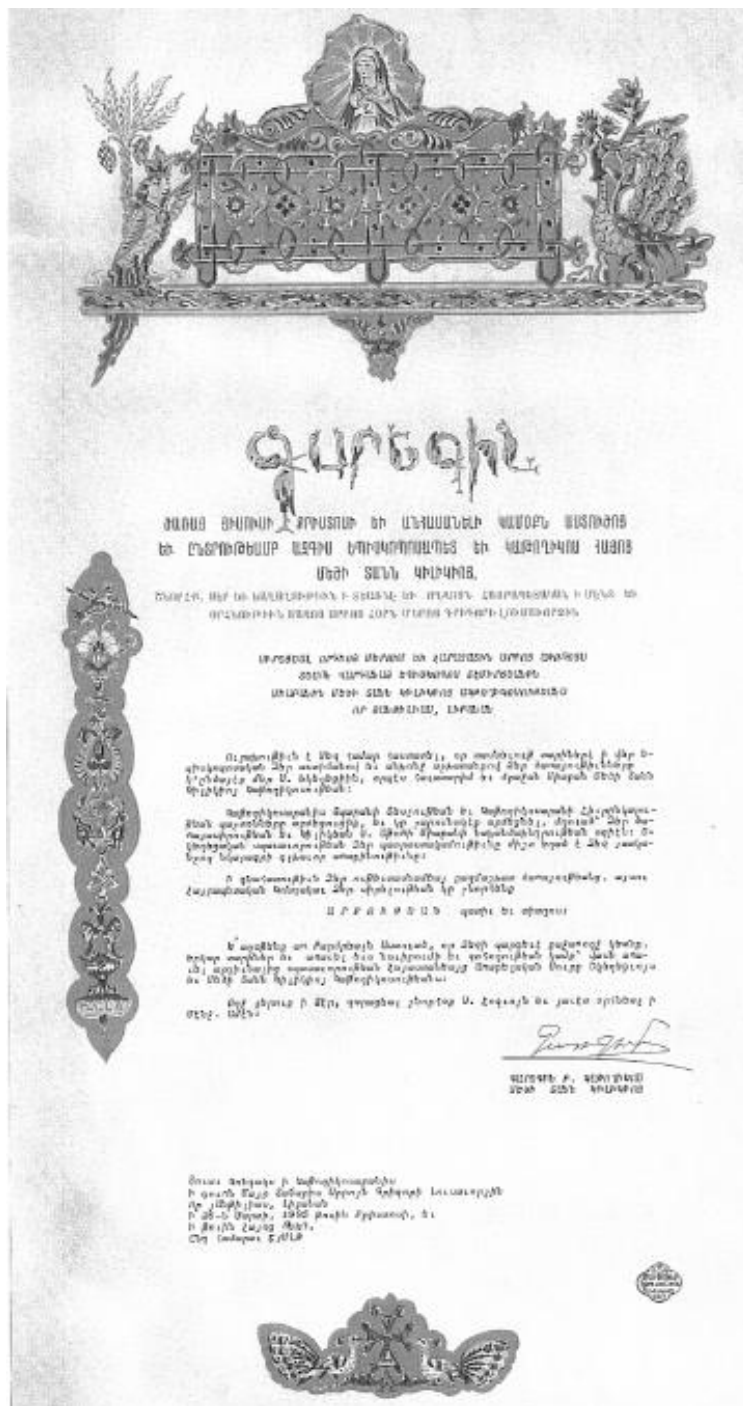
As of 17 February 1997 and until his death, Srpazan was in charge of the Library of the Catholicosate.

For 34 uninterrupted years (until 1994), he was the Secretary of both the Supreme and Religious Conferences.

As a committed member of the Association of the Ayntab Compatriates of Lebanon, the Srpazan took active part in its Council activities, as well as, for a short period, the Editor-in-chiefship of the NOR AYNTAB periodical.

Beside his monastic and administrative responsibilities and duties, he was also preoccupied with philological, manuscriptic and literary research studies and published some 25 books. In his last years, he was increasingly involved in preparing the history of the Armenian communities of the diaspora. Information has been meticulously and methodically compiled on over 50 Armenian communities - from Alaska to Hong Kong – the Americas, Europe, Asia and Australia. Some of these studies have been published in the Armenian media.

The Srpazan has visited various Armenian communities in the USA, Canada, England, Italy (also the Mekhitarist Monastery in Venice), France, Hungary, Germany, Jordan, Nigeria, Iraq, Kuwait, Syria, and other countries. He has also paid several working visits to Armenia and the Holy See of Etchmiadzin, to the Armenian Patriarchate of Jerusalem, and to the Mekhitarist Monastery of Vienna.

Decree of Karekin II conferring the rank of Archbishop

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱՐԱՆ ՄԵԾԻՏԱՆՆ ԿԻՆԻԿՈՅ

ԱՄԹԻԼԻԱՍ – ԼԻԲՐԱՐԱՆ

Թիւ35/97

Ամբիլիաս, 5 Փետրուար, 1997.....

Գերաշնորհ
Տ. Վարդան Արք. Տէմիրհեան
Միաբան Կիլիկեան Ուխտին
Աստ.

Սիրելի՛ Սրբազան,

Կ'ուզեմք Ձեզի պաշտօնապէս յայտնել, որ Ձեզ նշանակած եմք **Մատենադարանապետ**: Այս պաշտօնը պիտի ստանձնէք Երկուշաբթի, 17 Փետրուարին: Մինչ այդ հարկ է որ փոխանցման աշխատանքները կատարէք Հայր Տիրայրին հետ:

Մատենադարանը Կաթողիկոսարանի մշակութային ծառայութեան մէջ կարեւոր տեղ կը գրաւէ: Կը յուսամք որ հետեւողական եւ քծախնդիր հսկողութեամբ պիտի պահպանէք Մատենադարանի մեր գրական հարստութիւնը եւ նոր ու այլազան հրատարակութիւններով առաւել եւս նոխացնէք զայն:

Ձեզի կը մաղթեմք քաջառողջութիւն եւ Ձեր աշխատանքներուն առատ արդիւնատուութիւն:

Սիրոյ շերմ ողջունիւ,

Աղօրարար՝

ԱՐԱՄ Ա. ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ
ՄԵԾԻՏԱՆՆ ԿԻՆԻԿՈՅ

Letter of appointment by Aram I as the Head of the Library of the Catholicosate

Թիւ 56-97

Պէյրուս 6 Հոկտեմբեր 1997

ԳԻՐ ԳՆԱՀԱՏԱՆՔԻ

ԳԵՐԸ. Տ. ՎԱՐԴԱՆ Ս. ԱՐԶԵՊՅԱՆ. ՏԷՄԻՐՃԵՆԻ

ՔԱՀԱՆԱՅԱԿԱՆ ՉԵՐՆԱԴՐՈՒԹԵԱՆ 40-ԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԻՅՈՎ

Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Ս. Աթոռի Միաբանութեան ժրջան եւ կորովի անդամներէն՝ քանասէր եւ աւելի քան 17 հազարներու հեղինակ, նաեւ մեր տնժնդիր հայրենակից Գերշ. Տ. Վարդան Ս. Արքեպսկ. Տէմիրճեանին փառանքալիկան Չեռնադրութեան 40-ամեակն է այս տարի :

Առ ի գնահատանք մեր հայրենակից Սրբազան Հօր անսակարկ նուիրումին եւ անմտցողոր ծառայութեանց, Վարչութիւնս պարտք կը զգայ իր սրտաւից շը նորհաւորութիւնները ներկայացնել Սրբազան Հօր, յայտնելով իր եւ Լիբանանի բոլոր հայրենակիցներուն անունով երախտագիտական զգացումներ եւ սրտագին մաղթանքներ՝ իր առողջութեան եւ գործոց բարեաց յաջողութեան համար, Զորքեւար Սրբազան Հօր մաղթելով ընդերկար ծառայութիւններ Հայց. Եկեղեցւոյ եւ Հայ ժողովուրդին, թէ հոգեւոր եւ թէ ազգային, նաեւ զրական-Մըշակութային ասպարէզներէն ներս, իր նպաստը բերած ըլլալու համար Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Ս. Աթոռին պայծառութեան եւ անոր սրբազան առաքելութեան :

Միաբերան կ'ըսենք .- Վարժող կատար, զրիչդ դալար եւ կեանքդ երկար ըլլայ Վարդան Սրբազան, մեր սիրելի հայրենակից Զորքեւար :

Ի դիմաց Լիբանանի Այնթապցիներու

Հայրնկց. Միւութեան

Գ Ի Խ Ա Ն

Ատենադպրուհի

Վասն Ատենադպրուհիի

ԳՐԻԳՐ. Ք. ԱՐՄԼԱՆԵԱՆ

ՎԵՆԻՍ ՓՈԼԱՏԵԱՆ

ՅԱԿՈԲ ԵԻՐԵՃԵԱՆ

Մօնեապետ

ՎԱՆԻԿ ՉԱԿՈՅԵԱՆ

ԽԱՀԻԿ ԶԷՆԵԱՆ

ԱԽԵՏԻՍ ՅԱՀՄԻԶԵԱՆ

ԳՐԻԳՐ. Յ. ԱՐՄԼԱՆԵԱՆ

Letter of congratulations by the Council of the Ayntab Compatriates' Association of Lebanon on the occasion of the 40th Anniversary of his ordination as priest

Bischof
Dr. Mesrob K. Krikorian
Patriarchal Delegat
der Armenisch-apostolischen Kirche
für
Mitteleuropa und Schweden

A-1030 Wien,
Kolonnitzgasse 11/11
Tel. 0 22 2 / 72 25 06

10 Յունիսի 1995:

Բարձրապատիւ

Տէր Վարդան Արքեպս. Տէմիրճեան

Միաբան Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան

Ա Ն Յ ի լ ի ա ս - Լ ի բ ա ն ա ն .

Սիրեցեալ եղբայր ի Քրիստոս,

Ազրիլ ամսուն՝ Սուրբ Զատիկն ետք ուրախութեամբ տեղեկացայ,,Արքեպիսկոպոսի, տիտղոսի եւ պատուի Գրեգորի Բ. Կաթողիկոսի կողմանէ Ձեզ շնորհման մասին- 26 Մարտի 1995 թուակիր եւ հմր. Ե-ՄԼԹ հայրապետական կոնդակաւ: Այս քաղաքաստիկ առիթով՝ անձնապէս իմ կողմանէ եւ յանուն մեր Աւստրիայի Համայնքի եւ Առաքելական Եկեղեցւոյ Վարչութեան՝ շնորհակալ եմ Ձեր բարձրացումը յաստիճան արքեպիսկոպոսի եւ Ձեզ ի սրահ կը մղեմ նորանոր յաջողութիւններ:

Գրեգորի Կաթողիկոս իր Կոնդակին մէջ իրաւամբ կը դրուատէ Ձեր,,անխնջ աշխատանքը,, եւ,,հաւատարիմ ու ժրաջան միաբան,,ի ծառայութիւնները Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Աթոռին: Դուք 18 տարիներ որպէս եպիսկոպոս Հայ Եկեղեցւոյ՝ յաջողապէս վարած էք Կաթողիկոսարանիդ Տպարանի Տեսչութեան եւ Հիւրընկալութեան կարեւոր պաշտօնները եւ միաժամանակ եկեղեցագիտական-հայկաքանական արժեքաւոր յօդուածներ եւ զիրքեր հրատարակած: Արդարեւ Դուք վաղուց արժանի էիք այս պատուին, բայց ըստ երեւոյթի Ձեր համեստ կեցուածքը պատճառ հանդիսացաւ՝ որ Ձեր շրջապատը այդ մասին չմտածէ: Յամենայն դէպս խոնարհ անձինք առանց տիտղոսի եւս կարող են բեղմնաւոր զօրծուէութիւն ծաւալել:

Կրկին յայտնելով իմ ուրախութիւնը եւ սրտագին շնորհաւորութիւնները՝ Ձեզ,,արքեպիսկոպոսի, տիտղոսի տրւելութեան առթիւ,

Erzbischof Hon. Prof.
Dr. Mesrob K. Krikorian
Patriarchal Delegat
Kolonnitzgasse 11/11
1030 Vienna, Austria

մնամ զնահատական եւ եղբայրական
զգացումներով եւ

սիրոյ ողջունելւ,

Մեսրոպ Արքեպս. Գ. Գրիգորեան

Առաջնորդ Աւստրիոյ եւ

Հայրապետական Պատուիրակ Կեդր. Եւրոպիոյ

Handwritten signature of Mesrop Krikorian

Letter of congratulations by Bishop Mesrob Krikorian, Prelate of Austria and Patriarchal Legate of Central Europe on the occasion of his bestowment the rank of Archbishop

Church of Armenia Sunday Schools
Auxiliary Committee
Beirut Chapter

مدارس الأحد في الكنيسة الأرمنية
اللجنة المساعده
فروع بيروت

Հայաստանեայց եկեղեցւոյ Կիրանթօրեայ Պարոններու

Օժանդակ Արութիւն

ՊԵՅՐՈՒԹԻ **ՀԵԿՈՍ** ՄԱՍՆԱՅԻՐ

1/85

ՊԵՅՐՈՒՄ, 6 Փետրուար 1985

Գերաշնորհ

Տ. Վարդան Ս. Ծպս. Տէմիրճեան
Ա Ս Տ

Գերշ. Սրբազան Հայր,

Յառաջիկայ շաբաթ 9 Փետրուար 1985-ին երեկոյեան ժամը 6:00-ին Զառասնից Մանկանց Գանդիսարահէն ներս տեղի պիտի ունենայ Վարդանանց յիշատակին նուիրուած աօնակատարութիւն:

Հ.Ծ.Վ.Գ.Օ.Մ-ի վարչութիւնը կը փափաքի սիրով ձեզ հրաւիրել, ապա օրուան պատգամը, Կիրանթօրեայ վարժարաններուն, ուսուցչակազմներուն, Հ.Ծ.Վ.Գ.Օ. մականներուն եւ Կիրանթօրեայի բոլոր բարեկամներուն:

Սոյն ձեռնարկին նպատակն է Վարդանանց հոգին վառ պահել ներկայ երիտասարդութեան սրտին եւ մտածումներուն մէջ:

Նախապայտ շնորհակալութիւններով մնամք մատուցելով, ի համբոյր Ձերդ Ս. աջոյն:

Ի Դիմաց

Հ.Ծ.Վ.Գ.Օ.Մի վարչութեան

Դիմաց Ատենադպիր

Վ. Մանուկ

Ատենադպիր

Վ. Մանուկ

Letter of invitation from the Presidium of the Beirut Chapter of the Church of Armenia Sunday Schools to deliver the Message of the Day on the St. Vartanants feast

ՄՈՒՍԱ ԼԵՐԱՆ (ՍՈՒԵՏԻՈՅ)
 ՀԱՅՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆ
 ԿԵՆՏՐԱԿԱՆ ՄԱՍՆԱՃԱՌԻԳ
 Հիմնում 1936թ
 Պեյրուզ (Լիբանոն)

COMPATRIOTIC UNION OF
 MOUSSA LER (SOUVEIDIA)
 CENTRAL BRANCH
 Founded in 1936
 Beirut - Lebanon

جمعية مواطني
 موسى لير (سويدية)
 الفرع المركزي
 تأسست عام ١٩٣٦
 بيروت - لبنان

Պեյրուզ 10 Հոկտեմբեր, 1990

Գերաշնորհ
 Տ. Վարդան Արք. Տէմիրճեան
Աստ

Գերաշնորհ Սրբազան Հայր,

Վարդապետիւնս սիրով կը հրաւիրէ Ձեզ՝ իբրեւ մեր պատուական հիւրը՝
 Մուսա Լերան Հերոսամարտի 75-ամեակի տօնակատարութեան եւ մատուցող հնէքին,
 որ տեղի պիտի ունենայ 21 Հոկտեմբեր, 1990, Սիրակի Կ.Ա. ժամը 11-էն սկսեալ,
 Ալեք Մանուկեան Կեդրոնին մէջ:

Ձեր ներկայութիւնը իսկա փափաքելի է:

Յանուշ Մ. Լ. Հայրեն

Քարտուղար

Հիմա Դեմիտրի Մ. Ա. Դեմիտրի
 Խ Մ. Ա. Դեմիտրի Դեմիտրի Դեմիտրի

*Letter of invitation from the Secretary of the Central Branch of the
 Compatriotic Union of Moussa Ler (Souveidia) as honorary guest on the 75th
 anniversary of the heroic battle of Moussa Ler*

Bischof

Dr. Mesrob K. Krikorian
Patriarchal Delegat
der Armenisch-apostolischen Kirche
für
Mitteleuropa und Schweden

A-1030 Wien,
Kolonitzgasse 11/11
Tel. 0 22 2 / 72 25 06

Ե Զուլիս 1990:

Դ ա յ տ ա ր ա ր ու թ ի լ ն

Տերկայիւս հաճոյքով կը յայտենք մեր սիրելի ժողովրդեան,
որ կիրակի, 22 Զուլիս 1990, ժամը 11-00ին, Վարդապետի տօնին առթիւ՝
սարկաւազ պիտի ձեռնադրենք

Տիար Սեպուհ Գաղտոյեանը,
առ ի ղեկավարութիւն իր տարիներու ծառայութեան՝ Հայ Եկեղեցւոյ: Միւսը
Գաղտոյեան պիտի մատուցանէ՝

Չերաշնորհ Վարդան Սրբեպոստոլայի Տէմիրճեան,
անդամ Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Միաբանութեան, Սինթիկիսից:

Ցերմօրէն կը հրահրենք հաւատացեալ Հայ ժողովուրդը
եւ աւստրիացի բարեկամներ՝ ներկայ լինելու իր Գաղտոյեան եւ սարկաւա-
զական ձեռնադրութեան հռեպարար արարողութեանց:

Հոգեւոր Դաշնորդ
Սեպուհ Եպոստոլայ Գ. Գրիգորեան

Einladung

6.Juli 1990

Hiermit wird bekanntgegeben, dass wir am Sonntag, den 22. Juli 1990
um 11 Uhr in der armenischen St. Hripsimekirche gemeinsam mit

Erzbischof Vardan Demirdjian aus dem
Katholikossat von Kilikien in Antelias/Libanon,
Herrn Sebuh Baghdoyan zum Diakon
ordinieren werden.

Alle Mitglieder der Gemeinde, sowie österreichische Freunde
sind zu den Zeremonien herzlich eingeladen.

Mit Segenswünschen

Bischof Dr. Mesrob K. Krikorian.

ARMENISCH APOSTOLISCHE
KIRCHENGEMEINDE
1030 Wien Kolonitzg. 11

*Announcement of Bishop Mesrob Krikorian, Prelate of Austria and Patriarchal
Legate of Central Europe, of the ordination of Mr. Sebuh Baghdoyan as deacon
jointly by Archbishop Vartan and Bishop Mesrob*

83

ԴՊՐԱՑ ԵՒ ԿԻՍԱՍԱՐԿԱՒԱԳԱՑ ՁԵՌՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Կիրակի, 1 Յունիս, 1997, «Կաթողիկէ Ս. Եկեղեցւոյ Էջմիածնի» տօնին, Անթիլիասի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ Մայր Տաճարին մէջ, յընթացս սուրբ եւ անմահ պատարագի, տեղի ունեցաւ դպրաց եւ կիսասարկաւագաց ձեռնադրութիւնը Դպրեվանքի Ժառանգաւոր 21 սաներու եւ Ընծայարանի չորս ուսանողներու, ձեռամբ Գերշ. Տ. Վարդան Արք. Տէմիրճեանի: Արարողութեանց հանդիսապետեց Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Արամ Ա. Կաթողիկոս:

Ձեռնադրութենէն անմիջապէս ետք, Արամ Ա. Վեհափառ Հայրապետը իր խօսքը ուղղեց հաւատացեալ ժողովուրդին: Նախ փառք տալով Աստուծոյ ըսաւ, որ անցնող շաբաթներուն կատարուած Աբեղայական ձեռնադրութիւնը, Մայրաքոյն Վարդապետութեան աստիճանի տուչութիւնը, այսօրուան Դպրաց եւ Կիսասարկաւագաց ձեռնադրութիւնը եւ Յունիսի 22-ին տեղի

Գերշ. Տ. Վարդան Արք. Տէմիրճեան՝
դպրաց ձեռնադրութեան պահուն:

ուսննալիք Եպիսկոսական ձեռնադրութիւնը արգասիքն են այս Աթոռին հոգեւոր առաքելութեան:

Ապա Վեհափառ Հայրապետը խօսեցաւ Մայիս 28-ի խորհուրդին ու անոր պատգամին մասին՝ յատկապէս մեր ժողովուրդի պատմութեան այս վճռադրոշմ հանգրրուանին:

Պատարագի աւարտին տեղի ունեցաւ Մայիսեան նահատակներու հոգեհանգիստը, որուն նախագահեց Վեհափառ Հայրապետը:

ԴՊՐԵՎԱՆՑԻ

*Եպիսկոպոսական օծման արարողության ընթացքին,
Անթիլիասի Սրբ. Գրիգոր Լուսավորիչ Մայր Տաճարի մէջ,
30 Հոկտեմբեր 1977*

*During the Episcopal consecration ceremony at the St. Gregor the
Illuminator Mother Cathedral in Antilias, 30 October 1977*

Նորած Վարդան Սրբազանը Տիրամայր Վարդուհի Տէմիրճեանի հետ
The newly consecrated Bishop Vartan with his mother Vartouhi

*Անթիլիասի Ուխտի Օրուան առիթով՝ Վարդան Սրբազանը
 թափօրի պահուն, 23 Մարտ 1980*
*On the occasion of the Pilgrimage Day of Antilias, Bishop
 Vartan during the procession, 23 March 1980*

Աստղիկահայրության Խաչվերացի տոնի առթի՝ պատարագիչ Վարդան Արքայանը Մխիթարիկան
Միաբանության Մառ էրի (Վիեննա) մատրան մէջ, Սեպտեմբեր 1979

*At the feast of the rising of the Cross of the Armenian Community of Austria, officiating priest Vartan
Srpazan at the Chapel of the Mekhitarist Congregation in Mauer (Vienna), September 1979*

Նույն առթիւ խմբանկար գաղութի անդամներուն հետ, Մաուէրի պարտէզին մէջ
At the same event, a group photo with members of the community in the garden of Mauet

Երանաշնորհ Տ. Խորեն Ա. Կաթողիկոսի հետ, Յունիս 1980
With the late Catholicos Khoren I, June 1980

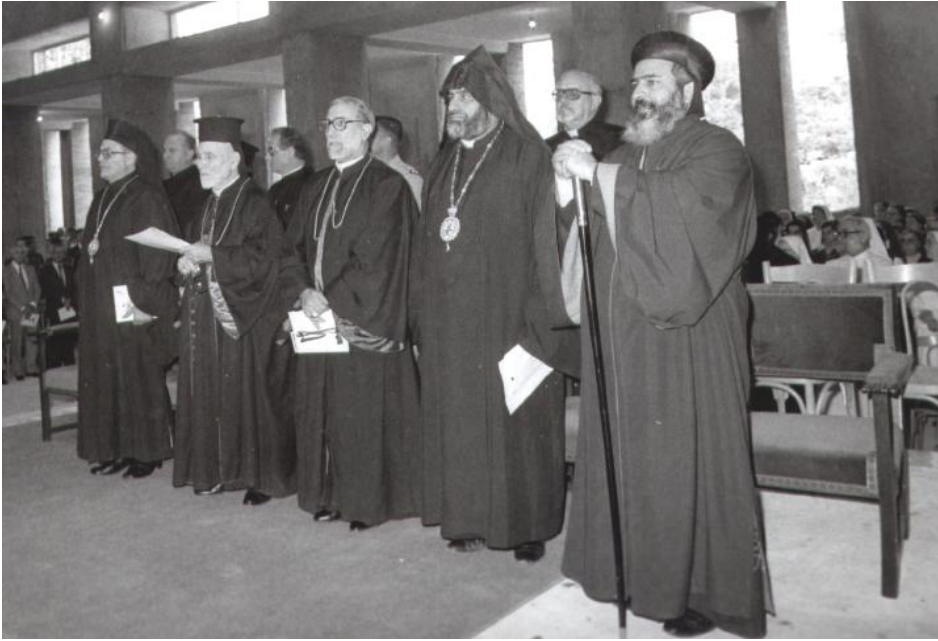

Լախոս, Նիժերիա, Ս. Մարթին կաթոլիկ եկեղեցւոյ մատուցում Ս. Պատարագին ընթացքին,
Յուլիս 1981

Lagos, Nigeria, during a mass celebrated at the St. Martin Catholic Church, July 1981

*Միաբանական Ընդհանուր ժողովէն ետք՝ առնուած Անթիլիայի Կաթողիկոսարանին
 Վեհադարանին առջև, 1 Ապրիլ 1981*
*After the General Convention of the Cilician Brotherhood, taken in front of the
 Catholicosate Seat in Antillas, 1 April 1981*

*Անթիլիասի Մարոնիթներու Մար Իլիէս եկեղեցիին մէջ՝
միջեկեղեցական աղօթքի առիթով մատուցուած Ս.
Պատարագին ընթացքին, 30 Հոկտեմբեր 1983*
*During an ecumenical prayer-mass at the St. Elias Maronite
Church in Antilias. 30 October 1983*

*Գարեգին Բ. Կաթողիկոսի Քէսապի Գալատուրանի Հայոց
Եկեղեցիին կատարած հովուապետական այցելութեան առթիւ, 1983*
*On the occasion of the pastoral visit of Catholicos Karekin II to the
Armenian Church of Kaladuran in Kesab, 1983*

*Լիբանանի մօտ ԱՄՆի դեսպանի այցը Անթիլիասի
Կաթողիկոսարանին, Մայիս 1985*
*Visit of the Ambassador of the USA to Lebanon to the
Catholicosate in Antilias, May 1985*

Զատիկուայ Սուրբ Տօնին արթի՝ Երուսաղէմի Ս. Յարութեան Տաճարի մէջ, Ապրիլ 1986
 On the occasion of Easter in the St. Haroutioun (Resurrection) Cathedral of Jerusalem, April 1986

*Տիրամայր Վարդուհիին հետ՝ իր բնակավայրի (Մար Եուսէֆ)
 ոմբակոծումէն ետք, 30 Մարտ 1989*
*With his mother Vartouhi after the bombardment of her living area
 (Mar Youssef), 30 March 1989*

Կաթողիկոսարանի տպարանին մէջ՝ Անթիլիաս, 30 Օգոստոս 1991
At the printing house of the Catholicosate, Antilias, 30 August 1991

*Վարդան Արք. 1993-ին Թեհրանի թեմին տուած այցելութեան առիթով,
 Տ. Արտակ Արքեպիսկոպոսի եւ Իրանահայ ազգայիններու հետ*
*In 1993, Archbishop Vartan with Archbishop Artak and members of the
 Armenian community of Iran, during his visit to the diocese of Tehran*

*Ջալքայի (Լիբանան) Սիզրրոյ Բալասի ճաշարանին մէջ, Արքուիթեան
Կոնդակի ընթերցում, Տ. Վահան Քին. Պալգէորգեանին Կողմէ,
Այնթապի Ապրիլեան Հերոսներու յիշատակին հոգեճաշին առիթով,
Դեկտեմբեր 1995*

*At the Caesars Palace Restaurant in Zalka (Lebanon), Father Vahan
Balkevorkian reading the decree of archbishopship, during the
commemorative luncheon of the April Heroes of Ayntab, Dec. 1995*

*Տ. Յակոբ Քին. Պպտիկեանի Քահանայական Չեռնադրութենէն
տեսարան մը, Նոր Սիսի Ս. Սարգիս եկեղեցւոյ մէջ,
Ճեռնադրիչ՝ հոգելոյս Տ. Վարդան Արք. Տէմիրճեան, 11
Փետրուար 1996*

*A scene from the ordination ceremony of Father Hagop Bezdikian
at the St. Sarkis Church of Nor Sis, ordained by Archbishop
Vartan Demirdjian, 11 February 1996*

Հայրենի գրող Միլվա Կապուտիկյանին Պէյրուի աշակերտներն են տեսարան մը, որուն ներկայ գտնուեցան
 Լիբանանահայ կարգ մը մտաւորականներ՝ հրաւերովը «Նոր Կեանք» ամսաթերթի խմբագրապետ
 Պրն. Մանուէլ Գալանճեանին, 25 Փետրուար 1996

*A scene from the visit of the Armenian writer Silva Kaputikian, during her visit to Beirut, with the presence of
 a number of Armenian intellectuals from Lebanon, upon the invitation of Mr. Manouel Kazandjian,*

Editor-in-chief of the Nor Gvank monthly newsletter 25 February 1996

*Այնթապի Հերոսամարտի հոգեհանգիստ Հայրենակցական Միության
Վարչության հետ, Այնթապի Զարեհյան դպրարանին մէջ, 7 Ապրիլ 1996
At the grave of Catholics Zareh I, with the Council of the Compatriots' Association,
at a requiem devoted to the Heroic battle of Aynatab, 7 April 1996*

Միաբանական Ընդհանուր Ժողովէն ետք՝ առնուած Անթիշիասի
 Կաթողիկոսարանին Վեհաբանին առջև, 24 Մայիս 1996
*After the General Convention of the Cilician Brotherhood, taken in
 front of the Catholicosate Seat in Antilias, 24 May 1996*

Լիբանանի Զբոսաշրջիկության նախարար Ն.Վ. Պրն. Նիքոլա Ֆաթթուշի հետ՝ ընդունելության մը րնթացքին, 14 Մարտ 1997
With H.E. Mr. Nichola Fattoush, Lebanese Minister of Tourism,
during a reception, 14 March 1997

*23 Սրբազան Հայրը Անթիլիասի Կաթողիկոսարանին մէջ կը
 ողջունէ Լիբանանի Հանրապետութեան նախագահ
 Ն.Վ. Պրն. Իլիաս Հրաւիին, 30 Մարտ 1998*
Srpazan welcoming the President of Lebanon, H.E. Mr. Elias Hrawi,
in the Catholicosate of Antilias, 30 March 1998

*Ապրիլեան Եղեռնի ի յիշատակ մատուցուած Ս. Պատարագի
ընթացքին, Նահատակաց Մատրան առջեւ՝
հանդիսապետութեամբ Արամ Ա. Կաթողիկոսի, 24 Ապրիլ 1997
In front of the Holy Martyrs Chapel in Antilias, at the
Holy Mass devoted to the memory of the Massacres of April
1915, presided by Catholicos Aram I, 24 April 1997*

Հռոմի Բախանալապետ Ն. Սրբուրթին Տ.Տ. Յովհաննէս-Պօղոս Բ. Պապին Պէրլուրթի
օղանաւալալանէն Վառիկան սնկնունէն առաջ, 11 Մայիս 1997

*At the Beirut Airport, shortly before the departure of H.H. Pope John-Paul II to the Vatican,
11 May 1997*

*Հայ Կաթողիկէ Պատրիարք Ամենապատիւ Յովհաննէս-Պետրոս ԺԸ-ի
հետ՝ ընդունելութեան մը ընթացքին, 1997*

With H.E. Jean-Pierre XVIII, Patriarch of Catholic Armenians, during a reception, 1997

*Աւստրիոյ նախկին հոգեւոր Պետ Կարտինալ Ֆրանց Բէօնիկի հետ
ճաշկերոյթի մը ընթացքին՝ Վիեննայի Օթել տը Ֆրանսի մէջ,
30 Հոկտեմբեր 1997*

*With the former religious Head of Austria Cardinal Franz Koenig
during a luncheon at Vienna's Hotel de France, 30 October 1997*

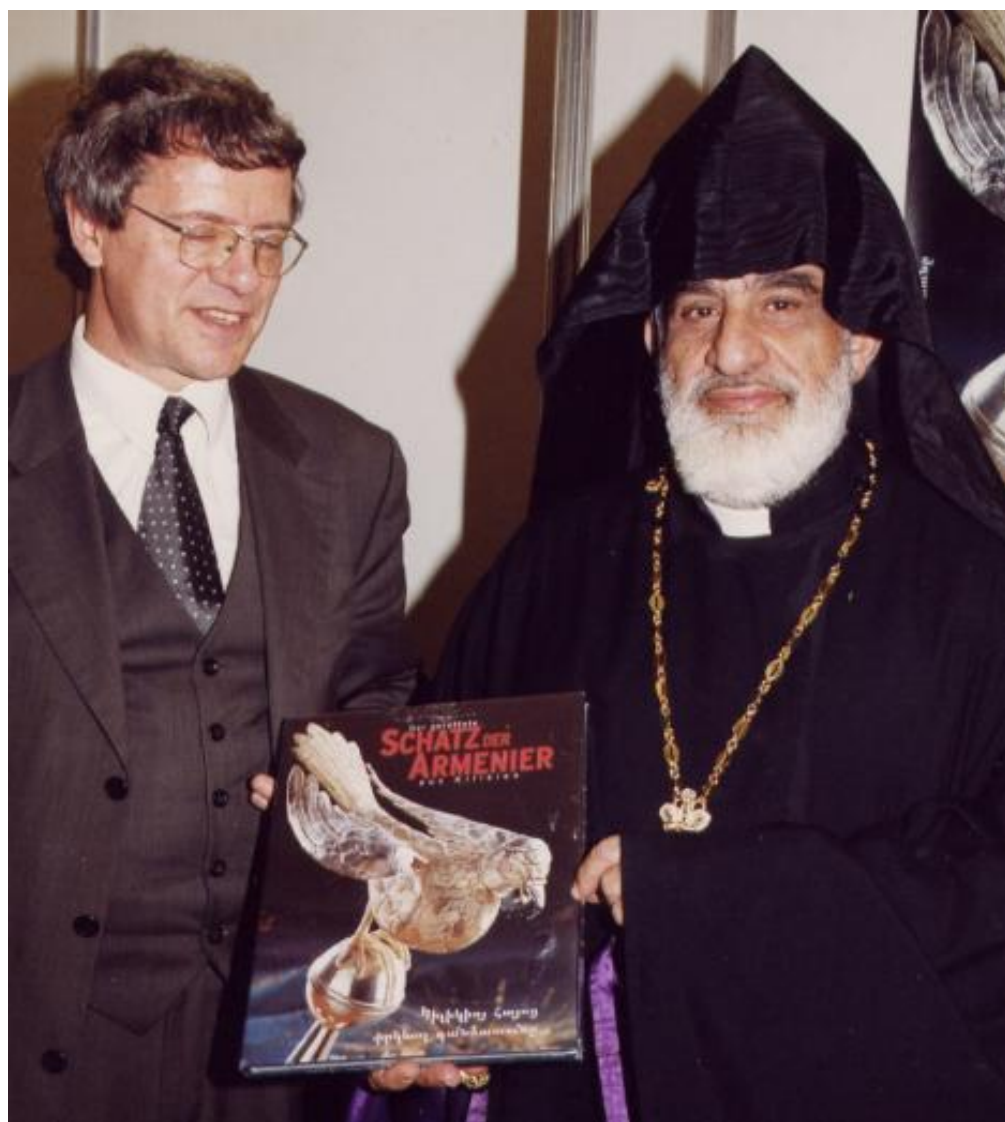
*Սրբազան Հայրը Անթիլիասի Կաթողիկոսարանին մէջ կ'ողջունէ
Մարոնիթներու Պատրիարք Կարտինալ Պութրոս Սֆէյրը, 1997*
*Srpazan welcoming the Patriarch of the Maronites H.E. Cardinal Butros Sfeir
in the Catholicosate of Antilias, 1997*

Վատիկան տուած այցի մը ընթացքին, 1998
During a visit to the Vatican City, 1998

Եթովպիոյ Ուղղափառ Եկեղեցւոյ Պետ Ն. Սրբութիւն Ապունա Փաուլոս Պատրիարքի այցը Անթիլիասի Կաթողիկոսարանին
Visit of the H.H. Abouna Palos of the Ethiopian Orthodox Church to the Catholicosate in Antilias

Հալլէ քաղաքի Մարտին Լութեր Համալսարանի Փրոֆէսոր Հերման
Կոլթցի հետ, գերմանացի հայագէտին “Կիլիկիոյ Հայոց Փրկեալ
Գանձատուներ” գիրքին հրատարակման առթիւ, Անթիլիաս
*With Professor Hermann Goltz, a German Armenologist from the University of
Martin Luther in Halle, on the occasion of the publication of his book entitled “The
Salvaged Armenian Treasures of Cilicia” (in German), Antilias*

*Լիբանանահայ մտաւորական Լևոն Վարդանի նուիրում Հ.Բ.Մ.
Միութեան կազմակերպած Յարգանքի հանդիսութեանց առթիւ, Պէյրութ
At a ceremony in the honor of the Lebanese intellectual Levon Vartan,
organized by the Armenian General Benevolent Union, Beirut*

*Արքեպիսկոպոս Ռաբան Օր, Արքեպիսկոպոս
Pilgrimage Day of the Catholicosate of Cilicia, Antilias*

ՎԱԽՃԱՆՈՒՄ

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱՐԱՆԻ ՄԱՍԼՈՅ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Մ Ա Հ Ա Զ Դ

Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Արամ Ա. Կաթողիկոս եւ Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Միաբանութիւնը սրտի դառն կսկիծով կը գուժեն Կիլիկեան Ուխտի երէց միաբաններէն՝

Տ. ՎԱՐԴԱՆ Ս. ԱՐՔ. ՏԷՄԻՐՃԵԱՆԻ

վախճանումը, որ պատահեցաւ Հինգշաբթի, 9 Սեպտեմբեր 2004-ի վաղ առաւօտուն Անթիլիասի մէջ:

Վերջին օծման ու թաղման կարգը տեղի պիտի ունենայ Շաբաթ 11 Սեպտեմբեր 2004-ին, առաւօտեան ժամը 11-ին, յընթացս Ս. Պատարագի, նախագահութեամբ Վեհափառ Հայրապետին, Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ Մայր Տաճարին մէջ Անթիլիաս: Ապա Սրբազան Հօր մարմինը պիտի ամփոփուի Կիլիկեան Ուխտի միաբանական դամբարանին մէջ, Անթիլիասի Մայրավանքէն ներս:

ՄԱՏԱԶԴ

Տէր եւ Տիկին Թորոս եւ Շաքէ Յարութիւնեան
Տէր եւ Տիկին Սեպուհ եւ Շողիկ Պաղտյոյեան
եւ զաւակները՝ Սարգի, Սիւփան եւ Սարին (Վիեննա)
Տէր եւ Տիկին Կարօ եւ Ալին Յարութիւնեան եւ զաւակունք
Տէր եւ Տիկին Հրայր եւ Մարալ Հովիւեան եւ զաւակունք
Տիկին Մարի Եղիազարեան
Տէր եւ Տիկին Տէնի Եղիազարեան եւ զաւակունք
Տէր եւ Տիկին Սափօ Եղիազարեան եւ զաւակունք
Տէր եւ Տիկին Զոհրապ Թորիկեան եւ զաւակունք
Տիկին Զևարիկ Հաճաքեան եւ զաւակունք
Տէր եւ Տիկին Հրաչ Աղամանուկեան եւ ընտանիք (Նայասարան)
Տէր եւ Տիկին Յովաննէս Պաղտյոյեան եւ ընտանիք

եւ համայն Յարութիւնեան, Պաղտյոյեան, Հովիւեան, Եղիազարեան,
Աղամանուկեան, Մելիքեան, Գարրաշեան, Թորիկեան, Դաթեւեան,
Նայթայեան, Նաճարեան ընտանիքներ,

սրբի դառն կսկիծով կը գոժեն իրենց եղբոր,
մօրեղբոր եւ հարազատին՝

ՎԱՐԴԱՆ ԱՐՔ. ՏԵՄԻՐՃԵԱՆԻ

(Ծնեալ Պէյրութ 1939)

վախճանումը որ պատահեցաւ հինգշաբթի 9 Սեպտեմբեր 2004-ի
վաղ առաւօտեան, կաթումի հետեւանքով:

Թաղման կարգն ու օծումը տեղի պիտի ունենայ Շաքաթ,
11 Սեպտեմբեր 2004, ժամը 11-ին, Անթիլիասի Մայր Տաճարին մէջ,
որկէ վախճանեալին մարմինը պիտի ամփոփուի
միաբանական դամբարանին մէջ:

Յաւակցութիւնները կ'ընդունուին վախճանեալին քրոջ
բնակարանին մէջ, Զալթա, Զուղպի փողոց,
Ապի Խալիլ շէնք, 6-րդ յարկ
Կիրակի 13, Երկուշաբթի 14 եւ Երեքշաբթի 15 Սեպտեմբեր 2004-ին:

Ներկայս ընդունիլ իբրեւ մահազոյ

**Տ. ՎԱՐԴԱՆ Ս. ԱՐՔ. ՏԷՄԻՐԱՃԵԱՆ ՅԱԻԻՏԵՆԱԿԱՆ
ԻՐ ՀԱՆԳԻՍՏԸ ՄՏԱԻ ԱՆԹԻԼԻԱՍԻ ՄԷՋ**

09/11/2004

Շաբաթ 11 Սեպտեմբեր 2004-ին, Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Միաբանութիւնը, գլխաւորութեամբ Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Արամ Ա. Կաթողիկոսի հրաժեշտ տուաւ Կիլիկեան Ուխտի իր երէց միաբաններէն ու Ս. Աթոռին նուիրեալ ծառաներէն Տ. Վարդան Ս. Արք. Տէմիրճեանի: Պարտաճանաչ հոգեւորական, հաւատարիմ միաբան, ծառայասէր անձ, խմբագիր ու մտաւորական հոգեւոյս Վարդան Արքեպիսկոպոս Տէմիրճեանի վերջին օծման ծիսական արարողութիւններէն ետք, Անթիլիասի Մայր Տաճարին մէջ, ընթացս Ս. պատարագի, տեղի ունեցաւ յուղարկաւորութեան եկեղեցական կարգը, նախագահութեամբ Վեհափառ Հայրապետին ու մասնակցութեամբ Ս. Աթոռի միաբանութեան: Ս. պատարագը մատուցեց Գերշ. Տ. Տիրայր Եպս. Փանոսեան:

Մայր Տաճարին մէջ, սգաւոր հաւատացեալ հոծ բազմութեան կողքին ներկայ էին հայ յարանուանութեանց ներկայացուցիչ բարձրաստիճան հոգեւորականներ, պետական երեսփոխաններ, Հայաստանի Հանրապետութեան դեսպան Արեգ Յովհաննիսեան, կազմակերպութեանց ու միութեանց պատասխանատու անդամներ եւ հոգեւոյս Սրբազան հօր հարապատները:

Հոգեւորականներու թաղման յատուկ սրտառուչ «ողջոյն»-ներ երգուեցան միաբան հայրերու կողմէ, որոնցմով հոգեւոյս Սրբազանը հրաժեշտ կ'առնէր իր սիրած եկեղեցիէն, անմնացորդ սիրով սիրած իր հոգեւորական հարապատ եղբայրներէն ու այնքա՛ն սիրած հաւատացեալ իր ժողովուրդէն: Իւրաքանչիւր «ողջոյն»ի պահուն, Սրբազան հօր դագաղը դարձուեցաւ դէպի Արեւելք, Արեւմուտք, Հիւսիս ու Հարաւ, հրաժեշտի խորհրդանշական իմաստով:

Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Միաբանութիւնը հարուածած վերջին երկու տարիներու երեք կորուստներէն ետք, չորրորդ այս սուգը կրելով, Արամ Ա. Վեհափառ Հայրապետը խօսեցաւ դամբանականը, հոգեւոյս Սրբազանի կեանքին ու ծառայութեան յատկանշական չորս գիծերը ընդգծելով. Ան ըսաւ.- «Շուրջ յիսուն տարիներու ծառայական կեանք մը ունեցաւ հանգուցեալ Սրբազանը: 1957-ին, Երջնկ. Տ.Տ. Զարեհ Ա. Կաթողիկոսին կողմէ ձեռնադրուած եօթը միաբաններէն միակ վերապրողն էր Վարդան Սրբազան: Ան հայ

եկեղեցւոյ ծառայական դաշտէն ներս մուտք գործեց ընդհանրապէս սփիւռքահայ կեանքի ու մասնաւորաբար մեր Ս. Աթոռի պատմութեան ամէնէն ճակատագրական օրերուն: Եւ այդ թուականէն սկսեալ մինչեւ իր կեանքի վերջին րոպէն, արեղայութենէն մինչեւ արքեպիսկոպոսութիւն, հանգուցեալ Սրբազանը իր կեանքը վերածեց ծառայական կեանքի: Յատկանշական չորս գիծեր տիրապետող ներկայութիւն դարձան հանգուցեալ Սրբազանի կեանքին ու ծառայութեան մէջ. -

Ա) Սրբազանը եղաւ աշխատասէր մարդ՝ բառին ամբողջական իմաստով: Իրեն յանձնուած պաշտօնը կատարեց աշխատունակութեամբ, բծախնդրութեամբ ու տոկունութեամբ: Ան նոյնիսկ իր հանգիստի ժամերը զոհեց իր պարտականութիւնը լիովին կատարելու նախանձախնդրութենէն մղուած: Ան աշխատանքի մարդ եղաւ եւ այդ աշխատանքը կատարեց միշտ դասաւորուած կերպով, մնայուն շարժումի մէջ ըլլալով առաւօտեան վաղ ժամերէն մինչեւ գիշերային ուշ ժամերը:

Բ) Վարդան Սրբազանը եղաւ հնազանդ միաբան: Հնազանդութիւնը միաբանի մը կեանքին ամէնէն հիմնական նախապայմաններէն մէկն է: Հնազանդ՝ իր մեծին նկատմամբ, հնազանդ՝ միաբանական օրէնքներուն նկատմամբ: Այսպէ՛ս եղաւ Վարդան Սրբազան, օրինակ դառնալով փոքր միաբաններուն:

Գ) Վարդան Սրբազան եղաւ հաւատարիմ Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան սկզբունքներուն ու կեցութեանը: Ան լիովին գործադրեց իրեն կատարուած յանձնարարութիւնները՝ Վեհափառ Հայրապետներուն կողմէ, միշտ բարձր պահելով այս Ս. Աթոռին վարկն ու հեղինակութիւնը:

Դ) Վարդան Սրբազան եղաւ գիրի ու գիրքի մարդ: Ան շարունակ գրեց ու կարդաց: Գիրք տպեց շարունակ ու գիրքերով շրջապատուեցաւ իր ողջ կեանքի ընթացքին: Ան գիրքի սիրահար էր. ամէնէն աննշան գիրքին նկատմամբ իսկ յատուկ գուրգուրանք ունէր հանգուցեալ Սրբազանը: Իր գրած բազմաթիւ յօդուածները ու հրատարակած գրքերը պերճախօս վկայութիւն են գիրին ու գիրքին նկատմամբ ունեցած իր խոր սիրոյն»:

Վեհափառ Հայրապետի դամբանականէն ու Ս. պատարագի աւարտէն ետք, եկեղեցւոյ ատեանին մէջ Կաթողիկոսական Ընդհանուր Փոխանորդ Գերշ. Տ. Արտաւազդ Արք. Թրթռեանի նախագահութեամբ տեղի ունեցաւ Եկեղեցւոյ կարգի վերջին մասը, որմէ ետք միաբան հայրեր Սրբազան հօր դագաղը ուսամբարձ տարին

Միաբանական դամբարան: Զարեհեան Յուշարձանդամբարանին մէջ, հանդիսապետութեամբ Վեհափառ Հայրապետին տեղի ունեցաւ գերեզմանի կարգը: Ապա, Սրբազան հօր մարմինը ամփոփուեցաւ միաբանական դամբարանին մէջ: Ընդատակեայ դամբարանին մէջ հողի օրհնութիւնն ու գերեզմանի կնքումը կատարուեցաւ նախագահութեամբ լիբանանահայոց առաջնորդ Գերշ. Տ. Գեղամ Եպս. Խաչերեանի:

Թաղման կարգէն ետք, Վեհարանի դահլիճին մէջ ներկայ բազմութիւնը իր ցաւակցութիւնը յայտնեց Վեհափառ Հայրապետին, միաբանութեան անդամներուն ու հոգեւոյս Սրբազանի հարազատներուն:

Վարդան Արք. Տէմիրճեանի կորուստով, Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութիւնը կը կորսնցնէ երէց սերունդի միաբաններէն մին, որուն թողած մշակութային ժառանգութիւնը, աշխատունակ ոգին, հոգեւորական ասպարէզի հանդէպ նուիրումը, անմնացորդ ծառայութիւնն ու Ս. Աթոռին նկատմամբ հաւատարմութիւնը միշտ թարմ պիտի պահեն իր յիշատակը:

THE DEMISE

PRESS RELEASES OF THE CATHOLICOSATE

Antelias Mourns the Passing of Archbishop Vartan Demirdjian

His Holiness Aram I, Catholicos of Cilicia, members of the Brotherhood of Cilicia, announce with deepest sadness the passing of His Eminence Archbishop Vartan Demirdjian. Archbishop Vartan died suddenly in Antelias, Lebanon, on Thursday, September 9. He was 65 years old.

The Extreme Unction and Burial services will take place on Saturday, September 11, 2004, at 11 a.m. at St. Gregory the Illuminator Cathedral in Antelias. Interment will follow in the Mausoleum of the Holy See of Cilicia.

His Holiness Aram I will preside over the services.

Archbishop Vartan Demirdjian is laid to rest in Antelias

Archbishop Vartan Demirdjian, who faithfully served the Armenian Church for half a century, died Thursday, September 9, 2004, in Antelias, of a massive heart attack. His Eminence was 65 years old.

The Wake Service and the service of Final Unction took place Saturday, during the Divine Liturgy, September 11, at St. Illuminator's Cathedral in Antelias, and was placed in eternal rest in the Zareh I Mausoleum of Antelias.

His Holiness Aram I presided over the Divine Liturgy, with the attendance of a large number of people including dignitaries from various church denominations and communities. Also attending were officials including the Ambassador of Armenia to Lebanon, His Excellency Arek Hovhannissian, deputies, representatives of political parties, benevolent unions and educational institutions.

Archbishop Demirdjian has served the Armenian Church in various capacities including several years of service in Iran and Greece. For many years, he has been a member of the religious

council, a teacher at the Cilician See's Theological Seminary, and Director of the Printing House. At the time of his death, he was the Librarian at the Catholicosate's Library.

Catholicos Aram I eulogized Archbishop Vartan by vividly describing his life of service. "His whole life was shaped by his dedication and devotion. Vartan Srpazan was our nation's faithful servant. He was a hard-working and obedient member of the Cilician Brotherhood, loyal to the principals of the Cilician See and author of many publications".

With the ending of the service, the remains of Archbishop Vartan were placed in his final resting place in the Zareh I Mausoleum of Antelias.

Սրբազան Հոր Վախճանման Մասին Մամուլյ Անդրադարձներ
Media Reflections Regarding the Demise of Srpazan

Ազգ/Azg 10 Սեպտեմբեր/September 2004 - Երևան/Yerevan

Ազդակ/Aztag 10, 11, 13, 14, 16 Սեպտեմբեր/September 2004; 16 Հոկտեմբեր/October 2004; Բացատիկ Թիւ/Special Issue 1 Յունուար/January 2005 - Պէյրութ/Beirut

Ալիք/Alik - 11, 12, 18, 22 Սեպտեմբեր/September 2004; 17 Հոկտեմբեր/October 2004 -Թեհրան/Tehran

Այոս/Agos - 17 Սեպտեմբեր/September 2004 - Կ.Պոլիս/Istanbul

Արարատ/Ararat - 10-16 Սեպտեմբեր/September 2004 - Պէյրութ/Beirut

Դիտակ/Tidag Օգոստոս-Սեպտեմբեր/August-September 2004 - Պէյրութ/Beirut

Եկեղեցի/Yegeghetsi – Սեպտեմբեր/September 2004, Թորոնթո/Toronto

Ջարթօնք/Zartonk 10, 11, 12, 16, 18 Սեպտեմբեր/September 2004; 19 Հոկտեմբեր/October 2004 - Պէյրութ/Beirut

Թիւր Արմինիւն Բիբլոթեքը Ինթըրնէշնըլ/The Armenian Reporter International 18 Սեպտեմբեր/September 2004, Նիւ Եորք/New York

Լրաբեր/Lraper 2nd year/No. 5, Սեպտեմբեր/September 2004, Թաբրիզ/Tabriz

Մարմարա/Marmara 11, 15 Սեպտեմբեր/September 2004 - Կ.Պոլիս/Istanbul

Յաւաջ/Haratch 11-12 Սեպտեմբեր/September 2004 - Փարիզ/Paris

Նոր Կեանք/Nor gyank 16 Սեպտեմբեր/September 2004, Կլէնտէյլ/Glendale

Նոր Սերունդի Ձայն/Voice of Nor Serount Յուլիս-Օգոստոս/July-August 2004 - Լոնտոն/London.

**ԾԱՌԱՅԱՍԻՐՈՒԹՅՈՒՆ՝
ՈՐ ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԵՑԱԻ ՄԻՆՉԵՒ ՎԵՐՋԻՆ ՕՐԸ
(Վարդան Արք. Տէմիրճեանի վախճանման առիթով)**

9 Սեպտեմբերի Անթիլիասեան տակաւին խոնաւ ու տաք օդին, ցրտաշունչ քամին անգամ մը եւս փչեց մահասրինգի ծակտիկներէն, նուագելով մահուան իր տխուր մեղեդին:

Կիլիկեան Ս. Աթոռի խոնարհ զինուորը՝ Վարդան Արք. Տէմիրճեան անակնկալ կերպով մահաշունչ քամիին յանձնեց իր հոգին, սուգի մատնելով Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Վեհափառ Հայրապետն ու ամբողջ միաբանութիւնը:

Երանաշնորհ Տ.Տ. Զարեհ Ա. մեծանուն Հայրապետի ձեռնասուններէն Վարդան Սրբազան, 1957 թուականին կատարած իր ուխտով, կ'անդամագրուէր Անթիլիասի մէջ մնացած բոլոր միաբանութեան, խտացնելով եկեղեցական տագնապէն նոր դուրս եկած Կիլիկեան Ս. Աթոռին զինուորագրեալ միաբանութեան վտիտ շարքերը: Այնուհետեւ, ամբողջ 47 տարիներու հոգեւորական իր կեանքին ընթացքին, աշխատունակ ծառայասիրութիւնը, Սրբազան հօր պիտի ընկերակցէր մինչեւ իր վերջին շունչը: Մտերմութիւն մը՝ որուն բնաւ չդաւաճանեց ան, համեստօրէն ծառայելով նոյնիսկ նուիրապետական կարգով իրմէ խոնարհ աստիճանի վրայ գտնուող հոգեւորականներուն կամ ծանօթ թէ անծանօթ աշխարհականներուն: Ծառայասիրութիւնը իբրեւ կիրք, մղեց զինք իր շուրջ ստեղծելու լայնածիր ծանօթութեան ցանց մը բարեկամներու, որոնց համար հաճոյք դարձաւ իր մտերմիկ ընկերակցութիւնն ու զուարթախօսութիւնը եւ հակառակ բարձրաստիճան հոգեւորական կարգին՝ ծառայասէր համեստութիւնը:

Թեմական ծառայութեան կարճ փորձառութենէ մը ետք, անցնող 32 տարիներու ընթացքին, Վարդան Սրբազան Անթիլիասի Մայրավանքէն ներս ծառայասիրութեամբ յատկանշուող կեանք ապրեցաւ: Իր անձնական հանգիստը, աշխատանքները ու սեփական այլ զբաղումները ակնթարթային պատրաստակամութեամբ փոխարինեց վանական իր պարտականութիւններով զորս կատարեց Ս. Աթոռին նկատմամբ անշեղ հաւատարմութեամբ:

Որպէս Կաթողիկոսարանի հիւրընկալ Եպիսկոպոս, երկար տարիներ Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութիւնը ներկայացուց իրանանեան մակարդակի վրայ տեղի ունեցող պետական, դիւանագիտական, քաղաքական, համայնքային ու կրօնական այլապան

ձեռնարկներու եւ հանդիսութիւններու, միշտ մնալով խոնարհ
զինուորը՝ օրուան Հայրապետի հրահանգին անսպառ:

Միեւնոյն ծառայասիրական ոգին, մտաւորական իր աշխատանքին աւելցուց պրպտումի սէրը, որով ան կրցաւ ամէնէն յետին մանրամասնութիւնները հաւաքել, գաղութներու պատմութեան ու թեմերու եւ թեմակալ առաջնորդներու գաւազանագիրքերու պատրաստութեան սեւ աշխատանքներուն մէջ:

Հոգեւոյս Արքագանը հեղինակ էր բազմաթիւ հատորներու, որոնք իրենց պատմական, վաւերագրական ու տեղեկատուական ճոխ բովանդակութեամբ, սփիւռքեան շարք մը թեմերու եւ գաղութներու պատմութեան մօին ծալքերը ի յայտ կը բերեն, որոնք այլապէս դատապարտուած էին կորստեան մատնուելու: Ատրպատականի ու Բերիոյ պատմական թեմերուն, ինչպէս նաեւ Լիբանանի թեմին, շարք մը այլ գաղութներու եւ Անթիլիասի Դպրեւանքի անցեալի ու ներկայի ժամանակակից պատմութիւնը հարապատմութեամբ ներկայացուած են հոգեւոյս Արքագանի հրատարակած հատորներուն մէջ: Տքնաջան ու սեւ աշխատանք մը, որուն բառարանային արժէքը ի յայտ պիտի գայ յատկապէս նոր գաղութներու հիմնադրութիւնը կամ պատմական գաղութներու անցեալը իմացող անձերու նօսրացումին հետեւանքով:

Անթիլիասի այս խոնարհ զինուորին մտաւորական հետաքրքրութիւնները զինք տարին նաեւ բանասիրական կալուածէն ներս, ուր համբերատար խմբագիրի ու խղճամիտ սրբագրիչի պոյգ առաւելութիւններով, դեղնաւուն թուղթերով ծանրաբեռն գրասեղանին ետին վանկ առ վանկ ընթերցեց Կիլիկեան Ս. Աթոռի բանասէր երանաշնորհ Հայրապետներուն եւ հոգեւոյս միաբաններուն ձեռագիրները, եւ հրատարակութեան յանձնեց այլ բանասէրներու հետ անոնց փոխանակած շահեկան նամակներն ու այլ երկասիրութիւնները:

Հոգեւորականի ծառայական կեանքին պահանջած հետեւողականութիւնը սովորութեան մը վերածուած էր իր մէջ, երբ նոյնիսկ ստանձնած ամէնէն փոքր պարտականութիւնը մինչեւ լուծում հետապնդելու համար ճիգ չէր խնայեր: Միեւնոյն հետեւողականութեամբ, որպէս Մատենադարանապետ, մամուլի պակսող թիւերուն ամբողջացումը ու նոր հրատարակութիւններու Անթիլիաս առաքումը հետապնդեց, ինք իսկ ճարելով պանոնք Մայրավանք փոխադրելու կերպերն ու միջոցները:

Հոգեւոր Վարդան Սրբազան, այս աշխարհի վրայ պանդըխտութեան վերջին օրը, Մայրավանքի Տեղեկատուական Բաժանմունք կը մտնէր, իրեն վերապահուած ելեկտրոնային նամակ մը ստանձնելու, օգտակար հանդիսանալու համար անծանօթի մը՝ որ իր հարազատները կը փնտռէ: Իր անակնկալ վախճանումով այդ նամակը կը մնայ անպատասխանի, սակայն ծառայասիրական իր կեանքով այսօր ան կը պատասխանէ բոլորին: Ծառայասիրութիւն՝ որ շարունակուեցաւ մինչեւ վերջին օրը:

ԳՐԻԳՈՐ Ծ. ՎՐԴ. ԶԻՖԹՃԵԱՆ

Article by Very Reverend Father Krikor Chiftjian (Antilias) on the occasion of the demise of the Archbishop

Ազդակ/Aztag 11 Սեպտեմբեր/September 2004;

Զարթօնք/Zartonk 16 Սեպտեմբեր/September 2004

ՎԱՐԴԱՆ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՏԵՄԻՐՃԵԱՆ՝ ՎԱԽՃԱՆԱԾ

Աստուած օգնական Սրբազան
Աստուած պաեսպան

Վարդան Սրբազան՝ գիրքերու ծա-
ռան

Պանդապան՝ Կիրիկեան մեր դարանդ
Արքային

Վերադարձը է Ի Տեր

Հաւատալ պէտք է, ասոր համար
Հաւատքի կարիք կայ, երբ անոր ստով
կայ՝ մարդկի տարածքին: Մակայն ինք
Հաւատաց խորունկ կերպով իր սուրբ
պապերու Հաւատքին, պահնց պահպա-
նեց զայն ու բաժին Հանեց (մեզի նման
փոքր մահակնապետներու), Հաղոր-
դաւթեան նման, զայն բաշխելով՝ Հա-
մատութեամբ, սիրով, ազնուութեամբ
ու բարութեամբ:

Գէշ կատակ մըն էր անտարակոյս իր
վաղամաճ վարձանութեամբ, ամէն ինչ լքե-
լով. զորք, սրբութիւն, դպրութիւն ու
Հաւատացեալները, երբայ միանալու Հա-
մար մեր պոպոքիս լուսէ վաղանգին:

Կարելի՞ է ըսն անՀասկնալի անա-
պարանք մը, որուն կարելի չէ Համա-
կերպել, Հաշտուիլ, ըսիլ կ'ուզեմ:

Հարցումը որ կը շարձարէ ուղեղս
Հետեւեալն է, ի՞նչ կը պատահի մեր
կղերական դասուն, որ մէկը միւսին
հետեւէ, ցանկը օրկայն է արգէն, կ'ա-
նապարհէ լքել մեզ ու մեկնել, ի՞նչ է
պատճառը այս տխուր իրաւանցումին,
իրականութեան: Ո՞րն է կարելի բա-
ցատրութիւնը այս անընդունելի կա-
ցութեան, կարծես կարելի ըլլար լուսա-
բանել անբացատրելին: Անոնք մեզմէ
լուս զրտին, արդէն դուած են անըմբռ-
նելիին բռնային: Մեզի կը մնայ Հետե-
ւի իրենց բացած լուսեղէն շաւիղին:
Միեմթարութիւն մը ըլլայ զուցէ, որուն
բոլորս կարիքը ունինք կը խորհիմ:

Վարդան Սրբազան՝ պահպան Հայ
գիրքն ու գրականութեան, տառելա-
գոյն տիպագոր որ մարդ արժանի ըլլայ
երբեք իցէ՝ Նման՝ գեղահատանքի մը.

պայտպան՝ մեր անաւթ գիրքին ու գրա-
կանութեան: Այս մէկը փորձով կը
Հաստատեն ու խորախնայեալ կը յի-
շեմ:

Կը խնդրէր պահանջելու Նման, ինչ-
պէս պիտի ըսէր բառաստեղծը, մեզմ
պնդումով այլ յարապատեմքեամբ:
Փերք, պարբերաթիւթ, մամուլ ինչ որ
կայ անրը զպատեմեան Հետ կ'իշխար իր
խորատութեան սահմանէն ներս, ինչ
էր անոնց աւերն ու տերեւեալներ, այդն-
պանը պիտի ըսեմ:

Մեր Մեանգին կը գտնուէի իր մօտ
մեր վանքին գրող արանը, աղայերից

սուրճ, ի Հարկէ զիս պատուելու Հա-
մար (որուն ոչ մէկ տարակոյս կայ մին-
չեւ այս օր), եւ խօսեցանք զանազան
նիւթերու շուրջ (առողջութիւնն ալ, չեմ
յիշեմ, այդ մասին մասնաւոր մօտաճ-
գութիւն մը չկար, չուէր) այլ կը Հե-
տապնդէր փարեղեան մեր մամուլէն
իրեն պակասող թիւեր, խոստացայ որ
կարելիս պիտի ընեմ իր խնդրանքը զո-
Հանցելու Համար, դիմելով բարեկամիս:
Յետոյ միշտ փարեղ Հետապնդեց մեզ:
Խնդրը ընթացքի մէջ էր, չէր տաւար-
տած:

Օգտուելով եպատաւոր մթնոլոր-
տէն.

- Հու, որբազան, մեր փափաքը պի-
տի կատարուի, միայն թէ ըսէք ինձի թէ
ինչպէս կրնամ վերցնել քանի մը կտոր
գիրք մեր գրատունէն:

Դիւրին է. ըսաւ, ինչք վար, զիմեզ
պատասխանատու օրերով Սիւղիին, ան
մեր ուզածը կու տայ:

Ժպտեցայ:

Սրբազանը պատասխանեց.

- Այո, մեր ուզած գիրքերը:

Այլամայ կարծես մեղքի մէջ պիտի
իյնայի:

- Ինչո՞ւ անոնք Հոգի լուսին, պիտի
ըսէր Հիմա լուսաբանակ մայրիկս:

Կը խորհիմ մայրս ճանչցած ըլլալու
էր լուսաՀոգի որբազանին մօր, անոր
Համաքաղաքացիին ըլլալով: Բիշ ընեալ
մասնաւորութիւն կար մեր միջին, կիսով
Հոմաբաղաքացիութեան զորոպակին
նկրքեւ, առաւել՝ մենք ծնած էինք Մի-
ջերկրակոնի Նոյն ափին մեր մեն Նա-
ւարեկութենէն ետք ծովեղբէր Նեառաւ
ու փրկուած փոքանքներուն յաղորդա-
կան ժառանգորդները: Մենք գինք մեզ-
մէ կը նկատէինք, առաւել մտերմութե-
ան ու մօտեկութեան զգացում մը կը
Համակէր ու կը զօղէր մեզ իրարու: Իր
պարզ ու բարի նկարագիրը պատեղնե-
րը վար կ'առնէր: Համեստ կրօնական
պատասխաններն են որ Հեղք մզած են
պատմութեան մէջ: Այլ՝ սոքաքաղաքներ
տարուած են մամանեղի մորիկին Հետ

զէպի մօռացում: ՆոյնՀետաքին կարելի
պիտի ըլլայ գինք մօռնայ ու իր տեղը
պիտի մնայ մեր դպրութեան ու կրիկե-
ան մեր դարաւոր եկեղեցւոյ Համեստ
ծառնեմքու կարգին:

Վստահ եմ ասոր:

Ի քաղցր անուութիւն սիրելի ու
թանկագին որբազան եւ զայս՝ ի յանր-
մութիւն:

ՏՈՐԵՐ ԶԱՐԴԻԹԻՆ
ՎԱՐԵՆՈՐԵԱՆ

(Փարիզ)

Article by Dr. Haroutioun Garevorian (Paris) on the occasion of the demise of the
Archbishop

Զարթօնք/Zartok 18 Սեպտեմբեր/September 2004

ՎԱՐԴԱՆ ԱՐՔ. ՏԷՄԻՐՃԵԱՆ

Այս ամառ Արհիտեպահայութիւնը կորսնցուց իր արժէքատու երեք կղերականներէն երկուքը: Զարեհ Արք. Ազնաւորեանի միացաւ Վարդան Արք. Տէմիրճեանը, որ իր բոլոր արժանիքներուն կողքին ամ ԴիՏԱԿին սերտ թարեկամ մըն էր: Կը հետաձայնէր ըսելով.– «Անք, ինձի ԴիՏԱԿ չես ուղղարկած»:

Ես գիտէի թէ ուղարկած եմ սակայն կը հասկնայի իր բողոքի իսկական պատճառը: Ան մէկ ԴիՏԱԿի օրինակով չէր բաարարուէր.– «Մէկ թելոյը որո՞ւմ կը բաւէ. Վիճճա պիտի ուղղարկեմ, հոս հոն շատ թարեկամներ ունին որոնք չափազանց կը գնահատեն ԴիՏԱԿը: Որքան անելի ապահովես այնքան ստելի մարդիկ կ'որոտես»:

Գերշ. Վարդան արքազանը Դիտակի ամէն մէկ թիւէն սկսաւ ստանալ մէկ լման ծրար, որուն համար շատ շնորհակալ էր:

Հիմա որ ան բաժնուեցաւ մեզմէ, ո՞ր կղերականին պիտի յանձնեն այդ մէկ ծրարը որպէսզի Վիճճա, Փրակա եւ այլուր ուղղարկելու եւ հայ գիրով ուրիշ պիւրելի մը ուղարկացնելու ապրումը ունենայ:

Դ.

ՀԱՄԵՍՏՈՒԹԵԱՆ ՏԻՊԱՐ ԵՒ ՀԱՄԵՐԱԸԽԱՍԷՐ ՍՐԲԱԶԱՆԸ

Մեր վերջին եւ ազնւոյն հաճելի հանդիպումին ուրախութիւնը հազիւ 48 ժամ ետք խելոյութեամբ մահուան գոյծին պատճառաւ տիրութեան մէջ:

Հուլիոս Վարդան Արք. Տէմիրճեանին հետ էինք Երեւանի 7 Մեպոսիներէի առաւօտեան ժամը 10:00–11:30, Անթիլիասի Մայրավանքի Մատենադարանի ընթերցասրահին մէջ՝ նախքան մեր այցելութիւնը Թանգարան: Անիկով մը զինք հրապարակ չլլայաւս համար միտադրալից խօսքերով դիմադրեց զիս, առանց նոյնիսկ սպասելու որ ինձի ուղեկցող երիտասարդը ներկայացնէ: Խօսքեր՝ որոնք փետրոսով մեղաւոր մը ծննդու կը ցնանէին: Անակնկալ այցելութիւնս յաջողապէս ուրախացուցած էր Արքազանը:

Երկար ատենէ ի վեր անոյքը չէինք ունեցած գլուխ–գլխի հանդիպելու եւ զրոյցելու այնպէս ինչպէս կը պատահէր «Արարատ»-ի խմբագրատան մէջ, որ կ'այցելէր տարին մէկ–երկու անգամ՝ յօդուած մը տպուել կամ խնդրելու համար ոչ միայն «Արարատ»-ի, այլ տարբեր հայ թերթի մը իր հաւաքածոյին պակասած մէկ թիւը: Կը խնդրէր, որ «տնիւրը» թերթերը չստանան, իրեն ցոյց տալէ առաջ...:

Ուրախ էր նաեւ ամէր համար, որ մեզի կ'ողեկցէր երիտասարդ մը՝ որուն նմանակը ըստ երեւոյթիմ հազարաւէլաբուն կը հանդիպէր Մատենադարանին կամ Թանգարանին մէջ: Արդարեւ, ուրախութիւնը կրկնապատկեցաւ, երբ իմացաւ թէ 20-ամեայ Սեակ Պօյաճեանը, թոմարիկն է նախկին իրաւաբանական տիկին Զուարթ Պօյաճեանին, այն եկեղեցանուր տիկնոջ, որ հակառակ յառաջացած տարիքի, դեռ եւս Թորոնթոյի մէջ կը շարունակէ եկեղեցական շուրջումներու պատրաստութիւնը եւ ուղղաթիւով յատկապէս Մայր Աթոռ Սբ. Էջմիածին՝ թոմարիկներուն հայեցի դաստիարակութեան գոլգամին: Թորոնթո ծնած ու մեծցած երիտասարդին տաճում հայերէնը եւ ազգային հետաքրքրութիւնները ուղարկացուցին Արքազանը, որ ամէր առջեւ դնելով այցելուներու մատնանը՝ խնդրեց գրել իր հասցէն, որպէսզի կարենայ յետագային հաղորդակցի հետը: Վկայեց երիտասարդի մեծ սօր եկեղեցանուր գործունէութեան մասին Լիբանանի մէջ:

Ապա, «բա՛նի որ երկար ժամանակ ի վեր եկած չես, բան մըն ալ դուն գրէ», ըսելով, դէպի ինձի դարձուց մատնանը:

Երկար տենեց երկու տողը որ գրեցի, որովհետեւ կողքիս նստած էր Արքազանը եւ քայտած՝ ազգային մտահոգութիւններու մատնանը, այնպէս ինչպէս սովոր էինք ընել ամէն անգամ որ իր այցելութիւնը ընդունելու հաճույք ունենալիմք «Արարատ»-ի խմբագրատան մէջ: Ժամանակակիցներ ըլլալով՝ հասարակաց ծանօթութիւններու շրջանակը մեծ էր: Չէր փոխուած՝ հակառակ քարոզարարական հոգեւորականի կարգին: Պարզութիւնն ու համեստութիւնը իր նրաքաջորդն յատկանշէնքն էին: Գիտէր եկեղեցականի եւ մտաւորականի խօսքը համեմել գուարճալի, քայց ուսանելի դրոտագներով, ինչ որ զինք կը դարձնէր հաճելի զրոյցակից մը: Իր համերաշխապիտութեամբ ու չափաւորականութեամբ կը կակողցնէր ամէնէն կարծի տրամադրութիւններն անգամ, առիթը չփոխցնելով համդիրք մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան իր անակարկ հաւատարմութեան ու նուիրումին վկայութիւնը տալու:

Սեակը, որ ուշադիր կը հետեւէր մեր մտքին զրոյցին, զգալով որ ան կրնայ դեռ երկարիլ՝ միշտմտ, յիշեցնելով որ դեռ Թանգարան պիտի այցելենք: Արքազանը հաւանութիւն տուաւ. հարց տալով, որ կրնա՞յ իրեն հետ «բանի մը» դրկել Գանատա: Այս նպատակով առաւ մեր հետախօսներուն թիւերը ըսելով, որ կը կապուի մեզի հետ ու կը ժամադրուի:

Մայրավանքէն դուրս գալէ առաջ, Սեակ՝ յայտնապէս տպաւորուած յաճմանէն ու տեսածներէն, ուզեց Եկեղեցի ցունել ու մտ մը վառել: Տաղը վարկեան ետք դուրս եկաւ որպէս սրտով, ըսելով որ չմոռնանք Արքազանին տաած խտատմնա: Զաջորդող օրը ի զոր տպանցիմք Վարդան Արքազանի զանգին...:

Սեակ չկրցաւ զինք ուղարկացնել հետը տանելով տալիք «բաները», որոնք վստահաբար գիրքեր ու մամաններ պիտի ըլլային:

Մեզի յիշատակ մնաց միայն իր այցեքարտը, որուն ամիկունը զարդարուած էր գունատ գիւղերով, առաջինի կողքին վրայ՝ Ար. Խաչ մը:

ՍԱՐԳՍԻ ՆԱՏԱՐԵԱՆ

33

Article by Mr. Sarkis Nadjarian on the occasion of the demise of the Archbishop

Դիտակ/Tidag Oqnuunnu-Uhiyունմեր/ August-September 2004

Յիշատակը՝ միշտ բարի

(Վարդան արք. Դեմիրճեանի վախճանման
ընտանցորդների առթիւ)

Յնչոյ էր բարի ինչ որ
Վարդան Սրբազան վախճան-
ման գործը Մարշ. անխոր
հաստիքի, նախապաշտում
է՝ ասելով թէ Տէր Յիսուս, այս
ինչ է կատարում... արցունք
կարճ ամառական ընթաց-
քում մեզոյից խոստ է մեր
երէց միայնակներէ ամառ-
կանացուն գէտերին...

Մեր ուսանողներն
որեւից միտ զոտնէի միայ
նքան յետոյ ու ձեռնէ
ամէն տեսակ ցուցումներ,
կենդանի մեան, քրտան ու
նորիսէ կենթադէպի դիտա-
ւորելիներէ: Փորձառու-
րեան ձեռք՝ զայն ու անպատան էի նրանք, Ժողովուրդ
գիտելիս ու մարդկայնական ծառայութիւն:

Մեր ինչոյի մեան մէջ
զոտ արեան խոստ են հոգիւր
Աստու. Ստան, Ստեփան. Զարեհ Սրբազանները՝ իրենց
կենդանական կեանքի ամենաշատն նրանք, ուր հոգեւոր
ու ծառայութիւնը եղի են ուսանողներին և գերագոյն
սկզբունք, մի կողմէ, որ շատ խալապատէ և անկողնական
այդ սկզբունք, որ ինչ- ինչ գրականներով ու փոթորիկայ
աւարտայով կիրական տուտպանք ալ իսկ չհասցնէ արդարայ
սկզբունք:

Դիտարարածորում անհայտ կողմէ մեջ կողմում ենք
մի ալ կենդանական գէտը, որի կեանքի ամենախալապատ
եղի է աղանդական ու համեմատական մարմնացում, թէ
կենդանի, ու թէ փանթան կեանքի ընթացքում իր ցուցորդան
վարքի դրոյններով:

Այնքան ազնիւ ու ընկերական կենդանական էր Վարդան
Սրբազանը ու մենք իրեն ինչում ենք զոտ պատանի տարիքից, երբ
իբրանանան զժամար արեւում Անթիլիասի տղարանի իր
գրասենեակում իր հոտմենի գրամենեակի գիտաց նաան՝
հարկաւոր էլնէր էր գրի անում և ապա՝ յարմար տոլիմով յայ
ընծաւում: Այնտանակ էր բառի բուն իմաստով ու իր նկարագրի
մէջ շատ ցարտուն երեւոյթ էր կենդանական թիւի: Մենք երբեք
նրան կենդանաց հոտու, չենք անել, նրա համարակը: Վարդան
Սրբազանը այդպիսի էր և արտով ու հոգով սիրում էր իր կողմը
էն պաշտել, և՛ կողմը օրինակ գործնելով շատերի:

Հիմա գրասենեակի վրայ ունեմ իր վերին նամակները, ուր
աղետաւանքում էր մեզ Նաթաղիում Ատրպատականի հայոց
թեմի գաղտնագիրը պատրաստելու և զոտ խոսակցել էր
գրականների հիմնադրութեան Դեմիրճեանի առթիւ մի ալ յոգաւ
ենա ուղարկել...

Ատրպատականի հայոց թեմի երէցները շատ յայտնում
է՝ Դեմիրճեանի հայոց Սուրբին: Մի կենա արար էլ այդպէս են
անաւանում նրան, թանկոր իր երեսնասար տարեկան Սրբազանը
արանք առաջնորդ է եղել (1903 - 1909 թ.):

Այդ ինչոյի մեան մէջ լայնաթիւ երեսներն էր. ոմանք
պատմում են, թէ ինչ մէն օրով աղքատ էր թեմի գաղտնական
հայաշատ շրթները: Մարգար. Սանդուղ. Սուրբ. Սուրբ.
Սուրբաւոր, Սուրբաւոր և պատմական վանքերն ու ամենայն
ընտանցականները վերահասակէին ապա շրթան համայնքի
նաանմանման, մանաւանդ այդ օրերի պայմաններով:

Այնքան ազնիւ ու ընկերական կենդանական էր Վարդան
Սրբազանը ու մենք իրեն ինչում ենք զոտ պատանի տարիքից, երբ
իբրանանան զժամար արեւում Անթիլիասի տղարանի իր
գրասենեակում իր հոտմենի գրամենեակի գիտաց նաան՝
հարկաւոր էլնէր էր գրի անում և ապա՝ յարմար տոլիմով յայ
ընծաւում: Այնտանակ էր բառի բուն իմաստով ու իր նկարագրի
մէջ շատ ցարտուն երեւոյթ էր կենդանական թիւի: Մենք երբեք
նրան կենդանաց հոտու, չենք անել, նրա համարակը: Վարդան
Սրբազանը այդպիսի էր և արտով ու հոգով սիրում էր իր կողմը
էն պաշտել, և՛ կողմը օրինակ գործնելով շատերի:

Հիմա գրասենեակի վրայ ունեմ իր վերին նամակները, ուր
աղետաւանքում էր մեզ Նաթաղիում Ատրպատականի հայոց
թեմի գաղտնագիրը պատրաստելու և զոտ խոսակցել էր
գրականների հիմնադրութեան Դեմիրճեանի առթիւ մի ալ յոգաւ
ենա ուղարկել...

Ատրպատականի հայոց թեմի երէցները շատ յայտնում
է՝ Դեմիրճեանի հայոց Սուրբին: Մի կենա արար էլ այդպէս են
անաւանում նրան, թանկոր իր երեսնասար տարեկան Սրբազանը
արանք առաջնորդ է եղել (1903 - 1909 թ.):

Այդ ինչոյի մեան մէջ լայնաթիւ երեսներն էր. ոմանք
պատմում են, թէ ինչ մէն օրով աղքատ էր թեմի գաղտնական
հայաշատ շրթները: Մարգար. Սանդուղ. Սուրբ. Սուրբ.
Սուրբաւոր, Սուրբաւոր և պատմական վանքերն ու ամենայն
ընտանցականները վերահասակէին ապա շրթան համայնքի
կարեններն, մանաւանդ այդ օրերի պայմաններով:

Ոմանք պատմում են, որ թեմի պատմականով շատ
հոտաբարան էր ու անընդաւոր իր կեանքի պատմութեան համար
նրանք էր հասարակ և յայտնում: Ոմանք էլ պատմում են,
որ կենդանական արտադրութեաններն ապա էր յատուկ իմաստ
և աղաւորութիւն՝ արեւելահայերէն լեզուով յայտնութեան
տարով Ս. Գրիգորի մասնաւորով Մեծ պատեր օրերում:

Երեսներն էր, որոնք թարմ են մանցէ համայնքում
չորսել: Սրբազանի գիտակցութեան առաջն առաջնորդութեան:
Երեսներն էր կեանքում ինչոյի էր ընտանցանի երեսներն
են որտեղ ամառային և շատ լայն: Եւ այդ լայնորով վեր
նախ ինքը՝ կենդանական է, որ իր կեանքի պատմական առաջ
նկարագրի, որպէս յայտնաբերող արտադրութեան:

Վարդան Սրբազանը մի ալ անընդ կենդանական պատմութեան
էր, որ աղքատ շատ համեմատ ու պարզանքի էր կեանք: Ոչ մի
փոտնադրութեան չէր մէջ ու առաջնայ կեանքում ապրում էր
իբրեք իրա՛ւ փանթանի կեանք:

Գրտեք ու մասնաւորան կենդանական էր. ինչքան ապում
են ինչ երան միայն պատմականութեան մէջ կամ յայտնում, կամ
մոտենողութեան մէջ գրտեք ու մասնաւոր շրթապատմութեան: Ս.
Բողէի վանքի ուսանողները, թեմի մարմնի ինչ արեւ թեմի մի
թղտն գրէր կամ թեմի մասին մի որեւէ անկողնական, յայտն
էր, ուսանողի օրինակ պատմական ապրելով մեզ համար և վառա
են, որ շատերի հանգէլ էլ այդպէս ու եղաւ:

Միտաւորութեան միայն թղտն թեմի մարմնականութեան կեանքի
մենք Սրբազանից ապրելով: Ատրպատականում, երբ իր հոգու
խոտաղութեան համար, կիրակի, օրեւոր 12-ին, թղտնապէս անել
առնել հոգեւորական լատուկ կարող կոտորել:

Ատրպատականից լատուկ ցարտնաբեր, բոյսոր
անխոր, նոյն ժամար արտաւանքներ, Վերահասակ միտաւորութեան
թեմի առաջին:

Արտեւ Չորճեանի միայն թղտն արտաւանքները լատուկները,
այսինքն մէկ տնայն են, լայն այս անգամ ապրելով ու խոտնով
թղտն Չորճեանից Սրբազանից, ու Դոսմէր մէջ թղտնով լատուկ
կոտորում են: Չորճեանի լատուկ, ապա ու լատուկ լատուկ
գիտաց:

Մեր արտադրութեան արտաւանք է, որ Աստուծոյ յայտնական
կեանքի մէջ ընտնելով Չորճեանի ու դեռ կեանք ու լատուկ
շատեր կեանքով պատմելով ինչ են Չորճեան:

ԲԲԲ յայտնաբեր Չորճեան:

Չորճեանի միտաւորութեան:

ՆԱԼԱՆ Ե.ՎԳԳ. ԹՈՒՐԿԻՆՅԱՆ

Article by Very Reverend Supreme Father Neshan Topouzian (Tabriz) on the
occasion of the demise of the Archbishop
Ալիք/Alík - 17 Հոկտեմբեր/October 2004

ՇԱՅՐԱՊՈՅՆ ՊԱՏՐԻԱՐԿ
ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ
ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ
ԱՄԵՐ ԱԹՈՒՆ-ԱՌԵՐ ԷՇՄԻԱԾԻՆ

SUPREME PATRIARCH
CATHOLICOS
OF ALL ARMENIANS
MOTHER SEE OF HOLY ETCHMIADZIN

Թիվ 1457

10 սեպտեմբերի, 2004 թ.

Ն.Ա.Օ.Տ.Տ. ԱՐԱՄ Ա.
ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ՄԵԾԻ ՏԱՆՆ ԿԻԼԻԿԻՈՒ
Ամրիկաս, Լիբանան

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՈՑ ՄԵԾԻ ՏԱՆՆ ԿԻԼԻԿԻՈՒ	
Կարգաթիվ... 4.16/04.	Ժամանակ... 10/9/04...
Բաժնիչ... 31/11	Գրասխանաձև...
Կարգաթիվ... 31/11	Բաժնիչ...

Սիրելի Վեհափառ եղբայր,
Սեպտեմբեր 9 թվակիր Ձեր զորությունից սրտի ցավով տեղեկացանք
Պերաշնորի Տ. Վարդան արքեպիսկոպոս Տեմիրձյանի անժամանակ
վախճանումի մասին:

Հանուն Գերագույն Հոգևոր Խորհրդի և Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնի
միաբանության՝ բերում ենք Ներ ցավակցությունը Ձեզ և Մեծի Տանն Կիլիկիո
Կաթողիկոսության միաբանությանը, ինչպես նաև լուսաւորի Արքազանի
հարազատներին ու մերձավորներին:

Ցավ է Մեզ նվիրյալ ու արժանավոր եկեղեցականի կորուստը:
Հոգեւոյս Արքազանը երկար տարիների եկեղեցական իր
ուղղափառությամբ ազնիվ ներդրում է բերել Մեծի Տանն Կիլիկիո
Կաթողիկոսության պայծառությանը: Իր ստանձնած զանազան պաշտոնների
նախանձախնդիր կատարմանը զուգընթաց եկեղեցականներ կյանքի ընթացքում
լուսաւորի Արքազանը նաև եղիմակել է բազմաթիվ ուսումնասիրություններ,
գաղութների պատմագրքեր և հոդվածներ՝ հավատավոր ժողովրդին
պարզեցնելով իր հոգու ու մտքի արգասիքները և հարստացնելով մեր եկեղեցու
հոգևոր սրբազան ժառանգությունը:

Ի խորոց սրտի աղոթում ենք առ Ամենագութն Աստված, որ Տերը Իր
նվիրյալ ծառայի՝ Վարդան արքեպիսկոպոս Տեմիրձյանի արդար հոգին
ընդունի երկնային երանական լուսեղեն հարկերում և Սուրբ Հոգու
նխիրտությամբ սփռվի թուրք վշտացյալ սրտերը:

«Յիշատակն արդարոյն օրհնութեամբ եղիցի, ամեն»:

Վշտակից արդարացությանը՝

ԿԱՐԵԳԻՆ Բ
ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ

Letter of condolences by H.H. Karekin II, Supreme Patriarch and Catholicos of All Armenians, Mother See of Holy Etchmiadzin, to H.H. Aram I, Catholicos of Cilicia

ԾԱՅՐԱԳԻՅՆ ՊԱՏՐԻԱՐԺ
ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ
ԱՍԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ
ՄԱՅՐ ԱԹՈՌ՝ ՍՈՒՐԲ ԷՋՄԻԱՇԻՆ

SUPREME PATRIARCH
CATHOLICOS
OF ALL ARMENIANS
MOTHER SEE OF HOLY ETCHMIADZIN

Թիվ 1748

Հոկտեմբեր 12, 2004թ.

ՄԵԾԱՐԳՈՒ
ՏԵՐ ԵՎ ՏԻԿԻՆ ՍԵՊՈՒՀ ԵՎ ՇՈՂԻԿ ՊԱՂՏՈՅԱՆ
ՎԻԵՆՆԱ, Ավստրիա

Միքելի Տեր և Տիկին Պաղտյաններ,

Կենտրոնական Եվրոպայի և Շվեդիայի Հայրապետական Պատվիրակ
Գերաշնորհ Տ. Մարոսյ աղքեպիսկոպոս Գրիգորյանից տեղեկացանք, որ
առաջիկա կիրակի, հոկտեմբեր 17-ին Վիեննայի Սուրբ Հովսեփսն եկեղեցում
կատարվելու է հոգեհանգստյան մասնավոր պաշտոն՝ ի հիշատակ սիրելի Ձեր
եղբոր՝ լուսահոգի Վարդան աղքեպիսկոպոս Դեմիրճյանի:

Հանում Գերագույն Հոգևոր Խորհուրդի և Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնի
միաբանության Մեր ցավակցությունն ու սրտակցությունն ենք բերում Ձեզ և ի
Տեր հանգյալ սրբազան հոր սգակիր հարազատներին:

Աղոթք ենք քարճացնում առ Աստված, որ Ամենադուր Տերը արչապետական
սիրով գթա հանգուցյալ Իր ծառային և երկնային երանական քարճունքներում
խաղաղություն և հանգստություն պարգևի նվիրյալ Իր սպասավորի լույս
հոգվուն: Այլև հայցում ենք Սուրբ Հոգու մխիթարությունն ու ավտփանքը Ձեզ և
մարթում համբերություն, քաջառողջություն և ամենայն բարիք:

«Յիշատակն արդարայն օրհնութեամբ եղիցի. Ամեն»:

Օրհնությամբ՝

ԳԱՐԵԳԻՆ Բ

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ԱՍԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ

*Letter of condolences by H.H. Karekin II, Supreme Patriarch and Catholicos of
All Armenians, Mother See of Holy Etchmiadzin, to Mr. & Mrs. Sebouh and
Shoghig Baghdoyan, brother-in-law and sister of the late Archbishop*

ՊԱՏՐԻԱՐԺԱՐԿԱՆ ՆԱՅՈՑ

ARMENIAN PATRIARCHATE

.18

Բուկան

Date

10-Սեպտեմբեր 2004

Նորին Ա. Օծուրխան
Տ. Տ. Արամ Ա.
Կաթողիկոս Մեծի Տանն Կիլիկիայ
Անթիլիաս.

ԿԱԹՈՒԼԻԿՈՍՈՒԹԻՒՆԻ ՀԱՅՈՑ ՄԵՍԻ ՏԱՆՆ ԿԻԼԻԿԻՈՑ	
Երկարություն... 44.7.04	Ժամանակ... 10/9/04...
Համար... 34/11	Պատասխանում...
Երկարություն...	Բովանդակում...
Ժամանակ...	Ժամանակ...

Վեհապետ Տեր,

Ցավով իմացանք ամակնկալ մահացոյժը Միաբանութեանդ երէկ անդամներէն Գեորգ Տ. Վարդան Արք. Տէմիրեհեանի:

Արթագանը իրրեւ պատասխանատու Մատենադարանի, յծախնդրութեամբ կը կատարէր իրեն վստահուած պաշտօնը: Այս կապակցութեամբ պարբերաբար կը ստեղծայինք իր խնդրանքները եւ յաշտակները՝ գնահատելով իր նախանձախնդրութիւնը:

Կ'աղօթենք որ Աստուած եղի՛ն յուսատեք, եւ Զիւղ Արթուրեան եւ Միաբանութեանդ անդամներուն պարգեւէ նուիրեալ ծառայութեան կորով եւ քաջողոյժութիւն:

Ներայրական Սիրոյ Ողջումի
Աղօթակց
Բարգամ Արք. Մանուկեան
Հայ Պատրիարք Երուսաղեմ

ՓԻՍՏԱՐԿՆ 14235 ՀԵՌԱՍՏՈՍ 6264853 ՅԱՐՍ 6264862 ԵՐՈՍՏԱՐԿՆ ԵՐՈՍՏԱՐԿՆ
P.O.BOX 14235 PHONE: 6264853 FAX: 6264862 JERUSALEM ISRAEL

Letter of condolences by H.E. Archbishop Torkom Manoukian, Patriarch of the Armenians of Holy Jerusalem, to His Holiness Aram I, Catholicos of Cilicia

Զմեւոյ, 13 Մեպտեմբեր 2004

Դիւ. քիւ 278/04

Նորին Սուրբ Օծուքին
Տ.Տ. Արամ Ա.
Կաթողիկոս Մեծի Տանն Կիլիկիոյ
Ամբիկիոս

ԿԱՌՈՂԻԿՈՍՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՈՑ ՄԵՍԻ ՏԱՆՆ ԿԻԼԻԿԻՈՑ	
Կարգաթիւ ... 42.8/04	ժամանակ ...
Թղթածրարի թիւ ... 31/11	Պատասխանատու ...
Կարգաթիւ ...	Թույլատրուած ...

Յայտ Սիրեցեալ Եղբայր ի Քրիստոս,

Արտի ամենուն կակիծով իմացամք Գերաշնորհ Վարդան Արք. Տէմիրենեանի վախճանման գոյժը:

Կը մասնակցեցինք աղօթքով ձեր մեծ այս սուգին եւ կը յայտենեմք մեր խորին ցաւակցութիւնները Ձեզի եւ Միաբանութեան բոլոր անդամներուն:

Իրմով, կարն ժամանակամիջոցին, Միաբանութիւնը ցուրտ հողին յամենց իր չորրորդ եկեղեցական Իշխանը:

Կը բարձրացնենք մեր աղօթքը առ բարձրեալն Աստուած հայցելով որ ամսասան տառե Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսական դարաւոր Աթոռը ու ծաղկեցնէ եւ հարստացնէ զայն նորանոր կոչումներով ի փառս Աստուծոյ եւ ի ծառայութիւն հայրենիքին ու հայ ժողովուրդին:

Աղօթից Միութեամբ՝
+ Զեպախ Կեղեկոս Բ.
† Ներսէս Պետրոս ԺԲ.
Կաթողիկոս Պատրիարք Տանն Կիլիկիոյ
Կաթողիկէ Հայոց

Նորին Ս. Օծուքին
 Տ. Տ. ԱՐԱՄ Ա.
 Կաթողիկոս Մեծի Տանն Կիլիկիոյ
 Ամբիլիաս

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՈՑ ՄԵՄԻ ՏԱՆՆ ԿԻԼԻԿԻՈՑ	
Կարգաթիւ... 438/04...	Ժամանած.....
Թղթածրարի թիւ... 36/11...	Պատասխանուած.....
Մատուցարի թիւ.....	Թուական.....
	Թումամամուր.....

Սիրելի Վեհափառ Տէր,

Սրտի անհուն կսկիծով լսեցինք մեր շատ սիրելի հոգեւոր եղբոր եւ բարեկամին Գերշ. Տ. Վարդան Ա. արք. Տեմիրճեանի անդարձ մեկնումը դէպի երկնային հայրենիք:

Հոգեւոյս սրբազանը իր կեանքին ընթացքին ունեցաւ մշակութային ու առաջնորդական բեղուն վաստակ: Երկար տարիներ օգտակար հանդիսացաւ բազմաժանր հաւատացեալներու, հոգաւով անոնց հոգեկան կարիքները:

Իր ժրաջան ու նուիրեալ եկեղեցականի տիպարով՝ սիրուեցաւ ամենքէն անխտիր՝ մասնաւորապէս իր բարի, անմախանձ ու պարզունակ նկարագրին համար: Եղաւ միշտ հաւատարիմ եւ յանձնառու իրեն յանձնուած պաշտօններուն, մեծ ձեռնհասութեամբ ու փութաջան խղճմտանքով կատարեց իրեն վստահուած պատասխանատուութիւնները:

Այսօր բոլորս զինք կը յիշենք ու արտասուաթոր աչքերով աստուածահաճոյ աղօթքներ կը բարձրացնենք առ Բարձրեալն Աստուած, որ իր նորոգ հանգուցեալ ծառայի արդար հոգին սիրով ընդունի երկինքի արքայութեան լուսեղէն յարկերուն մէջ եւ անսպառ մխիթարութիւն պարգեւէ Ձեզի եւ Կիլիկեան Ուխտի համայն միաբաններուն ու իր բոլոր հարազատներուն:

Երանական հանգի՛ստ իր վաստակաբեկ աճիւններուն եւ խաղաղութիւն իր հոգիին:

Հ. Եղիա Ծ. Վրդ. Զիլաղպեան
 Ընդհ. Աբբահայր
 Մխիթարեան Միաբանութեան

*Letter of condolences by H.E. Father Yeghia Kilaghbian, General Abbot of the
 Mekhitarist Congregation, to H.H. Aram I, Catholicos of Cilicia*

ԱՐՄԵՆԱՊՐԱՐԱՆ
ԱՏՐԻ ԱՏԱԿԱՆԻ ՅԱՅՈՑ ԹԵՄԻ

ՓՐԱՏԱՐԿՆ 51355-4455
ԹԱՐԻԻՋ - ԻՐԱՆ
ԳՐԱՆՈՍ 041-553532
ՖԱՔՍ 041-60655

14 Սեպտեմբեր 2004
ԹԻՎՈՒՄ N/ 401 / 04
ՊԱՍՏՐ

Ն. Ս. Օ. Տ. Տ.
Արամ Ա. Կաթողիկոս
Մեծի Տանն Կիլիկիոյ
Անթիքիստ, Լիբանան

Վեհափառ Տէր

ԳՐԱՐԱՆՆԵՐԳԻՓԻՒՆ ԼԱՅՈՑ ՄԵՄԻ ՏԱՆՆ ԿԻԼԻԿԻՈՑ	
Դարգաճիւ... 422/04	Ժամանակ... ..
Տղթածրարի թիւ 34/77	Գրասխանաւած... ..
Աւարտագրի թիւ... ..	Թրոտիւն... ..
	Ցուցանմանք... ..

Սրտի խորը կակիծով և Բացանք վախճանման դուռը Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան միաբաններին՝ Գերշ. Տ. Վարդան Արք. Դէմիրջեանին

Սրբազան Հայրը Ատրպատականի Հայոց Թեմում եղել է Առաջնորդ 1963—1968 թ. ին եւ բոլորը յետո՛ւ են նր հեզահամբոյր նկարագիրը եւ ծառայութիւնը։

Մեր համայնքը անցեալ Կիրակի, 12 Սեպտեմբեր 2004 թ. ին թաւրիղում եւ Դուրիայում մատուցեց իր յարգանքը Սրբազան Հօր հանդէպ, մատուցած հոգեհանգստեան արարողութեամբ։

Բարեհաճեցէ՛ք ընդունել Ատրպատականի Հայոց Թեմի Պատրիարքական Եպիսկոպոսի, Թեմական Խորհրդի, եկեղեցականաց դասի եւ համայնքի խորտղաց խաղկոյութիւնները։

Աստուած հոգին լուսաւորի յիշատակն արդարոյն օրհնութեամբ եղիպի, ամէն։

Ռդիական Սիրով՝

Դիւան Թեմական Խորհրդի
Ատրպատականի Հայոց Թեմի

Նախագահ՝
Նշան Մ. Վարդապետ

Առաջնորդ Ատրպատականի Հայոց Թեմի

Ատենապետ՝
Էդիկ Գալստյան

Ատենադպիր՝
Արմինէ Վահրամեան

Letter of condolences by the Prelate Very Reverend Supreme Father Neshan
Topouzian and the Diocesan Council of the Prelacy of the Armenians of
Azerbaijan in Tabriz to H.H. Aram I, Catholicos of Cilicia

ԳԱՆԱՏԱՅԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆ
ARMENIAN PRELACY OF CANADA
PRELATURE ARMENIENNE DU CANADA

Մեպոնմբեր 9, 2004

Ե.Ս.Օ.Տ.Տ.
Արամ Ա
Ապօղոկոս Մեծի Տանն Կիլիկիոյ
Վեհափառ Տէր,

ԿԱՌԱՐԱՐԱԾՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՈՑ ՄԵՏԻ ՏԵՆԻՆ ՄԷԼԻԱԿԻՑ	
Կարգաթիւ... 411/04...	Համար... 10/9/04...
Թղթածրարի թիւ... 31/11	Գաղափարաւոր... ..
Ստացարդի թիւ... ..	Թուական... ..

Խոր ցաւով իմացանց ա՛հակնկալ վախճանումը մեր հոգեւոր եղբոր՝
Վարդան Արք. Տեմիրճեանի :

Ցանկարծական այս կորուստը բնականաբար կը խոցէ բոլորիս հոգիները,
սակայն կը խոնարհիկեց Աստուծոյ կամքին առջեւ եւ կ'աղօթեմք, որ Ան իր
օրէնականներուն մէջ արժաւի տեղ շնորհէ հանգուցեալ Արքազանի բարի
հոգիին:

Այս առիթով, Վեհափառ Տ. ր. Ձեզի կը մաղթեմք քաջաողջութիւն եւ երկար
կեանք, Ձեր իմաստութեա՛յն իր լաւագոյնս վարելու եկեղեցական եւ ազգային
ղեկը:

Այս առթիւ ընդունեցեք Թեմիս Ազգային Վարչութեան կրօնական եւ
քաղաքական ժողովներուն, կրօնական դասուն եւ համայն
հաւատացեալներուն վշտակցութիւնն ու աղօթքները:

Թող Աստուած ամուր պա՛ռէ Կիլիկեան Միաբանութիւնը, մեր Սուրբ Աթոռը
եւ Հայաստանեայց եկեղեցին:

Մնամք խորհրդաբար՝

Խաճակ Արքեպիսկոպոս Յակոբեան
Կարճեան Արքեպիսկոպոս Իրեկելեան
Վարդան Արք. Տեմիրճեան
Կարգաթիւ 411/04
Թղթածրարի թիւ 31/11
Ստացարդի թիւ

Letter of condolences by H.E. Archishops Khajag Hagopian and Varoujan Hergelian, and Very Reverend Supreme Father Papken Tcharian, all of the Armenian Prelacy of Canada, to H.H. Aram I, Catholicos of Cilicia

forbidding

д. д. 20.20. 24. 4

Catholicosate of Cilicia

4
 5
 6
 7
 8
 9
 10
 11
 12
 13
 14
 15
 16
 17
 18
 19
 20
 21
 22
 23
 24
 25
 26
 27
 28
 29
 30
 31
 32
 33
 34
 35
 36
 37
 38
 39
 40
 41
 42
 43
 44
 45
 46
 47
 48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59
 60
 61
 62
 63
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100
 101
 102
 103
 104
 105
 106
 107
 108
 109
 110
 111
 112
 113
 114
 115
 116
 117
 118
 119
 120
 121
 122
 123
 124
 125
 126
 127
 128
 129
 130
 131
 132
 133
 134
 135
 136
 137
 138
 139
 140
 141
 142
 143
 144
 145
 146
 147
 148
 149
 150
 151
 152
 153
 154
 155
 156
 157
 158
 159
 160
 161
 162
 163
 164
 165
 166
 167
 168
 169
 170
 171
 172
 173
 174
 175
 176
 177
 178
 179
 180
 181
 182
 183
 184
 185
 186
 187
 188
 189
 190
 191
 192
 193
 194
 195
 196
 197
 198
 199
 200
 201
 202
 203
 204
 205
 206
 207
 208
 209
 210
 211
 212
 213
 214
 215
 216
 217
 218
 219
 220
 221
 222
 223
 224
 225
 226
 227
 228
 229
 230
 231
 232
 233
 234
 235
 236
 237
 238
 239
 240
 241
 242
 243
 244
 245
 246
 247
 248
 249
 250
 251
 252
 253
 254
 255
 256
 257
 258
 259
 260
 261
 262
 263
 264
 265
 266
 267
 268
 269
 270
 271
 272
 273
 274
 275
 276
 277
 278
 279
 280
 281
 282
 283
 284
 285
 286
 287
 288
 289
 290
 291
 292
 293
 294
 295
 296
 297
 298
 299
 300
 301
 302
 303
 304
 305
 306
 307
 308
 309
 310
 311
 312
 313
 314
 315
 316
 317
 318
 319
 320
 321
 322
 323
 324
 325
 326
 327
 328
 329
 330
 331
 332
 333
 334
 335
 336
 337
 338
 339
 340
 341
 342
 343
 344
 345
 346
 347
 348
 349
 350
 351
 352
 353
 354
 355
 356
 357
 358
 359
 360
 361
 362
 363
 364
 365
 366
 367
 368
 369
 370
 371
 372
 373
 374
 375
 376
 377
 378
 379
 380
 381
 382
 383
 384
 385
 386
 387
 388
 389
 390
 391
 392
 393
 394
 395
 396
 397
 398
 399
 400
 401
 402
 403
 404
 405
 406
 407
 408
 409
 410
 411
 412
 413
 414
 415
 416
 417
 418
 419
 420
 421
 422
 423
 424
 425
 426
 427
 428
 429
 430
 431
 432
 433
 434
 435
 436
 437
 438
 439
 440
 441
 442
 443
 444
 445
 446
 447
 448
 449
 450
 451
 452
 453
 454
 455
 456
 457
 458
 459
 460
 461
 462
 463
 464
 465
 466
 467
 468
 469
 470
 471
 472
 473
 474
 475
 476
 477
 478
 479
 480
 481
 482
 483
 484
 485
 486
 487
 488
 489
 490
 491
 492
 493
 494
 495
 496
 497
 498
 499
 500
 501
 502
 503
 504
 505
 506
 507
 508
 509
 510
 511
 512
 513
 514
 515
 516
 517
 518
 519
 520
 521
 522
 523
 524
 525
 526
 527
 5

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ՍԵՐՆԱԿԻ ԿԵԼԱԿՈՑ		Բաժնի
Հարգման համար	439/04	Ժամանակ
Բաժնեթղթի հիմ. թիվ	31/1/1	Հասցե
Հարգման հիմ. թիվ		Քանակ

10/14/2004 17:39 FAX 604 822 6012

PHARMACOLOGY UBC

100

373
 441
 454
 460
 473
 480
 482
 484
 486
 488
 490
 492
 494
 496
 498
 500
 502
 504
 506
 508
 510
 512
 514
 516
 518
 520
 522
 524
 526
 528
 530
 532
 534
 536
 538
 540
 542
 544
 546
 548
 550
 552
 554
 556
 558
 560
 562
 564
 566
 568
 570
 572
 574
 576
 578
 580
 582
 584
 586
 588
 590
 592
 594
 596
 598
 600
 602
 604
 606
 608
 610
 612
 614
 616
 618
 620
 622
 624
 626
 628
 630
 632
 634
 636
 638
 640
 642
 644
 646
 648
 650
 652
 654
 656
 658
 660
 662
 664
 666
 668
 670
 672
 674
 676
 678
 680
 682
 684
 686
 688
 690
 692
 694
 696
 698
 700
 702
 704
 706
 708
 710
 712
 714
 716
 718
 720
 722
 724
 726
 728
 730
 732
 734
 736
 738
 740
 742
 744
 746
 748
 750
 752
 754
 756
 758
 760
 762
 764
 766
 768
 770
 772
 774
 776
 778
 780
 782
 784
 786
 788
 790
 792
 794
 796
 798
 800
 802
 804
 806
 808
 810
 812
 814
 816
 818
 820
 822
 824
 826
 828
 830
 832
 834
 836
 838
 840
 842
 844
 846
 848
 850
 852
 854
 856
 858
 860
 862
 864
 866
 868
 870
 872
 874
 876
 878
 880
 882
 884
 886
 888
 890
 892
 894
 896
 898
 900
 902
 904
 906
 908
 910
 912
 914
 916
 918
 920
 922
 924
 926
 928
 930
 932
 934
 936
 938
 940
 942
 944
 946
 948
 950
 952
 954
 956
 958
 960
 962
 964
 966
 968
 970
 972
 974
 976
 978
 980
 982
 984
 986
 988
 990
 992
 994
 996
 998
 1000

ԿԱՅՈՒՂԻԿԱՍՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՈՑ ԿԵՆՏՐԱԼԻ ԿԵԼԻԿԻՈՑ	
Կարգավիճակ..... 479/04	Ժամանակ..... 14/10/04
Բղթավարի Բիւ. 31/1	Ղառախանութ.....
Ստացազրի Բի.....	Թուակաճ.....
	Թուակաճար.....

Archbishop Vartan Demirdjian has faithfully served the Armenian Church for half a century. He has been such a good Serpazan. His death is a great loss for all of us. His Eminence has helped families, children, orphans, widows, students and sick people. He was a remarkable man that made a difference in the lives of many people.

He has helped me and helped my family in so many different ways. It is hard to believe that he has passed away. My family mourns the loss of Vartan Serpazan. He will be greatly missed; however, he will always be remembered. Please pass our deepest sympathies to family members and friends of Archbishop Vartan Demirdjian. We share in your grief and our prayers and thoughts are with you.

With all our respect and love to Archbishop Vartan Demirdjian,

Prayerfully Yours,

Д. С. Соловьев

Dr. Harout K. Tossounian
1418-1450 Chestnut Street
Vancouver, BC
V6J3K3
CANADA

Letter of condolences by Professors Hermann Goltz, Xachik Lazarian and Armenuhi Drost-Abgaryan, of the University of Martin Luther in Halle and the Mesrop Armenological Desk of Wittemberg, to H.H. Aram I, Catholicos of Cilicia

Letter of condolences by Dr. Harout K. Tossounian of Vancouver, Canada

ԱՌԱՋԱՆՈՐԴԱՐԱՆ ՀԱՅՈՑ

ՔՈՒԷՅԹԻ ԵՒ ԱՐԱՐԱԿԱՆ ԾՈՌՈՒ ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒ ԹԵՄԻՆ

ԿԱՐԴՈՒՄԿԱՆՈՒՄԻ ԼՅՈՍՈՑ ԿՈՄԻՏԵՍԻ ՏԱՆՆԵ ԳԻՒՂԵՈՑ	
Կարգաթիվ: 41.9.10.4.	Ժամանակ:
Քննաչարի Բիւ 37/44.	Պատասխանում:
Ստացարի Բիւ:	Թույլատրվում:
	Բնութագրում:

P. O. BOX 8157, Salmiyeh 22052 – KUWAIT – Telephone: 5614392, Fax: 5638312

Ն. Ս. Օ. Տ. Տ.
Արամ Ա. Կաթողիկոս
Մեծի Տանն Կիլիկիոյ

9 Սեպտեմբեր, 2004
235 - 4

ԱՆՌԹԼԻԱՍ

Վեհափառ Տեր,

Սրտի խորը կսկիծով տեղեկացանք Կաթողիկոսարանի «Տեղեկատուական եւ լրատուական բաժանմունք»-էն, որ Կիլիկիան մեր Սուրբ Աթոռի երեց միաբաններն՝

Տեր Վարդան Ս. Արք. Տեմիրճեանը

անակնկալօրէն վախճանած է այս առաւօտ՝ Դիսգշաբթի, 9 Սեպտեմբեր, 2004-ի վաղ առաւօտեան, Անթիլիասի մէջ:

Այս տխուր առիթով յանուն Թեմիս հոգեւոր դասի, Թեմական Ժողովի եւ Ազգային Վարչութեանց եւ անծամք կը ներկայացնենք Ձերոյ Սրբութեան, մեր միաբանակից եղբայրներուն եւ հոգեւոյս Սրբազանի ընտանեկան պարագաներուն մեր խորազգաց վշտակցութիւնները:

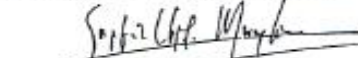
Որպէս միաբանակից եղբայրներ՝ անցնող անելի քան 40 տարիներու ընթացքին մօտէն ճանչնալու առիթը ունեցած ենք Վարդան Սրբազանին. ան՝ ամենայն հաւատարմութեամբ լալի ծառայած է մեր Աթոռի թեմերուն մէջ եւ ապա տասնամեակներ՝ Կաթողիկոսարանէն ներս, զանազան հանգամանքներով: Որպէս ժրաջան միաբան եւ վաստակաւոր մտաւորական, բերած է իր կարեւոր նպաստը Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան նուիրական առաքելութեան մէջ՝ 1957 թուականէն սկսեալ:

Ամ ի գիտութիւն յայտնենք, որ վաղը՝ Ուրբաթ 10 Սեպտեմբեր, 2004-ի առաւօտեան, տեղւոյս Սրբոց Վարդանանց Եկեղեցւոյ մէջ տեղի ունեցաւ սուրբ պատարագի ընթացքին պիտի կատարենք հոգեհանգստեան յատուկ արարողութիւն Սրբազան Զոր Դոգւոյն համար եւ պիտի անդրադառնանք իր կեանքին ու գործին՝ մեր քարոզի ընթացքին:

Դառնօրէն սգալով սիրեցեալ մեր հոգեւոր եղբոր վաղաժամ եւ անակնկալ վախճանումը, կ'աղօթենք ամ Աստուած, որ անոր հոգին քնակեցնէ իր յաւիտեանական լոյսերուն մէջ եւ մեզ բոլորիս պարգեւէ Սուրբ Դոգւոյ մխիթարութիւնը:

Ի խորոց սրտի նաեւ կ'աղօթենք, որ Աստուած անսասան պահէ Կիլիկիան մեր Սուրբ Աթոռն ու անոր անձնուրաց միաբանութեան անդամները, Ձերոյ շնորհազարդ Վեհափառութեան բարեխնամ հովանիին ներքեւ:

Մատչիմ ի համբոյր Սրբոյ Աջոյն Ձերոյ, մնամ ջերմ սիրով եւ ակնածանօք՝

ԿՈՐՈՒՆ ԿՐԵ, ՊԱՊԵՍՆ
ԿԱԹՈՐՈՒԿՈՍԱԿԱՆ ՓՈԽԱՆՈՐԴ

*Letter of condolences by H.E. Archbishop Gorun Babyan, Patriarchal Legate for the
Prelacy of the Armenians of Kuwait and the Arabic Gulf countries,
to H.H. Aram I, Catholicos of Cilicia*

ԱՌԱՋ ԼՈՐՈՂ ԱՐԱՆ ՀԱՅՈՑ ՅՈՒՆԻՍԿՈՒՆԻՏԻՆԻ

ΜΗΤΡΟΠΟΛΗ ΟΡΘΟΔΟΞΩΝ ΑΡΜΕΝΙΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ

ARMENIAN PRELACY OF GREECE

№ 226/04/var

Ս.Ս.Ս.

Քամ Ա. Կարադիկյան
ՆՆԻ Տանն Կիլիկիոյ
Արքիպա

Եկապետ Տէր,

ԿԱՌԱՐԱՆԱՅԻՆՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՈՑ ՄԵՄԻ ՏԱՆՆ ԿԻԼԻԿԻՅԵ	
Կարգաթիվ... 420/04	Ժամանակ... ..
Ոգնածորի թիվ... 31/11	Գրասխանում... ..
Ստացարի թիվ... ..	Թանկան... ..
	Թանկան... ..

Սեպտեմբեր 2004

Մյուսի խոր վշտով իմացանք Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կարադիկյանութեան քեց միաբաններէն Կոր. Տ. Կարդան Արք. Տէմրնեանի մահուան գոյժը, որ լատանեցաւ Հիմզաքի, 9 Սեպտեմբեր 2004-ին, Ամբիլիասի Մայրավանդէն ինքաւ:

Անցնող տարուան ընթացքին մեզմէ առ յաւէտ բաժնուած Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կարադիկյանութեան քեց միաբաններու կորուստը խոր տուժի ճատնած էր բոլորս, ու փոխանակ ժամանակի հետ սպիանայաւ մեր վերս սեռատակ անգամ մը եւս կը վերանորոգուի ան, երբ կ'իմանամք այլ երէց դարանի մը անակնկալ վախճանումը:

Վստահ ենք, որ հոգեպաշտ Կարդան Սրբազանը Հայ եկեղեցւոյ եւ Հայ Խորվորդի անդամատանէն ինքս պիտի յիշուի իր առաջնորդական, փոխ տալանդի, հոգեւոր, ազգային, կրթական եւ մտաւորական ծառայութեամբ:

Յունահայ բնի կրօնական դասուն, Ազգային Վարչութեան, բաղակա մարմանց եւ գործով բոլոր կառոյցներու եւ միութիւններու անունով յանձնեցէ մեր վշտակցութիւնն ու ցտակցութիւնները:

Քոյ Աստուած Վարդան Սրբազանի հոգին հանգչեցնէ յաւանական երանութեան մէջ եւ Ձեզի ու Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կարադիկյանութեան միաբանութեան պարգեւէ մխիթարութիւն եւ կորով շարունակելու համար Ս. Արքեպիսկոպոստաներուն:

Խորհրդակցութեամբ
Ի դիմաց

Ազգային Վարչութեան

Առնեապելի

Առնեապելի

Որդիական ակնածամբ

Կ. ԽԱՆՃԵԱՆ

Տաթ. Ա. ՏԵՐՆԵԱՆ

ԽՈՐԷՆ Շ. ՎՐԴ. ՏՈՂՈՒՄԵՆԻՆԻ
Առաջնորդ Յունաստանի Հայոց

TELEFON 10 - 105 53 ATEENIS — TEL. 20

FAX 210 6222469

e-mail: prelaty@otenet.gr web site: www.armenianprelaty.gr

URSE / STR. GR 105 53 ATEENIS / GRECE

TEL. 20 10 105 53 52 067 FAX: (0030210) 32 52 149

Letter of condolences by the Prelate Very Reverend Supreme Father Khoren Doghramadjian and the Diocesan Council of the Prelacy of the Armenians of Greece to H.H. Aram I, Catholicos of Cilicia

FROM : ARMENIAN CATHOLICosate

FAX NO. : 961 4 419724

Sep. 13 2004 03:28P1 P2

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՊՈՍՏՈՒԹԻՒՆԻ ՀԱՅԿԱՆ ՄԵՆՇԻ ՏԱՆՆԻ ԿԵԼԵԼԻՈՅ	
Կարգաթիվ.....431/04	ժամանակ.....
Քաղաքային թիվ.....31/11	Հասցեագրյալին.....
Ստացարկի թիվ.....	Փոստային.....

FUNDACAO CALOUSTE GULBENKIAN
Servico das Comunidades Armenias

E. 166988

A Sa Sainteté ARAM Ier
Catholico de la Grande Maison de Cilicie
Boite Postale 70317
ANTELIAS
LIBAN

FAX N° 00 961 4 41 97 24

Lettre télécopiée

Lisbonne, le 13-09-2004

Très Saint-Père,

Nous apprenons avec grand peine la disparition de son Eminence Vartan Archevêque Demirdjian de la Congrégation de la Grande Maison de Cilicie.

Au nom de Monsieur Mikhael Essayan, de Zaven Yegharian et de moi-même, nous tenons à vous exprimer toute notre plus profonde sympathie à cette occasion. Le travail dévoué de Mgr Demirdjian à la tête de la Bibliothèque d'Antelias s'est révélé très précieux, et sa collaboration en particulier avec la Fondation Gulbenkian a permis la mise en route d'une série de très nombreux ouvrages édités sous le double label de la Grande Maison de Cilicie et de la Fondation C. Gulbenkian. Nous nous en sommes vivement réjouis. La perte aujourd'hui de Mgr Demirdjian creuse un vide pesant pour nous tous et chacune de ses éditions nous le rappellera avec amertume. Puisse-t-il reposer en paix.

Vous redisant encore toutes nos sincères condoléances et vous priant d'agréer, Très Saint Père, nos respects filiaux et dévoués.

Astrig Tchamkerten

Astrig Tchamkerten

Letter of condolences by Ms. Astrig Tchamkerten of the Service of Armenian Communities of the Calouste Gulbenkian Foundation to H.H. Aram I, Catholicos of Cilicia

DIocese OF THE ARMENIAN CHURCH OF AMERICA (EASTERN)
ԱՄԵՐԻԿԱՆ ԵՐԵՄԻԱՆ ԵՍԵՅԱՆ ԵՍԵՅԻԱՆ ԵՍԵՅԻԱՆ ԵՍԵՅԻԱՆ ԵՍԵՅԻԱՆ

Archbishop Khajag Barsamian, Primate

Թիւ 5577

Միապետեան 13, 2004

Նորին Սուրբ Օծուխան
Տ. Տ. Արամ Առաքին
Կաթողիկոս Մեծի Տանն Կիլիկիոյ
Ամբիկիաս

Վեհափառ Տէր,

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՈՑ ՄԵՍԻ ՏԱՆՆ ԿԻԼԻԿԻՈՑ	
Կարգաթիւ... 426/04	Ժամանակ...
Քաղաքաւոր թիւ 37/77	Գաղափարաւոր...
Մասնաւոր թիւ...	Թուական...

Հայ մամուլէն սրտի խոր ցաւով կարդացի զոյժը Մեծի Տանն Կիլիկիոյ
Կաթողիկոսութեան երեք միաբաններէն Գերշ. Տ. Վարդան Արք. Տէմիրճեանի
վախճանման, որ տեղի ունեցած է Հինգշաբթի, Սեպտեմբեր 9-ին:

Այս տխուր առիթով իմ խորազգած ցաւակցութիւնս կը յայտնեմ Ձերոյ
Վեհափառութեան եւ Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան բոլոր
միաբաններուն:

Ես անձնապէս ճանչցած եմ վախճանեալ Սրբազան Հայրը: Արպէս Հայ
Եկեղեցւոյ հաւատաւոր եւ մուրհեալ սպասատու՝ ան իր կարողութիւնները ի սպաս
դրաւ իր հոգեւոր առաքելութիւնը արդիւնատուելու եւ իրեն վստահուած
պարտականութիւնները լաւագոյնս կատարելու համար:

Կ'աղօթեմ որ Տէրը Իր երկնային լոյսերուն մէջ ըմբռնի վախճանեալ Տ.
Վարդան Արք. Տէմիրճեանի բարի հոգին:

Մատչելով ի համբոյր Ձերոյ Սրբութեան Օծեալ Աջոյն
Խոնարհաբար՝

Խաճապ Արք. Պարսամեան

Խաճապ Արք. Պարսամեան
Առաջնորդ

*Letter of condolences by H.E. Archbishop Khajag Barsamian, Primate of the
Diocese of the Armenian Church of America (Eastern), to H.H. Aram I, Catholicos
of Cilicia*

WESTERN DIOCESE OF
THE ARMENIAN CHURCH OF NORTH AMERICA

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՊՈՍՏՈՐԻԿԱԿԱՆ ԵԿԵՆՈՍԻՆՈՒԹՅԱՆ ԱՄԵՐԻԿԱՆ ԿԱՆՈՆԱՏՈՍ
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՊՈՍՏՈՐԻԿԱԿԱՆ ԵԿԵՆՈՍԻՆՈՒԹՅԱՆ ԱՄԵՐԻԿԱՆ ԿԱՆՈՆԱՏՈՍ
HIS EMINENCE ARCHBISHOP HOVNAN DERDERIAN, PRIMATE

ԿԱՌԱՐՈՒԹՅԱՆ ԿԱՆՈՆԱՏՈՍ	
Կարգաթիվ.....425/04	Ժամանակ.....
Բնագրողի Բն.ՅԿԻ	Պատասխանատու.....
Կրթություն.....	Բնակավայր.....

Թիւ 315
Պրպէնք, Սեպտ. 10, 2004

Նորին Սուրբ Օծուքին
Տ. Տ. Արամ Առաջին
Կաթողիկոս Մեծի Տանն Կիլիկիոյ
Անթիլիաս, Լիբանան

Վեհափառ Տէր,

Այսօր հոգեկան անհուն վշտով իմացանք Մեծի Տանն Կիլիկիոյ երկրպագող եւ անձնուէր բարձրաստիճան հոգեւորականներէն՝ Գերշ. Տ. Վարդան Արքեպիսկոպոս Տէմիրճեանի կանխահաս վախճանման մասին:

Հոգեւոյս Արքեպիսկոպոս Կիլիկիոյ Պատմական Աթոռի հոգեւորականաց դասուն մէջ իւրայայտուկ տեղ մը կը գրաւէր շնորհիւ իր հոգեւոր պատրաստութեան, ընկերային նկարագրին, հոգեւոր-գրական վաստակին եւ բազմաթիւ այլ ձիրքերուն, որոնք ամբողջութեամբ նուիրաբերեց ի նպաստ Հայց. Եկեղեցւոյ եւ Հայ Ժողովուրդին:

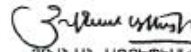
Գերշ. Տ. Վարդան Արքեպիսկոպոս Տէմիրճեանի անժամանակ վախճանման տիտղոս առիթով, անձամբ եւ յանուն Հայց. Եկեղեցւոյ Արեւմտեան Թեմի Հոգեւորականութեան, Թեմական Խորհուրդին եւ համայն հաւատացեալներուն, մեր խորին վշտակցութիւնները կը յայտնենք Ձերդ Սուրբ Օծութեան եւ Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան Միաբանութեան:

Կիրակի, Սեպտ. 19-ին, 2004, Թեմիս բոլոր եկեղեցիներուն մէջ Հոգեհանգստեան Մասնաւոր Պաշտօն պիտի կատարուի Հոգեւոյս Տ. Վարդան Արքեպ. Տէմիրճեանի բարի եւ ծառայատէր հոգիի խաղաղութեան համար:

Կաղօթենք Բարձրեալն Աստուծոյ, որ իր Երկնային Լոյսերուն մէջ հանգնեցնէ Հայց. Եկեղեցւոյ Բարձրաստիճան Հոգեւորականի հոգին եւ թող Սուրբ Հոգին մխիթարէ մեզ՝ բոլորս:

Ձեպի եւ Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան կը մաղթենք համբերութիւն, քաջամոռոցութիւն եւ արեւշատութիւն:

Որդիական ականածանօք մարչիմ ի համբոյր Ձերդ Վեհափառութեան Օծեալ Սուրբ Աջոյն՝

ՅՈՒՆԱՆ ԱՐԽԵՊԻՍԿՈՊՈՍ
Առաջնորդ

3325 NORTH GLENOAKS BLVD. • BURBANK, CA 91504
TEL: 818.558.7474 • FAX: 818.558.7474 • EMAIL: ARMENIANCHWD@EARTHLINK.NET • WWW.ARMENIANCHURCHWD.COM

*Letter of condolences by H.E. Archbishop Hovnan Derderian, Primate of
the Western Diocese of the Armenian Church of North America,
to H.H. Aram I, Catholicos of Cilicia*

ՄԵԾԻ ՏԱՆՆ ԿԻԼԻԿԻՈՅ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՈՒԹԵԱՆԸ ԵՒ ՄԻԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆԸ
ՎԱՐԴԱՆ ԱՐԶԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՏԵՄԻՐՃԵԱՆԻ ԱԶԳԱԿԱՆՆԵՐԻՆ ԵՒ ԲՈԼՈՐ
ԲԱՐԵԿԱՄՆԵՐԻՆ

Անթիլիաս, Լիբանան

Անհուն վշտով առայ սիրելի բարեկամիս՝ անուգական հոգեւորական եւ մտաւորական, իր գործին եւ իր կողքը գտնուող մարդկանց անմնացորդ եւ ըստ ամենայնի նուիրուել կարողացող ՎԱՐԴԱՆ ԱՐԶԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՏԵՄԻՐՃԵԱՆԻ անժամանակ, անսպասելի եւ յանկարծական մահուան գոյժը: Անհաւատալի է, որ Վարդան Սրբազանիս հետ այլեւս գիտական խնդիրներ չենք քննարկելու եւ գրքերի կապոցներ չենք փոխանակելու, առաւել անհաւատալի է, որ միասին ծրագրած եւ սկսած մի շատ կարեւոր գիտական երկասիրութիւն շարունակելու եմ միայնակ եւ պատմագիտական մեծ կարեւորութիւն ունեցող այդ սկզբնաղբիւրի հրատարակութիւնը սրտի մեծ կսկիծով ձօնեմ նրա յար վառվռուն յիշատակին:

Ընդունեցէ՛ք խորին ցաւակցութիւններս եւ անկեղծ մաղթանքս, որ Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութիւնը, որով նաեւ՝ հայկական մեր հասարակութիւնը, հնարաւոր չափով շուտ կարողանայ արժանաւոր մարդկանցով լրացնելու այն մեծ բացը, որ իր ետեւից թողեց Վարդան Արքեպիսկոպոս Տեմիրճեանը:

Յիշատակն արդարոյ օրհնութեամբ եղիցի:

ԳԵՈՐԳ ՏԵՐ-ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ
Երեւանի Մաշտոցեան Մատենադարանի
Ձեռագրագիրութեան բաժնի վարիչ, Գլխաւոր աւանդապահ

10 Սեպտեմբերի 2004 թ.
Վենետիկ, Սուրբ Ղազար

*Letter of condolences by Kevork Der-Vartanian, Head of the Department of
Manuscriptography at the Mashtots Library (Madenataran) of Yerevan,
to the relatives and friends of the late Archbishop*

Լ. Պ. ՄԻՆԱՍՅԱՆ
LEON MINASSIAN
No 187 str. N 351
Ֆիլմ - Վիդեո, ՎԵՐՈՎՆԵ
Tell. (031) 459756
N
Fax No 145 20... Սեպտեմբեր, 04

لئون میناسیان
علیان نقر شماره ۳۵۲
چلچا - اصفهان - ایران
تلفن (۰۳۱) ۴۵۹۷۵۶
شماره
فکس ۱۴

Ն.Ս.Օժոնթիւն

Տ.Տ. ԱՐԱՄ Ա.

Ապրող ոկոյ Մեծի Տանն Կիլիկիոյ

Անթիլիաս

Վերազատ Տէր

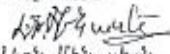
Խորը ցաւով և անհուն վշտով լսեցինք Ապրողի -
կոսւթեանդ վաստակաւոր և անխոնջ միաբան Տ.ՎԱՐԴԱՆ Արք. Դե
միրժեանի անակնկալ ու անսպասելի մահւան զոյժը:

Այսու մեր խորին վշտակցութիւնն ենք յայտնում Ձերդ Արքե
թեան և միաբանութեան բոլոր հայրերին, մողթելով Աբ. Հոգու
մխիթարութիւն և համբերութիւն, իրեն նրկնային որբայութիւն:

Երանաշնորհ Արքեպանք մեծ ծառայութիւն ունի մատուցած
մեր զրականութեան և իրեն յիշատակը միշտ կ'ընայ անջինջ: Նա
նաև իմ մօտիկ բարեկամն էր և միշտ սիրով կապւած ինձ հետ:

Մնամ Արդի: Կան ջեղմ սիրտ

և վշտակից՝

Լեւոն Մինասեան

ԿԱԲԱՆՈՒԹՅԱՆ ԼԱՅՈՑ ՄԵՏԻ ՏԱՆՆ ԿԻԼԻԿԻՈՅ	
Կարգաթիւ. 468/04...	Ժամանակ 2/10/04.
Քգժամրայի թիւ. 31/77	Գաղտնիութեան...
Բնակարանի թիւ.	Ծրարկաց
	Բնակարանի...

Letter of condolences by Mr. Levon Minassian of Julfa, Isfahan,
to H.H. Aram I, Catholicos of Cilicia

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԹԵՄ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԹԵՄ

WESTERN PRELACY

OF THE ARMENIAN APOSTOLIC CHURCH OF AMERICA

133-32

9 Սեպտեմբեր 2004

Ն.Ս.Օ.Տ.Տ.

Արամ Ա. Կաթողիկոս

Մեծի Տանն Կիլիկիոյ

Ամբիլիաս, Լիբանան

ԿԱՌԱՐԱՆԱՅԻՆ ԴԱՏԱՆԻ ԶԱՅՈՑ ՄԵՄԻ ՏԱՆՆ ԿԻԼԻԿԻՈՅ	
Կարգավիճակ... 4.10.04	Ժամանակ... 10.09.04...
Բողոքարկի թիվ... 37/04	Պատասխանում...
Ստացաճի թիվ...	Թույլատրվում...

Վեհափառ Տէր,

Խոր ցաւով իմացանք Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան մեր միաբանակից երէց եղբայրներէն Տ. Վարդան Արք. Տէմիրնեանի վախճանման գոյժը, որ սուգի մատնեց մեզ:

Սրբազան Հօր վախճանումով, Կիլիկիան Ա. Աթոռի մեր միաբանութիւնը ահաւաչիկ ծանր կորուստ մը եւս կ'ունենայ կարճ ժամանակամիջոցի մը մէջ: Ան իր ետին կը թողու վաստակ մը, որ հարուստ է: Հայաստանեայց Առաքելական Ս. Եկեղեցւոյ ու Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Ա. Աթոռի առաքելութեան նուիրում կեանքի մը ծառայութիւններով, ինչպէս նաեւ ուսումնասիրական-մտաւորական աշխատանքներ ամփոփող հատորներով:

Յանուն Թեմիս մէջ ծառայող միաբան հայրերուն, Կրօնական Ժողովին, Ազգային Վարչութեան եւ անձնապէս, այսու մեր ցաւակցութիւնը կը յայտնենք Ձերդ Սրբութեան ու միաբանութեան անդամներուն:

Այս Կիրակի, 12 Սեպտեմբերին, «Տէր Ռդորման»ի պահում պիտի յիշենք վախճանեալ Սրբազան Հայրը, իսկ յառաջիկայ Կիրակի, 19 Սեպտեմբերին, հոգեհամզատեան պաշտօն պիտի կատարենք իր հոգւոյն համար, խնդրելով ամենաբարին Աստուծմէ, որ անոր պարգեւէ երկնային յաւիտեան կամ հանգիստ:

Մատչելով ի համրոյդ Ձեր օժեալ Ա. Աջոյն,

Խոնարհաբար՝

Մուշեղ Արք. Մարտիրոսեան, Առաջնորդ
Ա. Մ. Նահանգներու Արեւմտեան Թեմ

6252 HONOLULU AVENUE, #100, LA CRESCENTA, CA 91214 • TEL: (818) 248-7737/38, FAX: (818) 248-7745, E-MAIL: PRELACY@AOL.COM

*Letter of condolences by H.E. Archbishop Mushegh Mardirossian, Prelate of the
Western Prelacy of the Armenian Apostolic Church of America,
to H.H. Aram I, Catholicos of Cilicia*

ԱՊՍՏՈՐԴԱՐԱՆ ՀԱՅՈՅ ՔԵՐԻՈՅ ԹԵՄԻ

Հալեպ 10 Սեպտ. 2004

Ն.Ս.Օ.Տ.Տ.
ԱՐԱՄ Ա. ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ
ՄԵՄԻ ՏԱՆՆ ԿԻԼԻԿԻՈՅ
ԱՆԹԻԿԻԱՍ

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՈՒԹՅՈՒՆ ՀԱՅՈՅ ՄԵՄԻ ՏԱՆՆ ԿԻԼԻԿԻՈՅ	
Կարգաթիվ... 419/04	Ժամանակ... ..
Թղթածրարի թիվ... 31/14	Կատարական... ..
Մասնագրի թիվ... ..	Թույլատրված... ..

Վեհափառ Հայրապետ,

Սրտի խոր կսկիծով իմացանք Մեծի Տանն Կիլիկիոյ
Կաթողիկոսութեան մէջ երէց միաբաններէն Գերշ. Տ.Վարդան Ա. Արք.
Տէմիրնեանի վախճանման գոյժը:

Յանուն Բերիոյ Թեմի հոգեւորականաց դասին,
Ազգային վարչութեան եւ համայն ժողովուրդին կը յայտնենք մեր
վշտակցութիւնը:

Կաղօթենք որ Աստուած անսասան պահէ Հայաստան-
եաց Առաքելական սուրբ եկեղեցին, Մեծի Տանն Կիլիկիոյ
Կաթողիկոսութիւնը եւ Միաբանութիւնը:

Մատչիմ ի համրոյ՝ Զերդ Ա.Աջոյն

Որդիաբար՝

ՇԱՀԱՆ Օ.ՎԴ.ՍԱՐԿԻՍՅԱՆ
ՄԵՄԻ ՏԱՆՆ ԿԻԼԻԿԻՈՅ

*Letter of condolences by the Very Reverend Supreme Father Shahan Sarkissian,
Prelate of the Armenian Prelacy of Peria, Aleppo, to H.H. Aram I, Catholicos of Cilicia*

Allgemeiner Armenischer Wohltätigkeitsverein
ZWEIG ÖSTERREICH

Armenian General Benevolent Union
AUSTRIA CHAPTER

ԱՐՄԵՆԱԿԱՆ ԲԵՆԵՎՈԼԵՆՏԿԱՆ ԲՆԴԱՄԱՐԱՅԻՆ ՄԵՐՈՒՆՈՒԹՅՈՒՆ

Աստրիոյ Մասնաճիւղ

Վիեննա, 28 Սեպտեմբեր 2004

Յարգելի Պաղտոյեան Ընտանիք,
Սիրելի Շողիկ եւ Սեպուհ,

Կենքի դառն եւ դաժան պահերէն մէկն է ունենալ շատ սիրելի եւ մօտ
ազգականի մը անակնկալ եւ անսպասելի կորուստը: Սրտի անհուն կսկիծով
իմացանք, բոլորիս սիրելի, ազգանուէր, հայութեան համար զոհուած եւ
անսահման նուիրուած, Սրբազան հօր, Արքեպս. Վարդան Տեմիրճեանի
վախճանման ջառագի գոյժը:

Սրբազան Հայր, ժողովուրդէն ծնած, ըլլալով Կիլիկեան Միաբանութեան
երկար տարիներու բարձր հոգեւորական անդամ, ունենալով տարիներու գրական
բազմավաստակ գործունէութիւն, մնացած էր միշտ իր ժողովուրդին պիտանի,
գործոն բազմ համեստ զաւակը: Այս տխուր առիթով, Հ.Բ.Ը.Միութեան
Վիեննայի Մասնաճիւղի Վարչական կազմը իր խորազգայ վշտակցութիւնները
եւ ցաւակցութիւնները կը յայտնէ Պաղտոյեան Ընտանիքին, վախճանեալի
համայն ազգականաց եւ բարեկամներուն Լիբանան եւ աշխարհատարած:

Յաւերժ սէր ու յարգանք իր անթառամ յիշատակին:

Յարգանք՝

Հ.Բ.Ը.Միութեան Վիեննայի
Մասնաճիւղ

Ատենապետուհի

Թամարա Պապայեան-Բոհճալեան

Ատենադպրուհի

Մարալ Կիւրացոսեան

TEL. 718 5230 - POSTFACH 272, A-1011 WIEN - KOLONITZGASSE 11/13, A-1030 WIEN

Bank: P.S.K. Kontonummer 1148600 BLZ 60000

e-mail: aeub.austria@mail.com

*Letter of condolences by Mrs. Tamara Babayan-Bohdjalian (Chairperson) and
Mrs. Maral Guiragossian (Secretary) of the Austrian Chapter of the Armenian
General Benevolent Union to Mr. & Mrs. Sebouh and Shoghig Baghdoyan*

<p>PRELACY OF THE ARMENIAN
APOSTOLIC CHURCH</p> <p>THE HASHEMITE KINGDOM OF
JORDAN</p> <p>AMM: 11 P.O. BOX 180 TEL. 775261</p>	ܩܠܝܬܐ ܕܠܥܡܝܬܐ ܕܡܪܝܬܐ ܕܝܪܕܢ	ܩܠܝܬܐ ܕܠܥܡܝܬܐ ܕܡܪܝܬܐ ܕܝܪܕܢ

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՈՑ ՄԵԾԻ ՏԱՆՆ ԿԻՎԻՌՈՑ	
Կարգավիճակ... 424/04	Ժամանակ... ..
Բողոքարկի Բիւ. 31/4/	Գաղափարաբան... ..
Պատգամի Բիւ.	Բողոքարկ... ..
Վ. Մ.	Բողոքարկ... ..

11-Սեպտեմբեր-2004
Ամսաթիվ

ՆՈՐԻՆ ՍՈՒՐԲ ՕԳՈՒԹԻՒՆ,
Տ.Տ. ԱՐԱՄ Ա. ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ՄԵԾԻ ՏԱՆՆ ԿԻՎԻՌՈՑ
ԱՆԹԻՈՒՍՍ

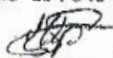
Վեհափառ Տէր,

Այսօր Հայկական հեռատեսիլէն իմ փշտով տեղեկացանք մեր Լիւբլյուկայի Առաքել Տէր Վարդան Նպտ. Տէրերնեան մահուան լուրը: Վարդան եպիսկոպոսը մեր յիշատակներու մէջ կը մնայ իբրեւ տղայի ու քարի հովիտ: Ամ ամուրսմալի մերդրում ունիմ հայ հոգեւոր կեանքէն մերս: Սրբազանի բացակայութիւնը իր հօտն ու մտերիմները միշտ պիտի գգան:

Թող քարեգութ Տէրը իր լոյսերում մէջ հանգչեցնէ մեր սիրելի եղբոր հոգին:

Վշտակից՝

ՎԱՀԱՆ ԱՐԲԵՊՍ. ԹՕԹԱՆԵԱՆ

Ամսաթիվ Հայոց Նոյեմբեր 11 Գաղափարաբան Փոխանորդ

*Letter of condolences by H.E. Archbishop Vahan Topalian, Patriarchal Legate and
Prelate of the Prelacy of the Armenian Apostolic Church of Jordan,
to H.H. Aram I, Catholicos of Cilicia*

ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՉԱՅՆ

VOICE OF NOR SERGUNT

Լոնտոն, 10 Սեպտեմբեր, 2004

Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Արամ Ա. Կաթողիկոս Մեծի Տանն Կիլիկիոյ,

Անթիպաս-Լիբանան

Վեհափառ Տէր,

Խորունկ ցաւով ստացանք Ձեր եւ Ա. Աբաղիոյ Միաբանութեան կողմէ խմբագրութեան առաքուած մահազոյր, որը կը գտնուի Տանն Կիլիկիոյ վատականաշատ միաբարաններէն Տ. Վարդան Ա. Արք. Տեմիրճեանի վախճանումը:

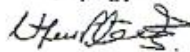
Վախճանեալ Արքագան Հօր՝ Հայ Առաքելական Եկեղեցւոյ համդէպ ունեցած նուիրումը, հաւատքը, ինքնա ճանաչման անոր աշխատակիցները մեծապէս տպաւորած էր մեզ բոլորս: Մենք պարբերաբար՝ մամակներերով եւ հետաձայներով կապի մէջ էինք Վարդան Արքագանին հետ: «Նոր Սերունդի Չայն»-ի մէջ լոյս ընծայեցինք վախճանեալ քարճրաստիճան հոգեւորականի 5 Յուլիս 2004 թուակիր մամակը՝ ռադիօաւ խմբագրութեան ուր կան դաւաճանքի ջերմ խօսքեր մեր աճապարի անմահականութիւն համդէպ: Յետադի է, որ դաժան իրականութեան պատճառով կեանքանի կապը յետ այստ դադարած է վախճանեալի եւ մեր միջեւ, սակայն անոր յիշատակը վառ պիտի մնայ զինքն ճանաչողներու սրտերուն մէջ:

Խմբագրութիւն կը պատրաստուի «Նոր Սերունդի Չայն»-ի յառաջիկայ քիւն մէջ պատշաճ կերպով անդրադառնալ վախճանեալ Տ. Վարդան Ա. Արք. Տեմիրճեանի կենսագրութեան:

Վեհափառ Տէր, ընդունեցէք մեր զգացում ցաւակցութիւնները:

Շարունակեցէք Ձեր հօտը հովուել, որպէս քաջ Հովիւ:

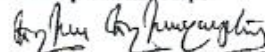
Խմբագիր՝

ՄԼՈՒՒՄ ԿԿԱՄԵՐՆ

«Նոր Սերունդի Չայն»-ի

Պատասխանատու Տնօրէն՝

ԵՂԻՍ ԵՂԻՍԵՅԻԱՆ

ԿԱԹՈՒԼԻԿՈՍԻՒՄԻՆ ԶԱՅՆԻՆ ՄԵՐԻՑ ՏԵՐԵՆ ԳԵՂԵՂԻՑ	
Կարգաթիւ... 433/04	ժամանակ... ..
Քղնաճարի թիւ... 37/11	Գաղափարներ... ..
Ստացողի թիւ... ..	Թուական... ..
	Թուամաս... ..

1 Marsh Road, Wembley, middx. HA0 1ES
tel: 020 8997 1200 fax: 020 8997 0900 e-mail: norserount@stephen-y.com

Letter of condolences by Messrs. Yeghia Yeghiazarian (Executive Director and cousin of the late Archbishop) and Manuel Atamian (Editor-in-chief) of the Voice of Nor Serount Periodical in London to H.H. Aram I, Catholicos of Cilicia

UNIVERSITA'
CA' FOSCARI
DI VENEZIA

DIPARTIMENTO DI STUDI EUROASIATICI

S. POLO 2035 - 30125 VENEZIA
TEL. 041.5287220-041.5287687 - FAX 041.5241847

LINGUA E LETTERATURA ARMENA

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՈՒԹԻՒՆ ԷԱՅՈՑ ՄԵՐԻ ՏԱՆՆ ԿԻԼԻԿԻՈՑ	
Կարգաթիվ..... 450/04	Ժամանակ 27/10/2004
ՔղՔաճարի թիվ..... 27/11	Դատախառնում.....
Ստացարկի թիվ.....	Թույլատրվում.....

Venezia, 27 Սեպտեմբեր 2004

ԱՌ Ն.Ս.Օ.Տ.Տ.

Արամ Ա.

Կաթողիկոս Մեծի Տանն Կիլիկիոյ

Ա ճ թ ի Լ ի ա ս

Վեհափառ Տէր,

Մեծ կորուստ մը եւս հարուածեց Հայաստանեայց պանդոկստ Եկեղիմ, Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Հայրապետական Սիաքանութեան և առ հասարակ հայ հոգեւորականութեան շարքերը՝ Վարդան Սրբգ. Տեմիրճեանի անդարձ մեկնումով դէպի յախտնութիւն:

Ընդունեցէք ներկայով իմ հոգեհարազատ խորին ցաւակցութիւնը՝ Ձերոյ Վեհափառ Տէրութեան, և յանձին Ձեր՝ Մեծի Տանն Կիլիկիոյ համայն Նուիրապետութեան և աստուածադիր Ուխտին ի գոյժ Վարդան Սրբազանի այս տարածած մեկնումին, որու իրազեկ եղայ դառն կսկիծով:

Հանգուցեալին հետ անձամբ ծանօթանալու պատիւն ունեցեր էի և հոգեւոր շինութեանը նկատելի էի իր մէջ նուիրեալ, մտաւորական, հմուտ և համեստ հոգեւորականի կերպարը:

Ընդ արդարսն հանգուցէ՛ զնա Տէր ի լոյս երեսաց իւրոց և փառօք իւրովը պսակեցէ՛ զնա:

Ցաւակցական այս զգացումներուս կը միացնեմ իմ աղօթքը և հոգեւոր ժողովանքը՝ որպէսզի Տէրը նոր մշակներով լրացնէ թերին իր այգիին մէջ նուազող ծառաներուն, պարգեւելով յատկապէս Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Սուրբ Ուխտին թարմ ու վարար կոչումներ՝ արժանապէս փոխարինելու և բազմացնելու շարքերը անդարձ մեկնողներուն:

Հարազատ ու քերմ զգացումներով և խոնարհ մեծարանքով ի Տէր, մնամ Ձերոյ Վեհափառ Տէրութեան

Հ. Լեւոն Վրդ. Ձեքեան

Letter of condolences by the Reverend Father Levon Zekian of the Desk of Armenian Language and Literature at the Department of Euroasiatic Studies of the University of Venice to H.H. Aram I, Catholicos of Cilicia

*Յուդարկաւորութիւն եւ թաղման կարգ, նախագահութեամբ Արամ Ա.
Վեհափառ Հայրապետին, Անթիլիաս, 11 Սեպտեմբեր 2004*
*Funeral and wake services, presided by His Holiness Catholicos Aram I,
Antilias, 11 September 2004*

*Յուզարկաւորութիւն եւ թաղման կարգ, նախագահութեամբ Արամ Ա.
Վեհափառ Հայրապետին, Անթիլիաս, 11 Սեպտեմբեր 2004*
*Funeral and wake services, presided by His Holiness Catholicos Aram I,
Antilias, 11 September 2004*

ԳՐԱԿԱՆ ՎԱՍՏԱԿ

1. «Յուրյակ Չեռագրաց Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան», անտիպ: «Վարդապետական Աւարտաճառ՝ 1957-1960, 1967»: Կարգ մը ձեռագիրներու մասին տեղեկութիւններ տրուած են «ՀԱՄԿ» ամսագրին մէջ: Էջք՝ 280 («ՀԱՄԿ», 1960, Յունուար, Ա. Կողք):

2. «Օրագիր Անդրէաս եւ Թաթէոս Արքեպիսկոպոսայ» եւ «Պատմութիւն Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան Գպրեվանոց՝ 1930-1960», 1960, Պէյրութ, Տպ. Մշակ: Էջ 185 («ՀԱՄԿ» 1960, Օգոստոս-Սեպտեմբեր, էջ 229): Այս երկասիրութիւնները արժանացած են Կ. Պոլսոյ Ամեն. Տ. Շնորհք Ս. Արք. Գալուստեան Պատրիարքի եւ հոգեւոր Տ. Ղեւոնդ Ս. Արք.ի գնահատանքներուն: Այս առթիւ իր գրախօսականին մէջ Բիւզանդ Եղիայեան, հետեւեալը կը գրէր.

«Վարդան Վրդ. Տէմիրճեան՝ Մատենադարանապետ Անթիլիասի Գպրեվանքի՝ վերջին տարիներուն, ՀԱՄԿ-ի էջերով ինքզինք յայտնեց որպէս համբերատար քննող մը բանասիրական նիւթերու: Իր հրատարակած գրութիւնները միայն հաւաքողական ու նկարագրական աշխատանքներ ըլլալէ աւելի՝ կը բովանդակեն համադրութիւններ, սովորաբար անկենդան ընդունուած նիւթերը դարձնելով հետաքրքրական եւ արդիական տեսակէտներու, կիրարկելի ժամանակակից հարցերու մէջ....: Շատ կանոնաւոր աշխատանք մը կը ներկայացնէ Անթիլիասի Գպրեվանքի մասին կատարուած ուսումնասիրութիւնը...»:

Գրախօսականներ գրած են նաեւ Հրայր Սրկ. Աշճեան (ապա Տ. Մեսրոպ Արքեպիսկոպոս) - ԳԼԱՉՈՐ Պարբերաթերթ Կիլիկեան Ս. Աթոռի Գպրեվանքին, 1960, Գ. Տարի, Թիւ Գ., էջ 70-73), եւ Հայր Յովհաննէս Վրդ. Մըսրըլեան (Հանդէս Ամսօրեայ, Վիեննա, 1961, 75-րդ Տարի, սիւնակ 965-968):

3. «Յուրյակ Չեռագրաց Ղալաթիոյ Ապգային Մատենադարանի Հայոց»: Երան. Տ. Բաբգէն Աթոռակից Կաթողիկոս Կիլիկեանի (1868-1936) կազմած հատորին լրացուցիչ գլուխները (անձնանուններու, տեղանուններու, ժամանակագրական եւ բովանդակութեան ցուցակները): 1961, Տպ. Անթիլիաս:

Գրքին Յառաջաբանին մէջ, Երան. Տ. Զարեհ Ա. Կաթողիկոս Փայասլեան (14 Փետրուար 1961 թ.) դրուատիքով անդրադարձած է Հայր Սուրբին աշխատակցութեան եւ սրբագրութեան աշխատանքներուն մասին, զորս կատարած էր Տ. Զարեհ Ա. Կաթողիկոսի հետ:

Այս հատորին հրատարակության առթիւ Հայր Վարդանը արժանացած է Գ. Կիւլպէնկեան Հիմնադրութեան յատուկ գնահատանքին: Բանասէր Արշակ Ալպոյաճեանը Գահիրէի «ԱՐԵԻ» օրաթերթին մէջ այս մասին գրած է գրախօսական մը:

4. «Պատմութիւն Հայց. Առաքելական Սուրբ Եկեղեցւոյ», 1963, մեքենագրեալ դասանիւթ պատրաստուած Էշթէֆիէի Եփրեմեան Վարժարանի Ե. եւ Զ. կարգերու աշակերտութեան համար, եւ գործածուած մինչեւ Վարդան Վարդապետի մեկնումը Ատրպատական:

5. «Գիւան Ատրպատականի Հայոց Պատմութեան», Ա. Հատոր, 1966, Թեհրան, Նուրբաշի Տպարան: Էջք՝ 263: Բ. Հրատ. 1980, Տպ. Շիրակ, Պէյրութ: Էջք՝ 288:

Երեւանի Մաշտոցեան Մատենադարանի Տնօրէնի տեղակալ եւ բանասէր՝ Պրն. Բաբգէն Չուքասզեան, Հայր Վարդանին ուղղեալ իր 24 Հոկտեմբեր 1966 թուակիր եւ 17-173 թուահամար գրութեան մէջ, կը յայտնէր հետեւեալը. «Մաշտոցեան Մատենադարանի տնօրինութիւնը շնորհակալութեամբ ստացաւ Ձեր նախաձեռնութեամբ հրատարակուած «Գիւան Ատրպատականի Հայոց Պատմութեան» հետաքրքիր ժողովածուն: Հայ Սփիւռքում մեծ է բանասէր հայ հոգեւորականի դերը. ուստի ցանկանում եմ Ձեզ եռանդ ու կարողութիւն Հայ Մշակոյթի վարձպան քնազաւառում նորանոր աւանդներ մուծելու համար: Մեր ժողովուրդը կարիք ունի նուիրեալների. Դուք եւս եղէք դրանցից մէկը»:

ԳԻԻԱՆ-ի Ա. հատորի մասին գրախօսական մը լոյս տեսաւ ՀԱՄԳ-ի մէջ, Իրանահայ բանասէր Լեւոն Գ. Մինասեանի ստորագրութեամբ: (Տե՛ս՝ 1968, Յունուար, էջ 27):

6. «Ս. Վարդան Ալպոմ», 1967, Պէյրութ, Տպ. Միհրան եւ Ալպէն Գարտաշեան Եղբարք: Էջք՝ 24: Նկարագրական է այցելութեան մը, որ Սրբազան Հայրը կատարած էր մի քանի բարեկամներով, դէպի Խոյի Ս. Վարդանի կարծեցեալ գերեզմանը:

7. «Յուշամատեան Ներսէս Մելիք Թանգեան Արքեպիսկոպոսի», Հրատ. Ատրպատականի Հայոց Թեմական Խորհուրդի, Տպ. «Ալիք», Թեհրան, 1968: Էջք՝ 316: Ատրպատականի բազմադիւն Առաջնորդ՝ Տ. Ներսէս Արքեպս. Թանգեանի յօդուածները, վկայութիւններն եւ լուսանկարները հաւաքած ու խմբագրած է՝ ծննդեան 102 եւ մահուան 20-ամեակի առթիւ հրատարակելով:

8. «Մարտիրոս Արքեպս. Ուռոմանեցի, Տաղասաց», որուն մասին գրուած ուսումնասիրութիւնները նախապէս ՀԱՄԳ-ի մէջ լոյս քնծայուելէ ետք (1959-1962 եւ 1972-1973), առանձին հատորով եւ

նոր յաւելումներով լոյս տեսաւ 1974-ի Յունուարին, Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Ս. Աթոռի տպարանէն: Էջք՝ 189:

Այս առթիւ Արամ Վրդ. Քէշիշեան (Ապա Կաթողիկոս) ՀԱՄԿ-ի մէջ (1974, Յունուար-Փետրուար, էջ 64), հետեւեալը կը գրէր.

«Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան միաբաններէն Գերպ. Տ. Վարդան Ծ. Վարդապետն է որ իմաստութիւնը ունեցաւ տքնաջան աշխատանքով լոյս ընծայելու եւ հանրութեան մատուցանելու ձեռագիրներու մէջ փակուած ժԸ. դարու այս եկեղեցականին հոգի-ին մրմունջները: Յոյժ գնահատելի է կատարուած աշխատանքը:»

Մինչ, իր 1 Փետրուար 1974-ի նամակով՝ Ս. Երուսաղէմի Հայոց Պատրիարք Տ. Եղիշէ Արքեպս. Տէրտէրեան հետեւեալ մտածումները կ'արտայայտէր Վարդան Վարդապետին.

«Բանասիրական, այսինքն ԲԱՆը սիրելու պրպտումներդ տակաւ կերպարանք եւ խորք կը ստանան մէջդ, վերբերելով մագաղաթներու երակներէն գանձերը մեր անցեալին եւ մշակոյթին: Մեծ իրագործումները համբերատար հաւատացեալներու ջանքերով է որ կը պտղաբերին, որոնք գիտեն ընելու իրենց սիրտը բաց սեղան մեռելներուն եւ ողջերուն՝ հաղորդուելու խորհուրդէն յաւերժական Հայութեան:

«Դուն գիտակ եւ վստահ ուժերուդ՝ կ'իրագործես ինքզինքդ կարելիին խորհուրդովը: Բացուած է բիբլդ իմաստուն մեր անցեալի գանձերուն՝ ձայնիդ հլու կ'արթննան մեր գրիչներն ու մտքի իշխանները, անգամ մը եւս Քեզմով յաւերժութեան երթալու:

Սրտագինս կը շնորհաւորեմ Քեզի, իբրեւ ազնիւ սուրբակ՝ անցեալի ծովէն վերբերելուն համար մեր մարգարիտները»:

Իսկ՝ ՀՍՍՀ Գիտութեան Ակադեմիայի Ակադեմիկոս Լեւոն Խաչիկեան, իր 19 Հոկտեմբեր 1976-ի գրութեամբ Հայր Սուրբին կը գրէր.- «Մաղթում եմ Ձեզ յաջողութիւններ Հայ Բանասիրութեան ասպարէզում: Տաղասաց Մարտիրոս Արքեպս. Ուռումանեցիի մասին գրած Ձեր հատորը գրաւական է այդպիսի նոր հրատարակութիւնների՝ ի շահ Հայ Մշակոյթի անյայտ էջերի լուսաբանութեան»:

9. «Դիւան Ատրպատականի Հայոց Պատմութեան», Բ. Հատոր, «Տեղեկագիր (Ատրպատականի) Առաջնորդական Գործունէութեան՝ 1963-1969», 1974, Ավակրավիւր եւ Տպ. Արապ, Պէյրութ: Էջք՝ 294:

Այս առթիւ Գերշ. Տ. Գարեգին Ս. Արքեպս. Սարգիսեան (ապա Կաթողիկոս Ամենայն Հայոց), Հայր Սուրբին ուղղած իր քաջալերական գրութեան մէջ ի միջի այլոց կը յայտնէր հետեւեալը.

«...Վստահ եմ որ ապագայ պատմաբանը «ԳԻԻԱՆ ԱՏՐՊԱՏԱԿԱՆԻ ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ» հատորներէն պիտի քաղէ կարեւոր մէկ մասը այն ատաղձին, որով պիտի գրուի Ատրպատականի Հայոց պատմութիւնը ամբողջական, համապարփակ, սիստեմատիկ պատկերացումով, որպէս հարուստ էջերէն մին Հայ Ժողովուրդի անցեալի եւ ներկայի կեանքի պատմագիրքին:Ուրախ եմ որ Ատրպատականի Հայոց պատմականօրէն այնքան հարուստ թեմը շնորհիւ Ձեր ուսումնասիրական ճիգերուն առաւել եւս կը ճանշ-ցուի Հայ կեանքին մէջ թեմի շրջանակէն դուրս, հայ Սփիւռքի այլ շրջաններու եւ կեդրոններու մէջ:

10. «Պատմագիրք Պօղոս եւ Մարի Նաճարեաններու», 1974, Տպ. Տօնիկեան, Պէյրութ: Էջք՝ 157:

11. «Գիւան Ատրպատականի Հայոց Պատմութեան», Գ. Հատոր, «Ցուցակ Ձեռագրաց Թաւրիզի Մելիք-Թանգեան Ազգային-Եկեղեցական Թանգարանի», 1977, Անթիլիաս: Էջք՝ 136: Միաժամանակ՝ «Ցուցակ Ատրպատականի Հայոց Թեմի Եկեղեցիների եւ Վանքերի» առանձնատիպը:

Այս առթիւ գրախօսական մը լոյս տեսաւ ԱԶԳԱԿ-ի մէջ, Աւստրիահայոց Առաջնորդ Մեսրոպ Ծ. Վրդ. Գ. Գրիգորեանի (Այժմ՝ Արքեպիսկոպոս) ստորագրութեամբ: (Տ՛ես՝ 1979, 5 Հոկտեմբեր):

12. «Գիւան Ատրպատականի Հայոց Պատմութեան», Գ. Հատոր, «Քարտէսներ Հայաստանի եւ Իրանի», «Տեղեկութիւններ Ատրպատականի Մասին, Զօդուածներ», 1977, Պէյրութ: Էջք՝ 109:

13. «Գաւազնագիրք Լիբանանի եւ Սուրիոյ Հայոց Թեմերու Առաջնորդութեան», Ա. Հատոր, 1980, Տպ. Ալթափրէս, Պէյրութ: Էջք՝ 510: ԳԱԻԱԶԱՆԱԳԻՐԲ-ը կամ Առաջնորդներու գործունէութիւնը, համախորհուրդ Սահմանադրական Ազգային Ժողովներու, մէկ երեսը կը կազմէ գաղութներու պատմութեան: Հետեւաբար, հատորը Լիբանանի եւ Սուրիոյ թեմերու հայ ժողովուրդի մասնակի պատմութիւնը կը ներկայացնէ, իրենց Ազգային-Եկեղեցական կարեւոր իրադարձութիւններով:

14. «ՎՇՏԱՄԱՏԵԱՆ»: Ատլաս Տպ., Պէյրութ, 1981: Էջք՝ 248: Խմբագրեց եւ հրատարակեց ֆրանսահայ մտաւորական Կարօ Մխիթարի (Մարտիրոս Թաճեան) այս հատորը, վերջինիս հիւանդութեան եւ տարիքի յառաջացման պատճառաւ:

15. «Ծաղկեփունջ Քարոզներու եւ Ուսումնասիրութիւններու (1957-1981)», Տպ. Տօնիկեան, Պէյրութ, 1981: Էջք՝ 448: Սրբազան Հօր զանազան ամսաթերթերու եւ օրաթերթերու մէջ վերոյիշեալ

Ժամանակաշրջանին հրատարակուած յօդուածները, ուսումնասիրութիւններն ու կարեւոր քարոզները, ներկայացուած են հինգ մասերով՝ համաձայն իրենց նիւթին եւ բովանդակութեան:

16. «Դիմաստուերներ, Ազգային Եկեղեցական Տիպարներ»: Տպ. Արազ, Պէյրութ, 1983: Էջք՝ 224: Հատորին մէջ կը ներկայացուին Հայ. Առաքելական Ս. Եկեղեցւոյ տիտան դէմքերու եւ ազգային ժողովականներու կենսագրութիւնները եւ անոնց յիշատակելի գործերը, վերբերելով յիշեալ վաստակաւորներուն նուիրեալ կեանքին գլխաւոր հանգրուանները եւ յաջողութիւնները:

17. «Լամբրոն Տարեգիրք, Ազգային Եկեղեցագիտական, Պատմաբանասիրական, վիճակագրական Ուսումնասիրութիւններ»: Ա. Հատոր, 1986, Պէյրութ, Տպ. Միհրան Գարտաշեան: Էջք՝ 256:

Այս առթիւ, «ԱԶԳԱԿ»-ի 6 Յուլիս 1988-ի թիւին մէջ, Ս.Պ.-ի ստորագրութեամբ լոյս տեսաւ գրախօսական մը, ուր հետեւեալը գրուած էր.

«ԼԱՄԲՐՈՆ տարեգիրքը նկատառելի տեղեկատու մըն է Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ Նուիրապետական Աթոռներու եւ եկեղեցական ծանօթութիւններու շուրջ, գոնէ մեր հոգեւոր մշակոյթի մօտիկ անցեալին շուրջ, ինչ որ որոշ դիրքիւթիւններ պիտի ընծայէ Հայ Եկեղեցւոյ պատմութեամբ զբաղող ապագայ պատմաբանին:Շնորհաւորելի են Վարդան Եպս. Տէմիրճեանի յարատեւ ճիգն ու պրպտումները, որոնք կենդանի կը պահեն սէրը՝ հանդէպ մեր հնամենի սրբութիւններուն, եւ հետաքրքրութիւն կը ստեղծեն նոր սերունդի վաւակներուն մօտ, անոնց սրտերուն մէջ վառ պահելու սէրը՝ հանդէպ մեր սրբազան մշակոյթին»:

18. «ԱՆԱՐԱՏ ՍՐԻՈՅ ՎԱԽՃԱՆԸ»: Արազ Տպ., Պէյրութ, 1988: Էջք՝ 334: Խմբագրեց եւ հրատարակեց ֆրանսահայ մտաւորական Կարօ Մխիթարի (Մարտիրոս Թաշճեան) այս երկրորդ հատորը, վերջինիս հիւանդութեան եւ տարիքի յառաջացման պատճառաւ: Յառաջաբանը գրուած է Սրբազան Հօր կողմէ:

19. «Հայրենի Յուշեր Սօտիկ Անցեալից», Տպ. Միհրան Գարտաշեան, Պէյրութ, 1988: Էջք՝ 160: Խմբագրեց եւ հրատարակեց ֆրանսահայ Վաղարշակ Միւնիի-Գէորգեան (Սէն Ռաֆայէլի Հանգստեան Տուն) յուշերն եւ քերթուածները: Յառաջաբանը գրուած է Սրբազան Հօր կողմէ:

20. «Ուսումնասիրութիւններ եւ Յօդուածներ», Տպ. Անթիլիաս, 1989: Էջք՝ 262: Յաւերժացնելու համար յիշատակը Տ. Շահէ Արքեպս. Գասպարեանի (1882-1935), Վարդան Սրբազան Խմբագրեց եւ

սրբագրությունը կատարեց՝ Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Ս. Աթոռի Զարեհ-
եան Դպրեվանքի Ա. Վերատեսուչ Հոգեւոյս Սրբազանին բոլոր
ուսումնասիրություններն ու յօթուածները, միաժամանակ պատ-
րաստելով կենսագրականը եւ գործոյ ցանկը: Հատորը լոյս տեսաւ
մեկենասութեամբ Լիբանանի Այնթապցիներու Հայրենակցական
Միութեան Վարչութեան:

21. «Մեռած Արտի մը Յարութիւնը», Աղպարենց Գրական Մատեն-
աշարի Ա. Հատորը (Թիւ 1), Պէյրութ, 1991: Էջք՝ 216: Խմբագրեց
եւ հրատարակեց Եղիա Եղիապարեան-Աղպարենցի կամ Տէր-Ղապար-
եանի իրական կեանքէ առնուած եւ սպանդէն ազատուած վէպի
ձեռագիրը՝ գրուած 1914-ին:

22. «Կտակը», Աղպարենց Գրական Մատենաշարի Բ. Հատորը (Թիւ
2), Պէյրութ, 1992: Էջք՝ 224: Խմբագրեց եւ հրատարակեց Եղիա
Եղիապարեան-Աղպարենցի կամ Տէր-Ղապարեանի հայ-ընտանեկան
կեանքէ առնուած վէպը, Բ. տպագրություն:

23. «Ա. Ուխտին Ողջակէզը Կամ Կոյս Մնացած Կինը» (վիպակ Պուլ-
սական կեանքէ առնուած), «Երեք Հազարի Երազը» (իրավէպ
Ամերիկեան կեանքէ), Բ. տպագրություն, եւ «Յուշեր Կարապետ Յ.
Քացախեանի (Ա. Մաս)», Ա. տպագրություն, Աղպարենց Գրական
Մատենաշարի Գ. Հատորը (Թիւ 3), Պէյրութ, 1993: Էջք՝ 224:
Խմբագրեց եւ հրատարակեց Եղիա Եղիապարեան-Աղպարենցի կամ
Տէր-Ղապարեանի վերոյիշեալ գործերը:

«Գրական Միւրանք Մը» վերնագրով, Պուլկարահայ յայտնի
լրագրող եւ թարգմանիչ Յակոբ Օրմանճեանի 6 Յուլիս 1994-ի
գրախօսականին մէջ կը կարդանք հետեւեալ հաստատումները՝
Աղպարենց Գրական Մատենաշարի Թիւ 1, 2 եւ 3 հատորներու
մասին.

«Տոհմի մը, գերդաստանի մը պատմությունը եւ նկարագրա-
կանը հազարումէկ թելերով կապուած է ազգային եւ քաղաքական
կեանքի անցուդարձերուն հետ: Եւ ճիշտ այդ պատճառով ալ, ան
կը դառնայ ազգային պատմութեան փոքր բջիջը, անոր մէկ օղակը:
Այս առումով, Գերշ. Տ. Վարդան Արքեպս. Տէմիրճեանի պատուար-
ժան աշխատասիրությունը լուրջ ներդրում մըն է մեր ազգային
պատմավաւերագրական գրականութեան գանձարանին մէջ: Երեք
հատորներու լոյս ընծայումը եւ այն ալ երեք տարուայ ընթացքին,
կարելի է գրական եւ հրատարակչական ՄԽԲԱՆԲ մը արժեքաւորել,
Սփիւռքի դժուարին պայմաններուն մէջ: Մեծածավալ գրական,
հաւաքական, տեղեկագրական, մատենագրական եւ հատկապէս

խմբագրական աշխատանք մըն է...: ...Գրական մատենաներ միշտ եղած են ժամանակի ճշմարիտ վկայագիրները եւ պիտի մնան այդ-պիսինը, որպէս Հայ ժողովուրդի ողիսականի անժխտելի ապացոյցները: Կարեւորն է գրող եւ հրատարակող լինի եւ կարեւորագոյնըընթերցողներ»:

24. «Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Ս. Աթոռի Երան. Տ. Բարգէն Աթոռակից Կաթողիկոս Կիւլէսէրեանին (1868-1936) Անտիպ Նամակները, Ուղղուած Վիեննական Միֆթարեան Հայրերուն (1885-1936)», Տպ. Կաթողիկոսութեան Հայոց Մեծի Տանն Կիլիկիոյ, Անթիլիաս, 1996: Էջք՝ 302: Այս առթիւ Պէյրութի «ԳԻՏԱԿ» (Մարտ 1997, Թիւ 11, էջ 53) ամսաթերթի մէջ լոյս տեսաւ կարճ գրախօսական մը: Այլ գրախօսականներուն շարքին կարելի է նշել.

«ԱԶԳԱԿ»-ի (27 Գեկտեմբեր 1996) մէջ Շահանդուխտ կը գրէր. «...Վարդան Արք. Տէմիրճեան, իր այլ բանասիրական, ար-խիւալին թանկագին ձեռագիրներու պահպանման համար տարած այլ հետազոտութիւններու եւ ուսումնասիրութեանց վրայ կ'աւել-յրնէ իր այս նոր աշխատասիրութիւնը...: Գովելի աշխատանք մը, մանաւանդ, որ անծանօթ մնացած է Բարգէն Աթոռակից Կաթողի-կոս: Պատմութեան, բանասիրական-արխիւալին վաստակ մը, որ պիտանի է անկասկած»:

Հ.Բ.Բ.Մ./Հ.Ե.Ը.ի Լիբանանի Շրջանակի Պաշտօնաթերթ «ԽՕՄՆԱԿ»-ի (ԼԸ. Տարի, Թիւ 6, Փետր-ուար 1997, էջ 25-26) եւ Լոս Անճելըսի «ՆՈՐ ԿԵԱՆՔ»-ի (ԺԹ. Տարի, Թիւ 19, 17 Ապրիլ 1997, էջ 5) մէջ, Յակոբ Ալթունեան կը շնորհաւորէր Վարդան Սրբազանի անդուլ եւ բեղուն աշխատանքը, անոր վրայ աւելցող այս գեղեցիկ հատորը, եւ գէթ տարուած երախտապարտ գործունէութիւնը:

Նմանապէս, իր 4 Հոկտեմբեր 1997 թ. նամակով՝ Հայաստա-նի Ազգային Գրադարանի Տնօրէն Գէորգ Տէր-Վարդանեան կը նշէր. «Բարկէն Կաթողիկոսի նամակների հատորը գիտական շատ մեծ օգտակարութիւն ունի, արժէքաւոր է նաեւ Ձեր Յառաջաբանը, նրա մատենագիտական հատուածը՝ յատկապէս: Գիտական նամա-կագրութիւնը գիտականին հաւասար ունի նաեւ ուսումնական-ճանաչողական կարեւորութիւն յատկապէս նոր սկսող սերնդի համար.....»:

Իսկ Աւստրիահայոց Առաջնորդ Տ. Մեսրոպ Ս. Արք. Գրիգոր-եանի Նոյեմբեր 1997-ի գրախօսականին մէջ կարելի է կարդալ. «...Հատորը պատրաստուած է բծախնդիր հոգատարութեամբ եւ

գիտական հմտութեամբ, վասն որոյ կը շնորհաւորենք Վարդան Սրբազանը.....»:

25. «Պատմութիւն Յունաստանի Հայոց» (անտիպ):

26. «Համապատկեր Հայ Հոգեւորականաց», ողջ եւ վախճանեալ եկեղեցականներու կենսագրականք (անտիպ):

27. «Համառօտ Պատմութիւն Սփիւքբահայ 30 Գաղութներու» (անտիպ):

Բանասիրական այլ աշխատասիրութիւններ եւ յօդուածներ.

28. «Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան Անցեալի եւ Այժմու Թեմերու Վիճակագրական Պատկերը, 1902-1962»: Յօդուածաշարքը (ստորագրուած 5 Փետրուար 1962) լոյս տեսած է Պէյրութի ԱԶԳԱԿ օրաթերթին մէջ, ինք յօդուածներով եւ 23 էջերով, 16-17, 21 եւ 26-27 Փետրուար, եւ 6-7 եւ 13-14 Մարտ 1962 թուականներուն: Սոյն յօդուածաշարքը նոր յաւելումներով լոյս տեսաւ Վարդան Սրբազանի ԼԱՄԲՐՈՆ ՏԱՐԵԳԻՐԹԻՆ մէջ:

29. Հրատարակած է Կիրակնորեայ Դպրոցներու (տպագրուած 1961-1962, Անթիլիաս) եւ Թաւրիպի Եկեղեցասէր Կանանց Միութեան (բազմագրուած 1964-1967, Թաւրիպ) «ԴՐԱԶԱՐԿ» ամսագիրները, որոնց մէջ ստորագրած է բազմաթիւ յօդուածներ:

30. 1965-ին կազմած է «Մարդահամարը Ատրպատականի Հայ Գաղութին» (անտիպ) եւ 1970-էն սկսեալ ձեռնարկած է Լիբանանաբնակ Այնթապցիներու մարդահամարի կազմութեան, խնդրանքովը Լիբանանի Այնթապի Հայրենակցական Միութեան Վարչութեան:

31. «ՀԱՄԿ» ամսագրի խմբագրութեան մաս կազմած է 1972-1980 թուականներուն եւ խմբագրի պաշտօնը վերստանձնած է 3 Յունուար 1989-էն սկսեալ, եւ սրբագրած 1988 Յունիս-Օգոստոս թիւէն սկսեալ բոլոր համարներու յօդուածները մինչեւ 1996:

32. Պրն. Բիւզանդ Եղիայեանի աշխատասիրութեամբ հրատարակուած «Ժամանակակից Պատմութիւն Կաթողիկոսութեան Հայոց Կիլիկիոյ, 1914-1972» (1975, Անթիլիաս) արժէքաւոր գործին «Անուանացանկ Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան Միաբանութեան եւ Դպրեվանքի Սաներու» հատուածին (էջք՝ 897-920) ամբողջացումը, վարդան Սրբազանի կողմէ կատարուած է՝ 250 մոռցուած անուններու յաւելմամբ, անոնց մասին համապատասխան ծանօթագրութիւններով: Հատորին մէջ այս մասին ոչ մէկ յիշատակութիւն կատարուած է:

33. 1977-ին կատարեց առաջին մեքենագրությունը Յակոբ Օշականի «Համապատկեր Արևմտահայ Գրականության», Է. հատորի (Արուեստագետ Սերունդ), Տիկին Արաքսի Օշականի ձեռագիր տետրակներէն, որմէ ետք Եղիշէ Վարդերեսեան կատարեց Բ. մեքենագրությունը, «երբեմն զայն բաղդատելով կատարուած ալլարտադրութեանց հետ»: Լոյս տեսաւ 1979-ին, Անթիլիաս, 432 էջ:
34. «Հայոց Պատմութիւն», դասագիրք, պատրաստուած Էշթէֆիէի Ազգային Գէորգ Չաթալպաշեան Երկրորդական Վարժարանի 8-րդ կարգի համար, 1977-1978 տարեշրջանէն սկսեալ: 70 բազմագրեալ էջերով, ամփոփուած Գառնիկ Գիւլալեանի համանուն գիրքէն:
35. Լիբանանահայ արձակագիր եւ առակագիր Տոքթ. Յ. Գեղարդի (Տոքթ. Յարութիւն Գալանճեան) «Սամինի Հրաբուխը», քերթուածներ եւ արձակ էջեր, մեքենագրեց 1977-ին, Անթիլիասի Կաթողիկ. Տպարան, 68 էջ, եւ «Սիրոյ եւ Մեղքի Համանուագ», քերդուածներ, Տպ. Անթիլիաս, 1977, 152 էջ:
36. «Լիբանանահայ Բարի եւ Խոնարհ Առաջնորդը», (Տ. Տաճատ Ս. Արքեպիսկոպոսի վախճանման առիթով), ԱԶԳԱԿ, 8 Սեպտ. 1978 (էջ 3, 52-րդ Տարի, թիւ 159) եւ ԱՐԱՐԱՏ, 11 Սեպտ. 1978 (ԽԱ. Տարի, թիւ 11,078): «Կենսագրական Տ. Տաճատ Արքեպիսկոպոսի», առանց Վարդան Սրբազանի անունան յիշատակումին, ԱԶԳԱԿ, 7 Սեպտ. 1978 (էջ 1, 52-րդ Տարի, թիւ 158), հետեւեալ խորագրին ներքեւ.- «Լիբանանի Հայութիւնը Սուգի մէջ է, Տաճատ Արքեպ. Ուրֆալեան Վախճանեցաւ»:
37. «Կորսուած Յիշատակարաններ, Կիլիկիոյ Հայկական Վանքերն ու Եկեղեցիները», Վարդան Եպիսկ. Դարբինեան, ԱԶԳԱԿ, 6 յօդուածաշարքերով, կիսատ մնացած: 26-31 Յունիս եւ 1 Յուլիս 1978, 52-րդ Տարի, թիւ 14,064-14,069: Նախապէս լոյս տեսած՝ Անի Պարբերագիրք, Պէյրութ, 1975, Տպ. Մշակ, էջ 460-486:
38. «Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան Եպիսկոպոսական Դասը 1900-1978 Թուականներուն», Վարդան Եպիսկ. Դարբինեան, ԱՐԱՐԱՏ, 6 յօդուածաշարք: 20-23 եւ 26-27 Գեկտեմբեր 1978, ԽԲ. Տարի, թիւ 11,124-11,129:
39. Գերշ. Տ. Մեսրոպ Արքեպ. Աձեանի խմբագրութեամբ, 1979-ին Պէյրութի մէջ հրատարակուած «Դիւան Մեսրոպ Դ. Թաղիադեան» բանասիրական հատորի «Անձնանունների եւ Տեղանունների» ցանկերու պատրաստութիւնը՝ էջք 609-647: Գրքին մէջ հրատարակուած համառոտուած ցանկերն են: Բուն աշխատութիւնը կը մնայ անտիպ: Այս առթիւ ոչ մէկ յիշատակութիւն կատարուած է:

40. «Եպիսկոպոսական Չեռնադրուժիւն», նկարագրութիւն 17 եւ 18 Մայիս 1980, Անթիլիասի Մայր Տաճարին մէջ տեղի ունեցած Ծայր. Վարդապետութեան եւ Եպիսկոպոսական Չեռնադրութեան՝ Տ. Կորիւն Պապեան, Տ. Եփրեմ Թապաքեան, Տ. Զարեհ Ազնաւորեան եւ Տ. Արամ Քէշիշեան (այժմ Կաթողիկոս Մեծի Տանն Կիլիկիոյ) Ծայր. Վարդապետներու: ՀԱՄԿ, 1980, Յունուար-Յունիս, էջ 133-142: «Կենսագրական Գիծեր Չորս Եոթասակ Եպիսկոպոսներու, որոնք ձեռնադրուեցան 18 Մայիս 1980-ին, Կիրակի օր, Անթիլիասի Մայր Տաճարին մէջ»: ՀԱՄԿ, 1980, Յունուար-Յունիս, էջ 143-149: ԱՐԱՐԱՏ, 4 Յունիս 1980, ԽԳ. Տարի, թիւ 11,401, էջ 3-4: ԱԶԳԱԿ հրատարակած է կենսագրութիւնները, առանց յօդուածագրին անունը յիշատակելու, 5 Յունիս 1980, 54-րդ Տարի, թիւ 75, էջ 3:
41. Խմբագրեց եւ հրատարակեց Տիկ. Մարիա Մուշտակունի-Զէյթճեանին «Կրօնաշունչ Խօսքեր»ը, քերթուածներ եւ Աբրահամ Խօճա Լեւոնեանին հոգեւոր մտածումները, որոնք հաւաքուած եւ կազմուած էին Տիկ. Մուշտակունիին կողմէ: Արազ Տպ., 1981, Պէյրութ, 288 էջ:
42. 1982-1984՝ Վարդան Սրբազան խմբագիրն էր «ԵՈՐ ԱՅՆԹԱՊ» պարբերաթերթին, Պէյրութ:
43. Քէսապի Ուսումնասիրաց Միացեալ վարժարանի վաստակաւոր Ուսուցիչ եւ Տնօրէն Յակոբ Աթիկեանի (1902-1978) խմբագրած «Համառօտ Պատմութիւն Հայ Գաղթավայրերու» հատորին երիցս սրբագրութիւնը կատարեց, Գ. սրբագրութիւնը կատարեց՝ Գերշ. Տ. Արտաւազդ Արքեպս. Թրթռեանը: Տպ. Անթիլիաս, 1985, 290 էջ:
44. «Զեռագրագիտական Ուսումնասիրութիւններ - Կիլիկիոյ Կաթողիկոսարանի Զեռագիր Գանձերը», ԱՐԱՐԱՏ, 6, 9 եւ 11-13 Փետրուար 1986, Ծ. Տարի, թիւ 13,009, 13,011-13,014: ԱՐԱՐԱՏ ԲԱՅԱՌԻԿ, 1 Յունուար 1986, էջ 36-37, 42 (Շարունակելի, տրուած է միայն Ա. մասը, ապա ամբողջը հրատարակուած ԱՐԱՐԱՏ օրաթերթին մէջ): ՀՐԱՅՐՔ Շաբաթաթերթ, Վիեննա (դադրած), 13 Հոկտեմբեր 1986, թիւ 6, էջ 13-16, 27 Հոկտեմբեր 1986, թիւ 8, էջ 12-14:
45. Մեքենագրեց՝ 104 էջերը (21 Մարտ 1986-ին աւարտեց) եւ երիցս սրբագրեց հոգելոյս Տ. Ղեւոնդ Արքեպս. Զէպէյեանի «Ծիսական Գիտելիքներ» հատորը, Տպ. Անթիլիաս, 1986, էջք 134: Ղեւոնդ Սրբազան իր «Շնորհակալիք»ին մէջ, ի միջի այլոց կը գրէ «Շնորհակալութիւն Գերշ. Տ. Վարդան Եպիսկոպոս Տէմիրճեանին, որ ձեռագրիս մեքենագրութիւնը կատարեց»:

46. Հայրենի գրող եւ արձակագիր Յովհաննէս Արամի Ղուկասեանի Երկերի ժողովածուն «Պատմութիւններ»ը երիցս սրբագրեց - Բ. տպագրութիւն: Սոյն գործին սրբագրութիւնը կատարեցին նաեւ Տ. Արտաւազդ Արքեպս. Թրթռեան եւ Օր. Արտեմիս Հալապոյթեան (2-9-1993): Տպ. Անթիլիաս, 1993: Էջք՝ 302: Ա. տպագրթ. 1976, Սովետական Գրող Հրատարակչատուն, Երեւան, Ա. մասը էջ 1-318 լոյս տեսաւ Անթիլիասի հրատարակութեան մէջ: Սոյն հատորին հրատարակութիւնը ձօնուած է պարսկահայ ազգայիններէն Պրն. Տիգրան Սարաճեանին:

47. Հայրենի գրող եւ արձակագիր Գուրգէն Մահարիի այրիին՝ Տիկ. Անտոնինա Մահարիի յուշերը «Իմ Ողիսականը» խորագրով, երիցս սրբագրեց: Ա. տպագրութիւն, 1994, Անթիլիաս, 168 էջ: Նիւթը՝ Ստալինեան շրջանի զոհերու մասին է: Ռուսերէնէ թրգմ. Վահան-Հերազ Իշխանեան, Առաջաբանի հեղինակ եւ Խմբագիր Ռուզան Խաչատրեան:

48. Հայրենի գրող եւ արձակագիր Վալտեր Արամեանի «Կոլիմա» (Յուշեր Կոլիմա Գետի Բանտից) գործը հինգ անգամ սրբագրեց: Ա. տպագրութիւն, 1994, Անթիլիաս, 368 էջ: «Խմբագրական Ծանօթութիւններ Հեղինակի Մասին» (էջ 3-4), պատրաստեց Խմբագրութիւնը (Վարդան Եպիսկոպոս Տէմիրճեան):

Տ. Վարդան Ս. Արքեպիսկոպոս Տէմիրճեան աշխատակցած է հայկական մամուլի զանազան թերթերու հետ, որոնց կարգին կարելի է յիշել.- «ՀԱՄԿ» ամսագիրը (Անթիլիաս), Պէյրութի՝ «ԱԶԳԱԿ», «ԱՅԳ» (դադրած), «ԱՐԱՐԱՏ» եւ «ԶԱՐԹՕՆՔ» օրաթերթերը, «ՍՓԻԻՌ» եւ «ՆԱՅԻՐ» (դադրած) շաբաթաթերթերը, «ՆՈՐ ԿԵԱՆՔ» (դադրած) եւ «ԳԻՏԱԿ» ամսագիրները, «ՆՈՐ ԱՅՆԹԱՊ» եւ «ԱՐԾԻԻ» պարբերաթերթերը, «ԱՆԻ» պարբերականը, Գլխավորի «ԳԼԱՉՈՐ» պարբերաթերթը, «ԳՐԱԶԱՐԿ» տարեգիրքը եւ նոյնանուն ամսագիր-ը (Անթիլիաս եւ Թաւրիզ), ինչպէս նաեւ Թեհրանի «ԱԼԻՔ», Գահիրէի «ՅՈՒՍՒԲԵՐ», Աթէնքի «ԱԶԱՏ ՕՐ», Պոսթընի «ՀԱՅՐԵՆԻՔ», Փարիզի «ՅԱՌԱՋ» եւ Հալէպի «ԱՐԵՒԵԼԻ» (այժմ դադրած) օրաթերթերը, Լոս Անճելոսի «ՆՈՐ ԿԵԱՆՔ» եւ Վիեննայի «ՀՐԱՅՐԻ» (դադրած) շաբաթաթերթերը, եւ Միլանոյի Բազմաբնուէստից Կաճառին Հայկական ճարտարապետութիւնն Ուսումնասիրող Միութեան, հրաւերովը՝ ճարտարապետ Փրոֆ. Ալբակոյ Ատրիանօ Նովելլոյի եւ ճարտ. Հերման Վահրամեանի:

LITERARY ACTIVITIES

In addition to various research studies and surveys, and numerous articles in the Armenian media, Archbishop Vartan has written over 25 books (in Armenian), mainly about the Armenian Church and the Armenian Communities in the diaspora. The following are his major works:

1. *Catalogue of the Manuscripts of the Catholicosate of the Great House of Cilicia*, 1960, Antilias;
2. *Diaries of Archbishops Andreas and Thadeus and History of the Seminary of the Catholicosate of the Great House of Cilicia*, 1960, Beirut, 185 pp.;
3. *Catalogue of the Manuscripts of the Armenian National Library of Ghalatia*, 1961, Antilias;
4. *History of the Armenian Apostolic Holy Church (Textbook)*, 1963, Beirut;
5. *Divan (Records) of the History of the Armenians of Azerbaijan (Iran)*, Volume 1, 1966, Tehran. 2nd Edition, 1980, Beirut, 288 pp.;
6. *Album of Saint Vartan*, 1967, Beirut, 24 pp.;
7. *Commemorative Records of Archbishop Nerses Melik Tankian*, 1968, Tehran, 316 pp.;
8. *The Ballad-maker, Archbishop Mardiros Uromanetsi*, 1974, Antilias, 189 pp.;
9. *Divan (Records) of the History of the Armenians of Azerbaijan (Iran)*, Volume 2, *Report of the Prelacy Activities 1963-1969*, 1974, Beirut, 294 pp.;
10. *Historic Book of Boghos and Mary Nadjarians*, 1974, Beirut, 157 pp.;
11. *Divan (Records) of the History of the Armenians of Azerbaijan (Iran)*, Volume 3, *Catalogue of the Manuscripts of the Melik Tankian National-ecclesiastic Museum*, 1977, Antilias, 136 pp.;
12. *Divan (Records) of the History of the Armenians of Azerbaijan (Iran)*, Volume 4, *Maps of Armenia and Iran, Information on Azerbaijan (Iran), Articles*, 1977, Beirut, 109 pp.;
13. *Crosierbook of the Armenian Prelacies of Lebanon and Syria*, Volume 1, 1980, Beirut, 248 pp.;
14. *Book of Grievances*, edited and published the book of the Franco-Armenian intellectual Garo Mekhitar (Mardiros Taschdjian), 1981, Beirut, 248 pp.;
15. *Bouquet of Sermons and Studies (1957-1981)*, 1981, Beirut, 448 pp.;
16. *Shadows of Faces, National and Clerical Figures*, 1983, Beirut, 224 pp.;
17. *Lampron Annals, National Ecclesiastical, Histrophilological, Statistical Studies*, Volume 1, 1986, Beirut, 256 pp.;

18. *The End of Pure Love*, wrote the preface, edited and published the book of the Franco-Armenian intellectual Garo Mekhitar (Mardiros Taschdjian), 1988, Beirut, 334 pp.;
19. *Native Memories of the Recent Past*, edited and published the memoirs and poems of the Franco-Armenian Vagharshag Siuni-Kevorkian, 1988, Beirut, 160 pp.;
20. *Studies and Articles of Archbishop Shahe Kasparian (1882-1935)*, Antelias, 1989, 262 pp.;
21. *The Resurrection of a Dead Heart*, Aghzarents Literary Series, Volume 1 (No. 1), edited and published the novel of Yeghia Yeghiazarian-Aghzarents, 1991, Beirut, 216 pp.;
22. *The Will*, Aghzarents Literary Series, Vol. 2 (No. 2), edited and published the novel of Yeghia Yeghiazarian-Aghzarents, 2nd edition, 1992, Beirut, 224 pp.;
23. *The Sacrifice of the First Pilgrimage or the Woman Who Stayed a Virgin; The Dream of Three Thousand* (2nd edition); *Memoires of Garabet H. Katsakhian* (1st part), Aghzarents Literary Series, Vol. 3 (No. 3), edited and published the works of Yeghia Yeghiazarian-Aghzarents, 1993, Beirut, 224 pp.;
24. *The Unpublished Letters of the Late Archbishop Papken Gulesserian (1868-1936)*, Assessor Catholicos of the Holy Seat of the Great House of Cilicia, addressed to the Fathers of the Mekhitarist Congregation of Vienna, 1996, Antelias, 302 pp.;
25. *History of the Armenians of Greece* (unpublished);
26. *Overview of the Armenian Clergy – Biographies of Both Living and Dead Clergymen* (unpublished); and
27. *Brief History of 30 Armenian Diaspora Communities* (unpublished).

